मधेश प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

जनकपुरधाम, धनुषा-नेपाल

आ. व. २०८१/२०८२

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतका वार्षिक क्रियाकलापहरुको संचालन कार्यविधि

विषयसूची **पेज नं.**

समष्टिगत निर्देशन

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतका क[याकलापहरू	१-११
स्वास्थ्य निर्देशनालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	१२-२०
प्रादेशिक आयुर्वेद तथा बैकल्पिक चिकित्सालय कार्यालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरु	२१-३५
प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	३६-५१
प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ती ब्यवस्थापन केन्द्र अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	५२-७४
प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	७५-१०१
स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	१०२-१११
प्रादेशिक अस्पताल अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	११२-११६

अनुसुचीहरु

समष्टिगत मार्गदर्शन

स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्वन्धित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता, मितब्ययीता र एकरूपताका लागि सहजीकरण गराउने उद्देश्यले देहाय बमोजिमको समष्टिगत मार्गदर्शन तयार गरिएको छ।

१. कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा उल्लेखित कार्यक्रम सम्बन्धी प्रतिवेदन पठाउनु पर्ने छ ।

२. सम्बन्धित कार्यालयहरूले वार्षिक कार्ययोजना तयार पारी अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउनु पर्ने छ ।

३. कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा मितब्ययीता र उपलब्धीलाई विशेष ध्यान दिनुपर्ने छ ।

४. आर्थिक वर्ष २०८१/२०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम खर्च गर्ने मार्गदर्शनलाइ पूर्णरूपमा पालन गर्नुपर्ने छ ।

५. कार्यक्रमहरुको नियमित रुपमा अनुगमन गरिने हुँदा प्रदेशतह अन्तर्गत प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवाको तथ्याङ्कीय विवरण स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा मासिक रुपमा प्रविष्ट गर्न-गराउनु पर्ने छ, साथै अन्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको मापदण्ड अनुसार तथ्याङ्कको प्रविष्टी तथा प्रतिवेदन गर्नु पर्ने छ ।

६. प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहमा पनि समयमै प्रतिवेदन तथा सूचना प्रवाहका लागि आवश्यक सहयोग, समन्वय तथा सहजीकरण गर्नुपर्नेछ ।

७. कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग तथा सहजीकरणका लागि संघीय र प्रदेशका कार्यक्रमसँग सम्बन्धित महाशाखा एवं निर्देशनालयसँग समन्वय गर्न सकिनेछ ।

८. स्थानीय तहहरुसँगको समन्वयमा सञ्चालन गर्नुपर्ने कार्यक्रम वा स्थानीय तहसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकरण गरी योजनाबद्ध तथा समन्वयात्मक रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

९. कार्यक्रम सञ्चालनका लागि विनियोजित बजेट सम्बन्धमा यस निर्देशिकामा बाँडफाँडका आधार उल्लेख गरिएकोमा सोहि बमोजिम तथा बाँडफाँडका आधार उल्लेख नगरिएकोमा कार्यक्रम तथा क्रियाकलापको उद्देश्य र अपेक्षित लक्ष्य अनुरुप हुने गरी आवश्यक्ता तथा विद्यमान नियमानुसार बजेटको बाँडफाँड गरी कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

१०. अत्यावश्यक औषधि तथा औषधीजन्य सामग्रीहरुको निरन्तर सुनिश्चितताका लागि आवश्यक समन्वयका साथै आन्तरिक श्रोत साधनको कुशल व्यवस्थापन मार्फत गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता तर्फ ध्यान दिनु पर्नेछ ।स्वीकृत कार्यक्रम तथा प्राप्त अख्तियारी अनुसारको निर्देशन र खर्च गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, प्रदेश विनियोजन ऐन, प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली २०७५, प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका, प्रदेश भ्रमण खर्च नियमावली, आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन अनुरुप कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

११. वैदेशिक सहायता समावेश भएको कार्यक्रमको हकमा आवश्यक्ता अनुसार सम्बन्धित निकायसँगको समन्वय तथा यस निर्देशिका बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गरी तोकिए बमोजिमको ढाँचामा प्रतिवेदन गर्नुपर्नेछ।

१२. कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धमा कुनै समस्या हुन गएमा वा थप जानकारी आवश्यक भएमा कार्यक्रमसँग संबद्ध यस मन्त्रालय, अन्तर्गतका निर्देशनालय वा महाशाखासँग समन्वय गर्न सकिनेछ ।

१३. तालिमहरु संचालन गर्दा यथासम्भव तालिम साइट मधेश स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान तथा प्रादेशिक अस्पतालहरुमा समन्वय गरी संचालन गर्नु पर्ने छ ।

१४. तालिम सम्वन्धी विवरण र सहभागीहरु विवरण तोकिएको database मा अनिवार्यरुपमा राख्नु पर्ने छ ।

१५. एउटा कर्मचारीले नै पटक पटक तालिम लिने अवस्थालाई पूर्णतः निरुत्साहित गरी तालिम लिन वन्चित रहेकालाई अवसर सुनिश्चित गर्नु पर्ने छ ।

औषधि तथा औषधीजन्य सामग्री खरिद सम्वन्धि कार्यक्रमहरूको समष्टिगत मार्गदर्शन

१. औषधि तथा औषधीजन्य सामग्री खरिद गर्दा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त नहुने वा कम मात्रामा प्राप्त हुने तथा प्रदेश एवं स्थानीय तहमा बढि आवश्यक हुने औषधि तथा सामग्रीहरुलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।स्थानीय तहका लागि आपुर्ति गरिने औषधीहरुको खरिद कार्यमा दोहोरोपना नहोस भनी स्थानीय तहहरुसँग आवश्यक समन्वय गरी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

२. यस आ.व. मा खरिद गर्नुपर्ने औषधी, औजार, उपकरण तथा अन्य मालसमानको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, जनसंख्या बृद्धिदर, गत वर्षको नपुग परिमाण, रुग्णता दर, स्वास्थ्य संस्थाको माग, स्तरीय उपचार तालिका, हुन सक्ने महामारी तथा भैपरीका लागि चाहिने परिमाणको प्रक्षेपण, विरामी तथा बिरामीको दरका साथै खेर जाने दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ साथै प्रचलित कानुन बमोजिम उक्त रोग नियन्त्रणको लागि औषधी, औजार, उपकरणको सूची तथा आवश्यकता अनुसार बजेट बाडफाड गरि खरिद गर्नु पर्नेछ।

३. आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री को खरिद स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय ले जारि गरेको बर्गिकरण सुची अनुसार सम्पूर्ण औधधि तथा औषधिजन्य सामग्री हरु प्रदेश अन्तर्गत का स्वास्थ्य संस्था हरुमा आवश्यक पर्ने हुदा सोहि अनुसार खरिद गरि वितरण गर्ने ब्यवास्था मिलाउनु पर्नेछ ।

४. खरिद गरिने औषधी, औजार, उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ ।औषधी खरिद गर्दा WHO GMP certified र औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनी हुनु पर्ने छ। औजार तथा उपकरण खरिद गर्दा ISO certified वा गुणस्तर कायम राख्न चाहिने अन्य आवश्यक मापदण्ड राखि खरिद गर्नु पर्ने छ।

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

१. प्रदेश स्तरीय योग सम्मेलन

२. स्वास्थ्य विज्ञहरुसंग सरोकारवालाहरुको अन्तरक्रिया गोष्ठी

३. विभिन्न दिवस समारोह संचालन

४. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयद्वारा स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको वार्षिक, अर्धवार्षिक तथा त्रैमशिक अन्तरक्रिया आयोजना कार्यक्रम

५. स्वास्थ्य सेवाहरुको अनुगमन तथा मुल्यंकन तथा समिति बैठक संचालन व्यवस्थापन खर्च

६. मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सन्चालन

७. हस्तान्तरण भएका अस्पतालहरुको सेवा संचालन खर्च

८. १०० सैयामा स्तरोन्नति भएका अस्पतालहरुको सेवा संचालन खर्च

९. १० सैयामा स्तरोन्नति भएका आयुर्वेद अस्पतालहरुको सेवा संचालन खर्च

१०. चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरको लागि प्रोत्साहन भता

११. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरुको संगठन संरचना (O and M Survey)

१२. आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम

१३. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरु तथा सिरहाको गोलबजारमा ट्रमा सेन्टरको , शिवनन्दन सजान यादव अस्पताल विष्णुर गापा वडा नं.२, सिरहा राजपुर टोल र राम सेवक लालवती सिंह अस्पताल गोलबजार वडा नं. १२, सिरहाको DPR

१. प्रदेश स्तरीय योग सम्मेलन

परिचय	जीवनशैली परीवर्तनका लागी योग, ध्यान तथा प्राणायामको माध्यमबाट स्वस्थ्य जीवनको बारेमा जानकारी गराउन ,योगलाइ ब्यवहारमा ल्याउन प्रोत्साहित गर्न र योग/ध्यान को अभ्यास गराउने प्रयोजनका साथै योग/ध्यान शिविर संचालन, चिकित्सा सम्बद्ध योगको अभ्यास गरी स्वस्थ रहनको लागि दैनिक जीवनशैली र वानी व्यवहारका बारेमा बृहत छलफल गर्न यो कृयाकलाप राखिएको छ ।
उदेश्य	जीवनशैली र वानी व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन गर्न सहयोग पुर्याउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	ब्यवहारमा परिवर्तन भइ दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको विकास भएको हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• योग सम्मेलनका लागि पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । • आयुर्वेद क्षेत्रका विज्ञहरूसंग बृहत अन्तरकृयात्मक, प्यानल छलफल, घोषणापत्र जारी गर्ने लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सम्मेलनमा योग शिविर संचालन गरी योग शिक्षा तथा योगअभ्यास गराउने साथै आवश्यक्ता अनुसार आयुर्वेदिक औषधि वितरण गर्ने । • स्वास्थ्यकर्मीहरू तथा स्वयंसेवकहरू परिचालन गरी स्वस्थ जीवनशैली, योग शिक्षा लगायतका विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने।

बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. दश लाख विनियोजन गरिएको छ। योग सम्मेलन संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यक्ता अनुसार बाँडफाँड गरी पूर्व तयारी बैठक, आयुर्वेद औषधि तथा सामाग्री खरिद, स्रोत ब्यक्ति, यातायात खर्च, खाजा, प्रचार प्रसार खर्च, व्यवस्थापन तथा दैनिक भ्रमण खर्च आदिमा आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	योग शिक्षा सम्वन्धी सन्दर्भ सामाग्रीहरू

२. स्वास्थ्य विज्ञहरुसंग सरोकारवालाहरुको अन्तरक्रिया गोष्ठी

परिचय	स्वास्थ्य क्षेत्रका विज्ञहरूसंग छलफल गरी स्वास्थ्य क्षेत्रका विविध विषयहरूमा विज्ञहरुको सुझाव लिने तथा मधेश प्रदेशको स्वास्थ्य स्थिती को बारेमा विश्लेषण गर्ने र भावी रणनीति तथा योजना का बारेमा प्रस्ट धारणा ल्याउनका लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो।
उदेश्य	मधेश प्रदेशको स्वास्थ्य स्थितीको बारेमा विश्लेषण गर्ने र भावी रणनीति तथा योजना का बारेमा प्रस्ट धारणा बनाउन।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश को स्वास्थ्य क्षेत्रको भावी रणनीति तथा योजनाको बारेमा अबधारणा बन्ने छ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । • स्वास्थ्य क्षेत्रका विभिन्न विषयहरूमा बिज्ञहरुद्वारा कार्यपत्रहरू प्रस्तुत गर्ने । • स्वास्थ्य क्षेत्रका विज्ञहरूलाइ आमन्त्रण गरि बृहत अन्तरकृयात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने । • मधेश प्रदेश को स्वास्थ्य स्थितीको बारेमा विश्लेषण गर्न प्यानल छलफल गर्ने साथैं भावी रणनीति तथा योजना बनाउने। • यो कार्यक्रम गर्नका लागि विभिन्न सहयोगी संस्थाहरुसंग सहकार्य गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. सात लाख विनियोजन गरिएको छ। कार्यक्रमको संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी पूर्व तयारी बैठक, यातायात खर्च, खाना खाजा, प्रचार प्रसार खर्च, दैनिक भ्रमण खर्च आदिमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	स्वास्थ्य संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरू

३. विभिन्न दिवस समारोह संचालन

परिचय	महत्वपूर्ण दिवसहरु मार्फत जनचेतना स्थानीय स्तर सम्ममा फैलाइ सकारात्मक सोचको विकास गरी जीवनशैलीमा सुधार गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उदेश्य	विषयवस्तुको महत्व जनस्तर सम्म पुर्याई जनचेतना स्थानीय स्तर सम्म पुर्याउने।
अपेक्षित प्रतिफल	ब्यावहारमा परिवर्तन भइ दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको विकास हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
सचालन प्रकृया	• दिवस मनाउनुपुर्व आवश्यक्ता अनुसार तयारी बैठक बसी संचालन योजना वनाउने । • दिवसको दिनमा सम्बन्धित विषय विज्ञहरुलाई सहभागी गराई त्यसको बारेमा छलफल

	गर्ने • विभिन्न सचेतनामुलक कृयाकलापहरु संचालन गर्ने।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. आठ लाख विनियोजन गरिएको छ । स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यक्ता अनुसार बाँडफाँड गरी दिवस मनाउनका लागि प्रिन्टीङ, खाजा लगायतका शिर्षकमा खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	दिवससंग सम्बन्धित पोस्टर, पम्पलेट, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय नाराहरु

४. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयद्वारा स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको वार्षिक, अर्धवार्षिक तथा त्रैमशिक अन्तरक्रिया आयोजना कार्यक्रम

परिचय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरूको बारेमा छलफल गरि सुझाव ,सफलता ,उपलवधि तथा चुनौतिहरु पहिचान गरि आगामी कार्यक्रम तथा कार्ययोजनामा समावेस गर्ने उदेश्यले बार्षिक, अर्धबार्षिक र त्रैमाशिक रूपमा अन्तरकृया आयोजना गर्न यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको छ ।
उदेश्य	प्रदेशको समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, सम्बन्धित निकाय एव सरोकारवालाहरुको भुमिकाहरुका बारेमा छलफल गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरूको र समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल भइ कार्ययोजना बनेको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
सचालन प्रकृया	• अन्तरकृयाका लागि पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । • समपुर्ण सरोकारवालाहरुलाई (सरकारी तथा गैरसरकारि संघ सन्स्थाहरुलई आमंत्रण गर्ने • समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, सम्बन्धित निकाय एव सरोकारवालाहरुको भुमिकाहरुका बारेमा छलफल गर्ने । • विज्ञहरूसंग बृहत अन्तरकृयात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने।सेवामा बृद्धि गराउन गरिएका प्रयासहरु, प्राप्त उपलब्धिहरु, सेवा संचालनमा परेका कठिनाइहरुको विश्लेषणात्मक छलफल गर्ने। • अन्तरकृयामा छलफल भएका विषयहरूलाइ समेटी प्रतिवेदन तयार पार्ने ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. पाच लाख विनियोजन गरिएको छ। स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी यस प्रयोजनका लागि गोष्ठी संचालन खर्च, विशेषज्ञको खर्च, प्रिन्टीङ लगायतका शिर्षकमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सम्वन्धित नीतिगत दस्तावेजहरू ।

५. स्वास्थ्य सेवाहरुको अनुगमन तथा मुल्यंकन तथा समिति बैठक संचालन व्यवस्थापन खर्च

परिचय	प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्याका क्षेत्रमा उपलब्धी मापन गर्दै योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाई स्वास्थ्य सूचना ब्यवस्थापन र अनुगमनमा समन्वय र सहकार्य

	बलियो हुने ।
उदेश्य	स्वास्थ्य सूचना ब्यवस्थापन र अनुगमनमा समन्वय र सहकार्य बलियो गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य तथा जनसंख्याका क्षेत्रमा उपलब्धी मापन गर्दै योजनातर्जुमा र कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाई स्वास्थ्यसूचना ब्यवस्थापन र अनुगमनमा समन्वय र सहकार्य बलियो हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालय
संचालन प्रक्रिया	▪ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालय क्षेत्रको अनुगमन तथा मुल्यांकन प्राविधिक समुहको बैठक कार्यविवरण अनुसार प्रत्येक तीन तीन महिनामा वस्ने छ । ▪ बैठकमा निस्केको समस्याहरुको लागि समय समयमा अनुगमन गरि अनुगमन वाट प्राप्त सुझावहरु सम्वंधित निकायमा आवश्यक कारावाई लागि सिफारिस गर्ने । ▪ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्य समूहका पदाधिकारिहरुलाई एक दिनको अभिमुखिकरणका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
बजेट बाँडफाड	यो कार्यको लागि रु बीस लाख विनियोजन गरिएको छ।स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार वजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यसमूह (Technical Working Group) को TOR प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, सम्बन्धित निर्देशिका कार्यविधि मापदण्डहरु

६. मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सन्चालन

परिचय	मधेश प्रदेशमा कुपोषण, नसर्ने तथा मानसिक रोगहरूको समस्या बढ्दो क्रममा रहेकोले यो समस्याहरुलाई कम गर्न नसर्ने तथा मानसिक रोगहरूको समयमा यथाशिघ्र पहिचान गरि उचित उपचारको व्यवस्था मिलाउन तथा जटिलता न्यूनीकरणको लागि मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सन्चालन गर्न लागिएको हो ।यो कार्यक्रम पहिलो चरणमा मधेश प्रदेशको ८ जिल्लामै प्रत्येक जिल्लाको चार चार स्थानियतह/पालिका गरि जम्मा ३२ स्थानियतह/पालिकामा संचालन गरिने छ।
उदेश्य	जनताको घरदैलोमै स्वास्थ्यसेवा पुर्‍याउने, विशेषगरी ग्रामीण तथा विपन्न सामूदायका जनतासम्म सरल, सुलभ, र गुणस्तरीय स्वास्थ्यसेवा पुर्‍याउने, यसको मुख्य उदेश्य रहने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशमा नसर्ने तथा मानसिक रोगहरूको समस्याको शिघ्र पहिचान गरि त्यसको उचित उपचारका साथै हुनसक्ने जटिलता न्यूनीकरण हुनेछन् ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम	१. प्राथमिक अध्ययन/ आवश्यकता अनुसार स्थानियतह छनौट गरि सेवाप्रदायक (चिकित्सक,

सचालन प्रकृया	स्वास्थ्यकर्मी) समेतको छनौट गरि विभिन्न बैठक, अभिमुखीकरण तथा कार्यशाला गोष्ठी गर्ने। २. कार्यक्रमको आवश्यकता अनुसार समन्वयात्मक क्रियाकलाप गर्ने । ३. कार्यक्रमको प्रचार प्रसार तथा पैरवी गर्ने । ४. कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने । ५. प्रदेशस्तरमा लक्षित समूह तोकी नसर्ने तथा मानसिक रोगहरूको स्वास्थ्य परीक्षण अभियान सञ्चालन गर्ने ६. यस कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने • प्राथमिक स्वास्थ्य परीक्षणः घरमै स्वास्थ्य जाँच (ब्लडप्रेसर, सुगर, तापक्रम, आधारभूत शारीरिक परीक्षण)। • स्वास्थ्य शिक्षा र परामर्शः स्वस्थजीवनशैली, योग, पोषण, सरसफाइ, र रोग प्रतिरोधात्मक जानकारी दिने। • औषधि वितरणः साधारण औषधि, भिटामिन, र प्राथमिक उपचार, जराजन्य पोषणका सामग्रीहरूको वितरण। • स्वास्थ्य बीमा जानकारीः जनतालाई स्वास्थ्य बीमामा सहभागिताका लागि जानकारी र प्रोत्साहन दिने।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. एक करोड पचास लाख विनियोजन गरिएको छ। स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी औषधि, पोषण सामग्री, पारिश्रमिक, यातायात खर्च, होडिङ्ग बोर्ड, तालिम, योग शिविर, खाजा लगायतका शिर्षकमा खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य कार्यक्रम निर्देशिकाको मस्यौदा तथा अन्य सन्दर्भ सामग्रीको प्रयोग

७. हस्तान्तरण भएका अस्पतालहरुको सेवा संचालन खर्च

परिचय	यो कार्यक्रम प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने नया अस्पतालहरुको सेवा सुचारु गर्न राखिएको छ ।
उदेश्य	चालु आ.व. मा प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने स्वीकृत भएका नया अस्पतालहरुको सेवा संचालन सुचारु गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	चालु आ.व. मा प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने स्वीकृत भएका पोखरिया अस्पताल, डुमरिया अस्पताल, भारदह अस्पताल एवम् आमा तथा बाल अस्पताल, धनकौलमा स्वास्थ्य सेवा सुचारु हनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम सचालन	चार वटा उपरोक्त अस्पतालहरुको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार तथा औजार उपकरणको अध्ययन अनुगमन गरी आवश्यकता अनुसारको निर्माण, सामग्री आपूर्ति र अन्य कार्यालय सामग्री

प्रकृया	व्यवस्थापनको लागि बजेट बांडफांड गरी अस्पतालहरुलाई सहयोग गरिने छ
बजेट बाँडफाँड	अध्ययन अनुगमन प्रतिवेदन अनुसार यस मन्त्रालयले विनियोजित बजेटको बाँडफाँड गर्ने छ ।
सन्दर्भ सामाग्री	अस्पतालहरुको हस्तान्तरण सम्वन्धी निर्णय

८. १०० सैयामा स्तरोन्नति भएका अस्पतालहरुको सेवा संचालन खर्च

परिचय	यो कार्यक्रम प्रदेश मातहत १०० शैय्यामा संचालन हुने नया प्रादेशिक अस्पतालहरुको सेवा सबल गर्न राखिएको छ ।
उदेश्य	१०० शैय्यामा संचालन हुने स्वीकृत भएका प्रादेशिक अस्पतालहरुको सेवा संचालन सुचारु गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्तरोन्नति भएका प्रादेशिक अस्पतालहरु कलैया, गौर, मलंगवा, जलेश्वर, लहान, सिरहा, १०० शैय्यामा संचालन रहेकोमा तहाँबाट स्वास्थ्य सेवा सबल र सुचारु हनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	६ वटा उपरोक्त अस्पतालहरुको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार तथा औजार उपकरणको अध्ययन अनुगमन गरी आवश्यकता अनुसारको निर्माण, सामग्री आपूर्ति र अन्य कार्यालय सामग्री व्यवस्थापनको लागि बजेट बांडफांड गरी अस्पतालहरुलाई सहयोग गरिने छ
बजेट बाँडफाँड	अध्ययन अनुगमन प्रतिवेदन अनुसार यस मन्त्रालयले विनियोजित बजेटको बाँडफाँड गर्ने छ
सन्दर्भ सामाग्री	अस्पतालहरुको स्तरोन्नति सम्वन्धी निर्णय

९. १० सैयामा स्तरोन्नति भएका आयुर्वेद अस्पतालहरुको सेवा संचालन खर्च

परिचय	यो कार्यक्रम प्रदेश मातहत १०शैय्यामा संचालन हुने नया प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको सेवा सबल गर्न राखिएको छ ।
उदेश्य	१० शैय्यामा संचालन हुने स्वीकृत भएका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको सेवा संचालन सुचारु गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्तरोन्नति भएका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय मलंगवा, र वीरगन्ज १० शैय्यामा संचालन हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम	२ वटा उपरोक्त आयुर्वेद अस्पतालहरुको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार तथा औजार उपकरणको

सचालन प्रकृया	अध्ययन अनुगमन गरी आवश्यकता अनुसारको निर्माण, सामग्री आपूर्ति र अन्य कार्यालय सामग्री व्यवस्थापनको लागि बजेट बांडफांड गरी प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुलाई सहयोग गरिने छ
बजेट बाँडफाँड	अध्ययन अनुगमन प्रतिवेदन अनुसार यस मन्त्रालयले विनियोजित बजेटको बाँडफाँड गर्ने छ
सन्दर्भ सामाग्री	आयुर्वेद चिकित्सालयको स्तरोन्नति सम्वन्धी निर्णय

१०. चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरको लागि प्रोत्साहन भता

परिचय	प्रदेशभित्रका राजमार्ग देखि टाढा बिकट स्थानहरुमा विशेषज्ञ चिकित्सकहरु न्यून संख्यामा भएकोले प्रादेशिक अस्पतालमा रहेका चिकित्सक तथा स्वस्थ्यकर्मिहरुलाई निश्चित प्रोत्साहन भत्ता लगायतको सुविधा प्रदान गरी सदर मुकामदेखि टाढा अति बिकट स्थानमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई टिकाई राखी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको हो ।
उदेश्य	प्रदेश भित्रका राजमार्ग देखि टाढा अति बिकट स्थानहरुमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरु टिकाई राखी सेवा निरन्तर प्रवाह हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेशभित्रका राजमार्ग देखि टाढा अति बिकट स्थानहरुमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरु टिकाईराखी स्वास्थ्य संस्थाहरुवाट निरन्तर र प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रदान हुने छ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	प्रदेशवाट स्वीकृत विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मी परिचालन निर्देशिका बनाई, तोकेको खर्च क्षेत्र अनुसार संचालन गरिने ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. २५६५०००० विनियोजन गरिएको छ । कार्यक्रम संचालनका लागि प्रदेशवाट स्वीकृत विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मी परिचालन निर्देशिका अनुसार रकमको परिधिभित्र खर्च गरिने छ ।
सन्दर्भ सामाग्री	निर्देशिका तथा कार्यविधी

११. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरुको संगठन संरचना (O and M Survey)

परिचय	मधेश प्रदेश स्वास्थ्यक्षेत्रको संगठन र व्यवस्थापनको विश्लेषण गरी सुधारका उपायहरू पहिचान

	गर्नका लागि यो सर्वेक्षण आवश्यक छ। सर्वेक्षणले जनशक्ति व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना, सेवागुणस्तर, र अन्य संगठनात्मक पक्षहरूको विस्तृत अध्ययन गर्नेछ।
उदेश्य	O &M सर्वेक्षणको मुख्य उद्देश्य मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरूको कार्यक्षमता, समन्वय, र सेवाप्रदान गर्ने क्षमतामा सुधार ल्याउनु हो। यसले संगठनलाई चुस्त, दक्ष, र प्रभावकारी बनाउँछ, जसबाट जनताले प्राप्त गर्ने सेवाहरूको गुणस्तरमा पनि सुधार हुन्छ।
अपेक्षित प्रतिफल	सर्वेक्षणले जनशक्ति व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना, सेवागुणस्तर, र अन्य संगठनात्मक पक्षहरूको विस्तृत अध्ययन हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	सर्वेक्षणको कार्य संचलन प्रक्रिया शुरु गर्नु भन्दा पहिले स्वास्थ्य संस्थाको स्वास्थ्य प्रणाली सुद्रिढिकरणको अवधारणा वारे जानकारी प्राप्त गरि WHO को SIX building blocks लाई ध्यानमा राखी निम्न प्रक्रिया अनुसार कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने छ • स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गत प्राविधिक समिति गठन गरि सर्वेक्षण टोलि छनोट गर्नुपर्छ । • सर्वेक्षण टोलीलाई उचित तालिम प्रदान गरि, डाटा संकलनको जिम्मेवारी दिने, र संस्थागत व्यवस्थापनको निरीक्षण कसरी गर्ने भन्ने विषयमा प्रशिक्षित गर्नुपर्ने छ । • प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्थानीय सरकार, र स्वास्थ्य संस्था सँग मिलेर सर्वेक्षण गर्न आवश्यक समन्वयको व्यवस्था गर्नुपर्छ। • डाटा संकलन टोलीलाई नियमित अनुगमन गर्ने। • संकलित तथ्यांकको विश्लेषण गर्न, प्रादेशिकस्तरका प्रमुख सूचकहरू निर्धारण गरी तिनको आधारमासुधारका उपायहरू पहिचान गर्नुपर्छ। • तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित र वैज्ञानिकतरिकाले विश्लेषण गर्न आवश्यक छ। • प्रतिवेदनमा डाटाको आधारमा संस्थागत व्यवस्थापनको समीक्षा, प्रमुख समस्याहरू र समाधानका उपायहरू सिफारिश गरिनेछ। • प्रतिवेदनको मुख्य खण्डहरूः जस्तै : संगठनात्मक संरचना र कार्य क्षमता, जनशक्ति व्यवस्थापन, सुधारका लागि आवश्यक कदमहरू। • सर्वेक्षणको निष्कर्षको आधारमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुधार गर्नका लागि सिफारिशहरू समावेश गर्नुपर्छ। यसमाः संगठनात्मक संरचनामा सुधार, जनशक्तिको पुनर्संरचना, व्यवस्थापनमा दक्षता अभिवृद्धिका लागि तालिम कार्यक्रमहरू। • सर्वेक्षण पछि सुधारका कदमहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन, मूल्याङ्कन र समायोजन

	योजना आवश्यक छ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. एक करोड विनियोजन गरिएको छ ।यो कार्यक्रम संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी ,सामाग्री खरिद, स्रोत ब्यक्ति, यातायात खर्च, खाजा, प्रचार प्रसार खर्च, दैनिक भ्रमण खर्च आदिमा खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सम्वन्धीत सन्दर्भ सामाग्रीहरू

१२. आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम

परिचय	१. प्रदेशमा आयुर्वेद सेवाको पहुँच र प्रचार प्रसारका साथै आयुर्वेद संस्थाको स्वास्थ्य बिमामा आबद्धताको आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने विषयको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न र आयुर्वेद जनशक्तिहरुको क्षमता अविवृधिको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	आयुर्वेद सेवा प्रति जनताको सचेतना, प्रचार प्रसार एवम् आयुर्वेद विशेष सेवाको पहुँच बढाउन का साथै पंचकर्म, शल्यकर्म (**Anorectal Diseases Treatment program**) सेवा संचालन गर्ने, आयुर्वेद सेवाको स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम अन्तर्गत समन्वयको लागि अध्ययन गर्ने तथा आयुर्वेद जनशक्तिहरुको क्षमता अविवृधि गर्ने ।
सञ्चालन प्रक्रिया	१. पंचकर्म, शल्यकर्म सेवा संचालनको लागि प्रत्येक जिल्लाका आयुर्वेद चिकित्सक, स्वाथ्यकर्मीहरुलाई अभिमुखीकरण गराउने २. प्रत्येक जिल्लमा शल्यकर्म शिविर (Anorectal Diseases Treatment camp) संचालन गर्ने ३. प्रत्येक जिल्लमा पंचकर्म सेवा सहितको विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने । ४. स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । ५. आयुर्वेद जनशक्तिहरुको क्षमता अविवृधि गर्ने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
बजेटबाँडफाँट	आयुर्वेद चिकित्सक, स्वाथ्यकर्मीहरुलाई (जिल्लाका आयुर्वेद चिकित्सालय) अभिमुखीकरणका लागि रु. १० लाख एवम् प्रत्येक जिल्लमा शिविर सेवा संचालनको लागि १५ लाखको दरले कार्ययोजना स्वीकृत गरी खर्च गर्ने । ६० प्रतिशत रकम औषधि खरीदको लागि सुनिश्चित गर्ने । औषधि खरीद प्रक्रिया प्रचलित सार्बजनिक खरीद ऐन/ नियम अनुसार औषधि व्यवस्था

	विभागमा दर्ता भएका GMP certified कम्पनीको उत्पादन सुनिश्चित गर्ने । स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने प्रयोजनको लागि रु. ५ लाखको कार्ययोजना स्वीकृत गरी खर्च गर्ने । आयुर्वेद जनशक्तिहरुको (आयुर्वेद औषधालय, नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र) क्षमता अविवृधि गर्न सेवा संचालन सम्बन्धि अबिमुखिकरण कार्यक्रमको लागि रु. १५ लाखको कार्ययोजना स्वीकृत गरी खर्च गर्ने
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्यक्रम संचालनको प्रतिवेदन/ र मूल्यांकन मन्त्रालयले तोकेको अनुगमन समितिले गर्ने

१३. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरु तथा सिरहाको गोलबजारमा ट्रमा सेन्टरको, शिवनन्दन सजान यादव अस्पताल विष्णुर गापा वडा नं.२, सिरहा राजपुर टोल र राम सेवक लालवती सिंह अस्पताल गोलबजार वडा नं. १२, सिरहाको DPR

परिचय	यस स्वास्थ्य मन्त्रालयका स्वास्थ्य संस्थाहरु (अस्पताल, आयुर्वेद चिकित्सालय तथा स्वास्थ्य कार्यालय) का साथै ग्रामिणस्तरमा स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्न तथा ग्रामिण जनताको स्वास्थ्य सेवा सहजरुपमा प्रदान गर्न दुर्गामि स्थानहरुमा थप अस्पताल पूर्वाधार विकास गर्न सिरहाको गोलवाजार ट्रमासेन्टरको, शिवनन्दन सजान यादव अस्पताल विष्णुपुर गा पा वडा नं. २, सिरहा राजपुरटोल र रामसेवक लालवति सिंह अस्पताल गोलवाजार बडा नं.१२ को लागि D P R तयार गर्न ।
उदेश्य	स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माणका लागि विस्तृत कार्य योजना तयार गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माणका लागि विस्तृत कार्य योजना तयार हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• हस्पिटल र ट्रमासेन्टरको क्षेत्रफल, जनसंख्या घनत्व, तथा अन्य आवश्यक तथ्यांक संकलन गर्नुपर्ने छ । • अस्पतालहरूमा आवश्यक पर्ने भौतिक संरचना, स्वास्थ्य उपकरण, जनशक्ति, र सेवाको प्रकारको विश्लेषण गर्नुपर्ने छ। • निर्माण लागत, उपकरण खरीद, सञ्चालन खर्च, र अन्य व्यवस्थापकीय खर्चको अनुमान तयार गर्नुपर्ने छ। • बजेटस्रोत र लगानीको सम्भावना उल्लेख गर्नुपर्ने छ। यसमा सरकार, दातृ निकायहरू, र

	अन्य साझेदारहरूको योगदान समावेश हुनसक्छ। • ट्रमासेन्टर र अस्पतालहरूको लागि भौतिक संरचनाको डिजाइन, योजना र निर्माण कार्यको चरणहरू समावेश गर्नुपर्ने छ। • अस्पतालमा आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य उपकरणको सूची, गुणस्तर, र प्राविधिक विशिष्टताहरू समावेश गर्नुपर्ने छ। • सिभिल इन्जिनियरिङ्ग, आर्किटेक्चरल डिजाइन र पर्यावरणीय प्रभाव मूल्यांकनको योजना बनाउनुपर्ने छ। • D P R कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवारी बाँडफाँट र कार्यप्रणाली स्पष्ट गर्नुपर्ने छ। • मन्त्रालय, मातहत निकायहरू, प्राविधिक विशेषज्ञहरू, र स्थानीय प्रशासनको भूमिकाको निर्धारण गर्नुपर्ने छ। • परियोजना कार्यान्वयनको प्रत्येक चरणको अनुगमन प्रणाली र मापदण्डहरू तयार गर्नुपर्ने छ। • नियमित प्रगति रिपोर्टिङ्ग र मूल्याङ्कनका लागि समयसारिणी र जिम्मेवार निकायहरूको निर्धारण गर्नुपर्ने छ। • D P R को प्रकृया सार्वजनिक खरिद ऐन/ नियमावली तथा प्रचलित नियम निर्देशिका बमोजिम हुने छ । • D P R तयार भएपछि मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायहरूको अनुमोदन प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्ने छ। • आवश्यक कानूनी तथा प्राविधिक परामर्शहरू सुनिश्चित गर्नुपर्ने छ। • अनुमोदन पश्चात निर्माण र स्वास्थ्य उपकरणहरूको आपूर्ति तथा सेवाका लागि निविदा प्रक्रिया सञ्चालन गर्नुपर्ने छ। • प्राविधिक र वित्तीय प्रस्तावहरूको मूल्याङ्कन गर्दै ठेक्का दिने प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्ने छ। • कार्यान्वयनको हरेक चरणको प्रगति रिपोर्ट मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायहरूलाई बुझाउने प्रक्रिया समावेश गर्नुपर्ने छ। • मन्त्रालय, अस्पताल प्रशासन, र अन्य सम्बन्धित निकायहरूको बीचमा निरन्तर समन्वय कायम राख्न प्रक्रिया निर्धारण गर्नुपर्ने छ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. पाँच करोड विनियोजन गरिएको छ। कार्यक्रमको संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी आवश्कयता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	D P R संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरू

स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

१. न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम
२. “पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश”, पूर्णखोप युक्त प्रदेश” घोषणा गर्न कार्यक्रमहरु संचालन तथा व्यवस्थापन
३. प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय मार्फत स्वास्थ्य कार्यालय एवं अस्पतालहरुको एकिकृत अर्धबार्षिक एवं बार्षिक समीक्षा
४. विशेसज्ञ आयुर्वेद तथा योग शिविर
५. १८ बर्ष मुनिका HIV/AIDS संक्रमित बालबालिकाहरुका लागी संरक्षण अनुदान सहयोग
६. आायुर्वेद सम्बन्धी रिपोर्टिंग फर्म फर्मेट छपाइ
७. बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकका लागि स्वदेशी कृषि/दुधलाइ प्राथमिक्तामा राखि उधोगबाट उत्पादित पोषण सामाग्री खरिद तथा वितरण
८. स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम खर्च
९. गर्भवती/सुत्केरी का लागि स्वदेशी प्राथमिक्ता कृषि उधोगबाट उत्पादित पोषण सामाग्री खरिद तथा वितरण
१०. कार्यालय परिसरमा वाल निर्माण तथा गार्डेनिङ भवण मर्मत सुधार

१ . न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम

परिचय	अस्पतालहरूको लागि न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अस्पतालहरूको अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। सबै तहका अस्पतालका लागि 'न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS)' टुलको प्रयोग गरी स्वयं र संयुक्त मूल्याङ्कन मार्फत गुणस्तरीय अस्पताल सेवाहरूप्रति तत्परता र सेवा उपलब्धता सुनिश्चित गर्न MSS २०१५ देखि सरकारी अस्पतालहरूमा लागू गरिएको छ र अवस्थित अन्तरहरू पहिचान गरि, र सुधारको लागि कार्य योजनाहरू विकास गर्न प्रोत्साहन गरिन्छ। नेपालमा ''**National Hospital Standardized Monitoring / Accreditation System**'÷ स्थापना गर्ने लक्ष्यका साथ यो मापदण्ड प्रयोग गरिन्छ ।स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेशमा वि.स २०७८/०१/०१/ मा औपचारिक रुपमा MSS इकाई स्थापना भएको छ ।
उदेश्य	अस्पतालले प्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको छलफल बैठक तथा समिक्षा गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी तोकिएको राष्ट्रिय मापदण्डमा पुगी अस्पतालहरुको प्रभावकारितामा वृद्धि गरी जनताको स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार सुनिश्चित हुने।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	मधेश प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रकृया	प्रदेश तथा स्थानीय मातहतका अस्पतालहरु, आयुर्वेदिक चिकित्सालय तथा निजि अस्पतालहरुमा MSS मापनकार्य वर्षमा दुइपटक गरिनुपर्ने छ। प्रदेश तथा स्थानिय मातहतको अस्पताल, आयुर्वेदिक चिकित्सालय तथा निजि अस्पतालहरुमा

	MSS लागु नभएकामा कार्यशाला गोष्ठी गरिनुपर्ने र लागु भइसकेको भए ती अस्पतालमा MSS मापनको फलोअप कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्रदेश सरकारबाट अस्पतालहरुमा MSS सुधारका लागि कार्यान्वयनको अवस्था चित्रण हुने विवरण संकलन तथा प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ। कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व सम्बन्धित अस्पतालसँग समन्वय र पत्राचार गर्नुपर्दछ साथै विस्तृत कार्य योजना तयार गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना अनुसार स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको न्यूनतम सेवा मापदण्ड निर्देशिका बमोजिमको टीम तयार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ। कार्यक्रमका लागि स्वास्थ्य तथा जनसख्या मन्त्रालय र स्वास्थ्य सेवा विभागको उपचारात्मक सेवा महाशाखासँग समन्वय गर्ने तथा प्रदेशभित्र स्वास्थ्यसेवाको न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयन क्षेत्रमा क्रियाशिल निकायलाई समेत सहभागी गराउन सकिनेछ। बजेटको परिधिभित्र रही मे.सु, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख र फोकल पर्सन सहभागी गराई समग्र MSS कार्यको समिक्षा गर्ने। न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रमका लागि आवश्यक स्रोत व्यक्ति अभिमुखीकरण कार्यक्रम स्वास्थ्य तथा जनसख्या मन्त्रालय र स्वास्थ्य सेवा विभागको उपचारात्मक सेवा महाशाखा सँग समन्वय गरिगरिनु पर्नेछ । स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको अस्पताल तथा स्वास्थ्यसंस्थाको न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७७ बमोजिमको प्रदेशस्तरीय गुणस्तर व्यवस्थापन समिति गठन गरि बैठक बसि अन्तर विश्लेषण गरिनु पर्ने । अस्पतालहरुमा MSS सुधारका लागि कार्यान्वयनको अवस्था चित्रण हुने विवरण संकलन तथा प्रतिवेदन तयार गरि पुस्तिका प्रकाशन गर्न सकिन्छ ।
बजेट बाँडफाँड	नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड अनुसार बजेटको परिधिभित्र रही योजना तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । ३५% बजेट- प्रदेश तथा स्थानीय मातहतका अस्पतालहरुमा MSS कार्यक्रम- १४०००००/- २५% बजेट- MSS स्रोत व्यक्ति अभिमुखीकरण कार्यक्रम- १००००००/- २०% बजेट — आयुर्वेद MSS कार्यक्रम- ८०००००/- ५% बजेट- प्रादेशिक गुणस्तर व्यवस्थापन समिति बैठक/ MSS समिक्षा-२०००००/- १५% बजेट- नया स्थानीय मातहतका अस्पताल तथा निजिअस्पताल MSS कार्यक्रम तथा अन्य प्रयोजनको लागि-६०००००/-
सन्दर्भ सामग्री	क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन चौमासिक रुपमा स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।

२. पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश, पूर्णखोप युक्त प्रदेश घोषणा गर्न कार्यक्रमहरु संचालन तथा व्यवस्थापन

परिचय	"पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश", "पूर्ण खोपयुक्त प्रदेश" मधेश प्रदेशले अवलम्बन गरेको नीति तथा कार्यक्रमको महत्वपूर्ण पक्ष हो । यस प्रदेशमा भैरहेका मातृ मृत्यु घटाई प्रदेशलाई नै पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश बनाई राष्ट्रको सुचाकलाई उकास्नु रहेको छ । त्यस्तै पूर्णखोपयुक्त प्रदेश बनाई नवजात शिशु तथा बालमृत्युदर घटाई प्रदेशका बालबालिकाहरुलाई सुरक्षित बनाउन अति आवश्यक रहेको छ ।
उदेश्य	यस प्रदेशको मातृ, नवजातशिशु तथा बालमृत्युदरको अवस्थामा सुधार गर्नु हो ।
अपेक्षित प्रतिफल	"पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश" तथा "पूर्ण खोपयुक्त प्रदेश" घोषना गर्ने परिपाटी मार्फत यसप्रदेशकोमातृ, नवजातशिशु तथा बालमृत्युदरको अवस्थामा व्यापक परिवर्तन ल्याईसुधार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय / कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	यस कार्यक्रम संचालनको लागि जम्मा रु. पाँचलाख मात्र विनियोजन भएकोले उक्त रकमवाट पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश" बनाउनका लागि कार्यक्रम संचालन गर्न सकिनेक छ तथा" पूर्णखोपयुक्तप्रदेश" सुनिश्चितता घोषना कार्यक्रम व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।
बजेट बाँडफाड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३. प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय मार्फत स्वास्थ्य कार्यालय एवं अस्पतालहरुको एकिकृत अर्धबार्षिक एवं बार्षिक समीक्षा

परिचय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरूको बारेमा छलफल गरि सुझाव ,सफलता ,उपलवधि तथा चुनौतिहरु पहिचान गरि आगामी कार्यक्रम तथा कार्ययोजनामा समावेस गर्ने उदेश्यले बार्षिक, अर्धबार्षिक रूपमा अन्तरकृया आयोजना गर्न यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको छ ।
उदेश्य	प्रदेशको समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, सम्बन्धित निकाय एव सरोकारवालाहरुको भुमिकाहरुका बारेमा छलफल गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरूकोर समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल भइ कार्ययोजना बनेको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

संचालन प्रकृया	• अन्तरकृयाका लागि पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । • समपुर्ण सरोकारवालाहरुलाई (सरकारी तथा गैरसरकाररी संघ सन्स्थाहरुलाई आमंत्रण गर्ने • समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, सम्बन्धित निकाय एव सरोकारवालाहरुको भुमिकाहरुका बारेमा छलफल गर्ने । • विज्ञहरूसंग बृहत अन्तरकृयात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।सेवामा बृद्धि गराउन गरिएका प्रयासहरु, प्राप्त उपलब्धिहरु, सेवा संचालनमा परेका कठिनाइहरुको विश्लेषणात्मक छलफल गर्ने। • अन्तरकृयामा छलफल भएका विषयहरूलाइ समेटी प्रतिवेदन तयार पार्ने ।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी यस प्रयोजनका लागि गोष्ठी संचालन खर्च, विशेषज्ञको खर्च, प्रिन्टीङ लगाएतका शिर्षकमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सम्वन्धित नीतिगत दस्तावेजहरू ।

४. विशेसज्ञ आयुर्वेद तथा योग शिविर

परिचय	आठ जिल्लामा विशेसज्ञ आयुर्वेद तथा योग शिविर कार्यक्रम संचालन गर्न यस शिर्षकमा वजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उदेश्य	आठ जिल्लामा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरुबाट निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर संचालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	आठ जिल्लामा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरुबाट निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर हुने स्थानीय स्त्री रोग, बालरोग, नाककान घाँटी, वृद्धरोग, योग परामर्श तथा शल्य चिकित्सा जस्ता सेवाबाट लाभन्वित हुने छ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय / कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	आठ जिल्लामा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरुबाट निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर संचालन गर्न लक्षित वर्गको स्वास्थ्य जाँच तथा स्त्री रोग, बालरोग, नाककान घाँटी, वृद्धरोग, योग परामर्श तथा शल्य चिकित्सा गर्ने, शिविरमा खटिएका जनशक्तिहरुलाइ भता एवं पारिश्रमिक दिने र आवश्यक्तानुसार प्रचार प्रसार गर्न जनचेतनामूलक संदेश प्रकाशन वा प्रसारण, जानकारीमुलक स्वास्थ्य सामाग्री छपाइ तथा वितरण एवं शिविर अनुगमन तथा औषधी समेत खरिद गरी आठ जिल्लामा शिविर संचालन गर्नु पर्ने छ ।आयुर्वेद औषधी खरिद औषधी व्यवस्था विभाग मा दर्ता भएको GMP certified कम्पनीको उत्पादन खरीद गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाड	यो कार्य सम्पन्न गर्नका लागि जम्मा विनियोजित बजेट रकम रु. ४०,००,०००/- व्यवस्था गरेको छ। उक्त विनियोजित बजेटबाट प्रति जिल्लामा रकम रु. ५,००,०००/- का दरले विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर संचालन गर्न प्रत्येक शिविरमा जनशक्ति परिचालन,

	शिविर प्रचार प्रसारका लागि रु. २,००,०००/-, र औषधी खरिदका लागि रु. ३,००,०००/- अनुमानित बाँडफाड गरी प्रचलित कानून, नियम तथा मापडन्ड मुताविक कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ खर्च गर्न सकिने छ।
सन्दर्भ सामाग्री	प्रदेश खर्च मापडण्ड संचालन निर्देशिका २०७७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ एवं नियमावली, २०६४ आयुर्वेद विभागको अत्यावश्यक आयुर्वेद औषधि सूची

५. १८ बर्ष मुनिका HIV/AIDS संक्रमित बालबालिकाहरुका लागी संरक्षण अनुदान सहयोग

परिचय	प्रदेश भित्र रहेका १८ बर्ष मुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकहरुलाई मासिक रुपमा सामाजिक संरक्षण अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने ।
उद्देश्य	सामाजिक संरक्षण अनुदान सहयोग मार्फत प्रदेश भित्रका उपचारमा रहेका १८ बर्ष मुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकहरुको पोषण तथा शिक्षामा टेवा पुर्याउने
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश भित्रका उपचार सेवामा रहेका १८ बर्ष मुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकहरुको पोषण तथा शिक्षाको अवस्थामा सुधार गर्नका लागी प्रति बालबालिका मासिक रु. १००० का दरले प्राप्त गर्ने छन ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रकृया	१. एचआईभी एड्सको रोकथाम तथा व्यवस्थापनमा सहयोग पुर्याउने स्थानिय संध संस्थाहरुसंग समन्वय गरी १८ बर्षमुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकाहरुको संख्या यकिन गर्ने र सूचि तयार पार्ने / २. प्रति बालबालिका मासिक रु. १००० (एक हजार मात्र) को दरले सामाजिक संरक्षण अनुदान सहयोगस्वरुप भुक्तानि हुने रकम बच्चा र उसको संरक्षकको नाममा बैंकमा रहेको संयुक्त खातामा जम्मा गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड । श्रोत	यस कार्यक्रममा मधेश प्रदेश अन्तर्गतका ०८ वटै जिल्लाहरुमा रहेका १८ बर्ष मुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकहरुका संख्याको आधारमा अनुमानित बजेट विनियोजन गरिएको छ। प्रदेश सरकारको खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रहि कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ।खर्च गर्ने संस्थाले अभिलेख गरी लेखा परिक्षण सम्बन्धित निकाय स्वयंले गर्नु पर्नेछ। खर्च र कार्यक्रमको प्रतिवेदन प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयलाई दिनु पर्नेछ साथै यस आ.व.मा सम्पादित कार्यक्रमको प्रदिवेदन प्राप्त नभएमा आउने आ.व.मा वजेट विनियोजन गर्न प्रदेश सरकार बाध्य हुनेछैन ।
सन्दर्भ सामाग्री	प्रदेश खर्च मापडण्ड संचालन निर्देशिका २०७७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ एवं नियमावली, २०६४

६. आायुर्वेद सम्बन्धी रिपोर्टिंग फर्म फर्मेट छपाइ

परिचय	AHMIS TOOL अनुसार को छपाईको लागि यो क्रियाकलापमा बजेट राखिएको छ
उद्देश्य	आयुर्वेद सम्बन्धी हुने रिपोर्टिंग सजिलो एवं गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न।
अपेक्षित प्रतिफल	आयुर्वेद संस्थाहरुबाट गुणस्तरीय रिपोर्टिंग हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वस्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रकृया	यस कार्यक्रममा विनियोजित रकम खर्च गर्नका लागि मधेश प्रदेशमा रहेका आयुर्वेद संस्थाहरु (प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय, आयुर्वेद औषधालय, नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र) को संख्या एवं आवश्यकता अनुसारको AHMIS TOOL अनुसार को छपाईको लागि कार्ययोजना तयार पार्ने। ⁎ तयार भएको उक्त कार्य योजना अनुसार आयुर्वेद सम्बन्धी रिपोर्टिंग फर्म फार्मेट छपाई गरी प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयलाई आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड । श्रोत	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

७. बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकका लागि स्वदेशी कृषि/दुधलाइ प्राथमित्तामा राखि उधोगबाट उत्पादित पोषण सामाग्री खरिद तथा वितरण

परिचय	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका बालवालिका, जेष्ठनागरिकहरुलाइ पोषण सामाग्री खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उदेश्य	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पोषण सामाग्री खरिद गरी कुपोषण न्यूनिकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	कुपोषण न्यूनिकरण हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय

संचालन प्रक्रिया	- प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका लागि पौष्टिक आहार खरिद आवश्कता पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गर्ने। - प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पौष्टिक आहार खरिद पौष्टिक आहारको वितरण स्वास्थ्य तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयल एवं विज्ञहरुको परामर्श पश्चात तोके बमोजिम हुनेछ । - खरिद पश्चात वितरण आवश्यकता पहिचान गरी गर्ने । - स्वदेशी कृषिदुधलाइ प्राथमित्तामा राखि उधोगबाट उत्पादित पोषण सामाग्री खरिद तथा/ वितरण हुनेछ ।
बजेट बाँडफाड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

८. स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम खर्च

परिचय	स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत PHEOC को थप व्यवस्थापन, महामारीजन्य आकस्मिक व्यवस्थापन एबं औषधि खरिद, नर्सिंग सेवा कार्यक्रम समिक्षा संचालन तथा जनशक्ति भर्ना प्रक्रिया खर्च लगायतका जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालनको लागी यस शिर्षकमा वजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उदेश्य	PHEOC को थप व्यवस्थापन, महामारीजन्य आकस्मिक व्यवस्थापन एबं औषधि खरिद, नर्सिंग सेवा कार्यक्रम समिक्षा संचालन तथा जनशक्ति भर्ना प्रक्रिया संचालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत PHEOC लाई थप व्यवस्थापन, महामारीजन्य आकस्मिक व्यवस्थापन एबं औषधि खरिद, नर्सिंग सेवा कार्यक्रम समिक्षा संचालन तथा जनशक्ति भर्ना प्रक्रिया खर्च लगायतका कार्यक्रम संचालन गरी नियमित स्वास्थ्य सेवामा टेवा पुग्नेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयले आवश्यकताको आधारमा संक्षिप्त कार्य योजना बनाई यो कार्यक्रम संचालन गर्ने छ ।
बजेट बाँडफाड	यो कार्य समपन्न गर्नका लागि विनियोजित बजेट रकम रु. ५०,००,०००/- व्यवस्था गरेको छ । उक्त विनियोजित बजेटबाट PHEOC लाई थप व्यवस्थापन वापत रु. १५,००,०००/, महामारीजन्य आकस्मिक व्यवस्थापन वापत रु. ५,००,०००/,महामारीजन्य औषधि खरिद एवम् आपूर्ति वापत रु. १०,००,०००/ । जनशक्तिभर्ना/व्यवस्थापन प्रक्रिया संचालन खर्च (गत आ.व. को बकाया भुक्तानी समेत १५,००,०००/ तथा नर्सिंग सेवा कार्यक्रम समिक्षा संचालन

	वापत रु. ५,००,००० /
सन्दर्भ सामाग्री	प्रदेश खर्च मापडण्ड संचालन निर्देशिका २०७७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ एवं नियमावली, २०६४

९. गर्भवती/सुत्केरी का लागि स्वदेशी प्राथमित्क्ता कृषि उधोगबाट उत्पादित पोषण सामाग्री खरिद तथा वितरण

परिचय	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका गर्भवती, सुत्केरी, नागरिकहरुलाइ पोषण सामाग्री खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उदेश्य	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पोषण सामाग्री खरिद गरी कुपोषण न्यूनिकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	कुपोषण न्यूनिकरण हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	- प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका लागि पौष्टिक आहार खरिद आवश्कता पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गर्ने। - प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पौष्टिक आहार खरिद पौष्टिक आहारको वितरण स्वास्थ्य तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयल एवं विज्ञहरुको परामर्श पश्चात तोके बमोजिम हुनेछ । - खरिद पश्चात वितरण आवश्यकता पहिचान गरी गर्ने । - स्वदेशी कृषि दुधलाइ प्राथमित्कामा राखि/उधोगबाट उत्पादित पोषण सामाग्री खरिद तथा वितरण हुनेछ ।
बजेट बाँडफाड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१०. ११.१.४.२ कार्यालय परिसरमा वाल निर्माण तथा गार्डेनिङ भवण मर्मत सुधार

परिचय	निर्देशनालयको परिसर व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उदेश्य	प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयको परिसर व्यवस्थित गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य निर्देशनालयको परिसरमा बैठक कोठा, गाडी शेड निर्माण, तथा रंगरोगन लगायतका आवश्यकता पुरा हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयको परिसरमा बैठक कोठा निर्माणका लागि रु. १०,००,०००/, गाडी शेड निर्माणका लागि रु. १०,००,०००/, तथा मरम्मत, रंगरोगन, गार्डेनिंग लगायतका व्यवस्थापनको लागि रु. १०,००,०००/, ।
बजेट बाँडफाड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय अन्तर्गतका क्रियाकलापहरु

१.पांच बर्ष मुनिको बच्चाको लागि स्वर्णबिन्दु कार्यक्रम

२.योग कक्षा संचालन

३. स्वास्थ्य सेवालाई थप बिस्तार गर्ने मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी भन्ने नाराका साथ पालिकाको समन्वयमा नागरिक आरोग्य सेवा (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन कार्यक्रम

४. आयुर्वेद फार्मेसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन

५. न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम

६. निशुल्क वितरणको लागि औषधि खरिद

७. होमियोप्याथिक चिकित्सक करार सेवामा राखी सेवा प्रदान गर्न

८. औषधि /रिएजेंट तथा उपकरण

१.पांच बर्ष मुनिको बच्चाको लागि स्वर्णबिन्दु कार्यक्रम

परिचय	मधेश प्रदेशको ५बर्ष मुनिको वालबालिकाहरुको पोषणको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छैन ।स्वर्णबिन्दुले ५वर्ष मुनिका बच्चाहरुका लागि शारीरिक र मानसिक विकासमा राम्रो प्रभाव पारेको देखिन्छ/ यसले बच्चाहरुमा विभिन्न रोगहरुसँग लड्ने क्षमता विकास गरि रोगहरु लाग्नवाट बचाउछ ।
उद्देश्य	बालबालिकाहरूमा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
सञ्चालन प्रक्रिया	१. चिकित्सालयमा आएका पांच बर्षमुनिको बालबालिकाहरूलाई प्रत्येक महिनाको पुष्य नक्षत्रका दिन स्वर्णविन्दु प्राशन गराउने। २. सम्बन्धित जिल्लामा आवश्यक पर्ने स्वर्णविन्दु यस मन्त्रालयबाट फोकल पर्सन तोकिएको आयुर्वेद चिकित्सक संग समन्वय गरेर तयार गर्न । ३. प्रत्येक महिनाको पुष्य नक्षत्रका दिन बिहान ८:०० बजे देखि ५:००बजे सम्म सञ्चालन गर्नुपर्नेछ। ४. सो सेवासँग सम्बन्धित विवरण फर्मेट तयार गरी सेवाग्राहीहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	बालबालिकाहरूमा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता अभिवृद्धि हुनेछ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँटसहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।

अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयारगरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।

<u>२.योग कक्षा संचालन</u>

शीर्षक	विवरण
परिचय	जीवनशैली परिवर्तनका लागि योग, ध्यान तथा प्राणायामको माध्यमबाट स्वस्थ्य जीवनको वारेमा जानकारी गराउन, योगलाई व्यहवारमा ल्याउन, प्रोत्साहित गर्न र योग ध्यानको अभ्यास गराउने प्रयोजनका लागि योग कक्षा संचालन कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	जीवनशैली र वानी व्यहवारमा साकारात्मक परिवर्तन गर्न सहयोग पुर्याउनको साथै विभिन्न नसर्ने रोगवाट बच्न मद्दत पुग्ने ।
सञ्चालनप्रक्रिया	• प्रत्येक दिन विहान १.३० घन्टाको योग कक्षा संचालन गर्ने • योग अभ्यास सकीसके पछी एक मात्रा आयुर्वेद जडिबुटी पेय (चिया) दिने • प्रत्येक १५ दिनमा यस कार्यक्रममा सहभागीहरुको रक्तचाप, सुगर, BMI को अभिलेख लिने • स्वास्थ्यमा आएको बिशेष परिवर्तन भएमा त्यसको समेत अभिलेख राख्ने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	व्यहवारमा परिवर्तन भई दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको बिकास भएको हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। योग शिक्षा सम्बन्धी सन्दर्भ सामग्रीहरु ।

३. स्वास्थ्य सेवालाई थप बिस्तार गर्ने मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी भन्ने नाराका साथ पालिकाको समन्वयमा नागरिक आरोग्य सेवा (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन कार्यक्रम

शीर्षक	विवरण
परिचय	स्वास्थ्य सेवालाई थप विस्तार गर्न "मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी" भन्ने नाराको साथ पालिकाको समन्वयमा आ.व २०८०/८१ मा मधेश प्रदेश सरकारबाट जम्मा ५६ वटा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र (Citizen Well-Being Centre) स्थापना भई संचालनमा रहेको छ/ मधेश प्रदेश सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम अनुसार नागरिक आरोग्यताको लागि व्यक्तिको खानपिन, वानीव्यहोरा र व्यहवारमा सुधार गर्न शारीरिक व्यायाम, योग र ध्यान जस्ता क्रियाकलापलाई दैनिक दिनचर्याको रुपमा विकास गरि सबै नागरिकको स्वस्थ्य जीवन सुनिश्चित गर्न स्थानीय तह संगको सहकार्य र आम नागरिकको सहभागितामा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उद्देश्य	• स्थानीय तहमा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र संचालन गर्ने । • स्वस्थ्य जीवनशैली अवलम्बनको लागी अभियानमुलक कार्यक्रम गर्ने । • नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमार्फत आधारभूत आयुर्वेदसेवा समेत उपलब्ध गराउने ।
सञ्चालनप्रक्रिया	• नागरिक आरोग्य अभियान संचालनको लागी आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागबाट जारी भएको नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७६ बमोजिम स्थानीय नागरिक आरोग्य समिती र प्रती नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रले कम्तिमा ५ वटाका दरले वडा स्तरीय नागरिक वडा समुह गठन गरि अनिवार्य रुपमा मासिक प्रगति विवरण स्वास्थ्य निर्देशनालय मधेश प्रदेश र स्वस्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयमा पठाउने । • नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रको सहजीकरण सम्बद्ध प्रदेश सरकार अन्तर्गतका जिल्ला स्थित प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय संस्थावाट हुनेछ । • साथै समन्वय तथा अनुगमन कार्य प्रदेश सरकार एवं प्रदेश मातहतका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयर स्थानीय तह वाट हुनेछ । • जनशक्ति सम्वन्धमा कार्यरत एक जना वैद्य र एक जना का.स./अभ्यंगकर्ताको सेवा करार तथा संघीय अनुदान अन्तर्गत संचालित नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमा रिक्त रहेको श्रेणीविहीन अभ्यंगकर्ता/का स पदपूर्ति गर्ने • स्थानीयतहको खर्चवाट थप जनशक्ति तथा पूर्वाधार समेत व्यवस्था गर्न सक्नेछ । • नागरिक आरोग्य सेवा प्रवाहका लागी आवश्यक पर्ने न्युनतम पूर्वाधार सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । • उल्लेखित कार्यक्रम वाहेक थप बजेटको सुनिश्चिता भई कुनै पालिका भित्रका सम्बन्धित कुनै वडामा स्थापना हुने नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रको हकमा आयुर्वेद

	तथा वैकल्पिक चिकित्सालय समन्वय र परामर्शमा स्थानीय तहका वडाका स्वास्थ्य संस्थामा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र स्थापना सम्बन्धित निर्देशिका २०७७ बमोजिम गर्नु पर्नेछ । • नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७६ बमोजिमका
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	• स्वस्थ्य जीवनशैली अवलम्बनको माध्यमबाट नागरिकको स्वस्थ्य प्रवर्धन भएको हुनेछ ।विभिन्न सर्ने र नसर्ने रोगहरुवाट बच्न सघाउ पुग्नेछ ।
बजेटबाँडफाँट	विनियोजित बजेटबाट प्रति नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रका लागि कार्यरत जनशक्ति (वैध तथा का.स.को पारिश्रमिक, चांडपर्व खर्च एवम् पोशाक खर्च) व्यवस्थापनको लागि र बाँकी रकम बाट संघीय अनुदान अन्तर्गत संचालित नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमा रिक्त रहेको का.स./अभ्यंगकर्ता करार सेवामा भर्ना गरी पारिश्रमिकको लागि उपयोग गरिनेछ ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयारगरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

४. आयुर्वेद फार्मेसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन

परिचय	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको स्वास्थ्य सेवामा प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्नका लागि आयुर्वेद फार्मेसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन कार्य गर्न आवश्यक देखिन्छ । आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागबाट जारी गरिएको निःशुल्क २३ प्रकारका आयुर्वेद औषधी बाहेकका आयुर्वेद औषधीहरु टाढा र बाहिरका औषधी पसलबाट किन्न पर्दा सेवाग्राहीहरुलाई झन्झटिलो र विभिन्न मर्का पर्ने हुनाले चिकित्सालयबाट नै अस्पताल फार्मेसी सेवा निर्देशिका,२०७२ अनुसार आयुर्वेद फार्मेसी संचालन गर्न उपयुक्त देखिन्छ । हाम्रो स्थानीय तहमा उपलब्ध जडिबुटीहरुबाट चुर्ण औषधी निर्माण कार्यका लागि चुर्ण औषधी उत्पादन कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा गुणस्तरीय आयुर्वेद फार्मेसी संचालन गर्न र चुर्ण औषधी उत्पादन गर्न ।
सञ्चालनप्रक्रिया	• आ.व .२०८०/०८१ मा प्रत्येक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा स-

	शुल्क आयुर्वेद फार्मेसी संचालनको लागि प्राप्त बजेटको प्रयोग एवं (money seed) निरन्तरताले गुणस्तरीय र सुविधा सम्पन्न आयुर्वेद फार्मेसी संचालन गर्नु पर्दछ । • अस्पताल फार्मेसी सेवा निर्देशिका २०७२ अनुसार आयुर्वेद फार्मेसी संचालनको गरिनु पर्दछ । • फार्मेसी संचालनमा सफ्टवेयरको प्रयोग गर्नु पर्दछ र यस्टो सफ्टवेयरमा औषधीको अभिलेखीकरण समेत सुनिस्चित गर्नु पर्ने छ । • हाम्रो स्थानीय तहमा उपलब्ध जडिबुटीहरुबाट चुर्ण औषधी निर्माण कार्यका चूर्ण औषधि उत्पादन निर्देशिका २०७२ अनुसार गरिनु पर्दछ ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा सेवाग्राहीले आयुर्वेद फार्मेसी सेवा र चुर्ण औषधी प्राप्त गरि लाभान्वित हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	• चूर्ण औषधि निर्माण कार्यको लागी ५,००,०००/- अक्षरेपी पांच लाख मध्ये चूर्ण औषधि निर्माणको लागि चाहिने जडीबुटी खरीदको लागि रु. ३.५० लाख, मशीन संचालन गर्न ३ फेज को विधुत जडान लागि रु. पचास हजार एवं चूर्ण औषधि पैकिंगको लागी आवश्यक डिबा र अन्य सामग्री खरीद तथा विविधमा रु. एक लाख खर्च गर्ने गरि बांडफांड गरि खर्च गर्ने ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

५. न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम

उद्देश्य	न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। चिकित्सालयलेप्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको कार्ययोजना बनाई चिकित्सालय सुदृढिकरण गर्नसहयोग गर्ने
सञ्चालन प्रक्रिया	प्रदेश मातहतका आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा MSSमापन कार्य नियमित रुपमा स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा चिकित्सालयले गर्नेछ र सोहि अनुरुप निस्किएका अन्तर

<table>
<tr><td></td><td>लाइ कार्ययोजना बनाउनु पर्ने (Gap)
स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको अस्पतालस्तरीय गुणस्तर समन्वय समिति गठन गरि बैठक बसि अन्तर विश्लेषण गरिनुपर्ने र सुधारका कार्यहरू पहिचान गर्ने, प्राथमिकीकरण गर्ने, अपेक्षित प्रतिफल सहितको कार्ययोजना तयार पार्ने। कार्ययोजना निम्न ढाचामा पारित हुनुपर्ने, समितिको बैठक संचालन गर्दा आवश्यक पर्ने चियापान खर्च (खाजाखर्च) र बैठक भत्ता यस शीर्षकबाट खर्च गर्न सकिन्छ
कार्ययोजना सम्बन्धित निकाय स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्यामन्त्रालयमा अनिवार्य पेश गर्नुपर्ने
कार्यक्रम कार्यान्वयन पश्चात प्रतिवेदन तयार गरी स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउने।</td></tr>
<tr><td>कार्यान्वयन गर्ने निकाय</td><td>प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय</td></tr>
<tr><td>अपेक्षितउपलब्धि</td><td>आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयबाट गुणस्तरीय सेवा प्रवाह हुनेछ।</td></tr>
<tr><td>बजेट बाँडफाँट</td><td>नेपाल सरकारर प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड अनुसार बजेटको परिधिभित्र रही योजना तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
<table>
<tr><th>S. N</th><th>COMPONENTS</th><th>SUBGROUPS</th><th>Percentage</th></tr>
<tr><td>१.</td><td>MSS कार्यक्रम</td><td>न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम(वर्कशप वा फलोअप) (स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रदेश गुणस्तर व्यवस्थापन समिति र स्रोत व्यक्तिको टिमले गर्ने)</td><td>१०%</td></tr>
<tr><td>२.</td><td>अस्पताल व्यवस्थापन तथा सुशासन</td><td>Human Resources, Service delivery/Management, Meetings, Review Programs, Social Audit, Clinical Audit, Website update</td><td>३०%</td></tr>
<tr><td>३.</td><td>क्लिनिकल सेवाहरु</td><td>Service expansion, laboratory and Blood service, emergency service, OPD service and other clinical service, Medico legal service</td><td>१०%</td></tr>
<tr><td>४.</td><td>औषधी तथा फार्मेसी व्यवस्थापन</td><td>Procurement of medicines, formulary</td><td>२०%</td></tr>
<tr><td>५.</td><td>स्वास्थ्य उपकरण</td><td>Procurement of medical equipment and</td><td>१०%</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

	<table><tr><td></td><td>तथा सामग्री</td><td>other commodities</td><td></td></tr><tr><td>६.</td><td>क्षमता विकास</td><td>Update of protocols, Orientation, CMEs, Library establishment/management</td><td>५%</td></tr><tr><td>७.</td><td>सहयोगात्मक सेवाहरु</td><td>Cleaning and waste management, security, gardening Repair and maintenance (building equipment), power backup, water supply, CSSD</td><td>१०%</td></tr><tr><td>८.</td><td>अस्पताल सूचना व्यवस्थापन</td><td>EMR, EHR, Recording reporting, Research and Studies, HMIS tools printing, annual report, communication</td><td>५%</td></tr></table>
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन मन्त्रालय/ स्वास्थ्य निर्देशनालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयारगरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका
सन्दर्भसामग्री	MSS सम्बन्धि tools, PowerPoint, Excel sheets

६. निशुल्क वितरणको लागि औषधि खरिद

उद्देश्य	कार्यालयमा आउने नियमित सेवाग्राहीहरूका लागि विभिन्न रोगको उपचारमा प्रयोग गरिने आवश्यक नि:शुल्क आयुर्वेद औषधी व्यवस्थापन गर्ने।
सञ्चालनप्रक्रिया	1. स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र र आयुर्वेद औषधी उत्पादन केन्द्रबाट प्राप्त भएको नि:शुल्क औषधी तथा स्वास्थ्य सामाग्रीहरूको विवरण तयार गर्ने र मौज्दातमा भएको औषधीको विश्लेषण गर्ने। 2. विश्लेषणका आधारमा खरिद गर्नुपर्ने आवश्यक औषधीहरूको सूची तयार गर्ने। 3. प्रचलित आर्थिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम खरिद गर्ने। 4. औषधी खरिद गर्दा GMP Certified कम्पनी तथा औषधि व्यवस्था विभागबाट अनुमति प्राप्त भएको हुनु पर्ने । 5. खरिद गरिएको औषधीको खोल वा बट्टामा मधेश प्रदेश सरकारबाट नि:शुल्क वितरणका लागि भनी उल्लेख हुनुपर्ने छ।

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितउपलब्धि	आयर्वेद स्वास्थ्य संस्थामा आएका सेवाग्राहीहरूलाई आवश्यक औषधी उपलब्ध हुने।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँट सहित कोयोजना/टिप्पणी तयारगरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्चगर्नु पर्नेछ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

७. होमियोप्याथिक चिकित्सक करार सेवामा राखी सेवा प्रदान गर्न

परिचय	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक वैकल्पिक चिकित्सल्यामा होमियोप्याथिक उपचार सेवा सञ्चालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	होमियोप्याथिक उपचार सेवा सञ्चालन गर्न.
सञ्चालनप्रक्रिया	• प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा कार्यरत होमियोप्याथिक चिकित्सक करारमा राखी होमियोप्याथिक उपचार सेवा सञ्चालन गर्ने । • आवश्यकता अनुसारको होमियोप्याथिक औषधि खरीद गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	होमियोप्याथिक सेवाबाट सेवाग्रहीहरु सेवा प्राप्त गर्ने छन र होमियोप्याथिक पद्धतिको प्रवर्धन हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँटसहित कोयोजना/टिप्पणी तयारगरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्चगर्नु पर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक

	प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

८. औषधि /रिएजेंट तथा उपकरण

उद्देश्य	चिकित्सालयमा आउने सेवाग्राहीहरूका लागि विभिन्न रोगहरूको रोग निदान तथा स्वास्थ्य जाँचमा प्रयोग गरिने प्रयोगशालाका लागि रिएजेन्ट तथा केमिकल (Reagents and Chemicals) खरिद व्यवस्थापन गर्ने।
सञ्चालन प्रक्रिया	१. प्रयोगशाला सञ्चालनको लागी खरिद गर्नुपर्ने आवश्यक रिएजेन्ट तथा केमिकल (Reagents and Chemicals) को सूची तयार गर्ने। २. प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारको सार्वजनिक खरिद ऐन / नियमावलीको परिधिमा रही खरिद गर्ने।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित उपलब्धि	चिकित्सालयमा आउने सेवाग्राहीहरूको विभिन्न रोगहरूको निदान तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ।
बजेट बाँडफाँट	नेपाल / प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँटसहित को योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नु पर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

१. स्वर्ण विन्दु कार्यक्रम (कार्डको नमूना)

स्वर्णविन्दु कार्ड

मुल दर्ता नं. सम्पर्क नं.

बच्चाको नाम: ठेगाना:

उमेर: महिला: ☐

अभिभावकको नाम: पुरुष: ☐

स्वर्ण बिन्दु खुवाउने मिति				उचाई	तौल	MUAC
साल	महिना	गते	बार			
२०८१	श्रावण	२०	आईतबार			
२०८१	भाद्र	१५	शनिबार			
२०८१	आश्विन	११	शुक्रबार			
२०८१	कार्तिक	०८	बिहिबार			
२०८१	मंसिर	०६	बिहिबार			
२०८१	पौष	०३	बुधबार			
२०८१	माघ	०२	बुधबार			
२०८१	फाल्गुन	२६	सोमबार			
२०८१	चैत्र	२४	आईतबार			
२०८२	बैशाख	२१	आईतबार			
२०८२	जेष्ठ	१८	शनिबार			
२०८२	असार	११	बुधबार			

यो कार्ड सुरक्षित राख्नुहोला र हरेक पटक स्वर्णविन्दु खुवाउन आउदा यो कार्ड अनिवार्य रुपमा लिएर आउनु होला ।

स्वर्ण बिन्दु खुवाउने मिति			
मिति	खुवाएको	कुनै समस्या देखिएको	प्राविधिकको हस्ताक्षर
२०८१/०४/२०			
२०८१/०५/१५			
२०८१/०६/११			
२०८१/०७/०८			
२०८१/०८/०६			
२०८१/०९/०३			
२०८१/१०/०२			
२०८१/११/२६			
२०८१/१२/२४			
२०८२/०१/२१			
२०८२/०२/१८			
२०८२/०३/११			

Assessment Chart 1st

For children (0-5 months)

S.N.	Card No.	Name		Age		Weight	Length
			Weight	Male	Female		

Assessment Chart 2nd

For children (6-23 months)

S.N.	Card No.	Name	Age		Weight	Height	MUAC
			Male	Female			

Assessment Chart 3rd

For children (24-59 months)

S.N.	Card No.	Name	Age		Weight	Height	MUAC
			Male	Female			

Boys			Girls		
Age (Year)	Hight (CM)	Weight (KG)	Age (Year)	Hight (CM)	Weight (KG)
At Birth	45-51	2.6-4	At Birth	45-49	2.4-3.6
0.5	65-70	7-10	0.5	64-69	6-9
1	73-79	9-13	1	71-76	8-11
2	82-89	11-16	2	81-86	9-13
3	91-98	12-18	3	91-95	11-14
4	100-195	17-21	4	99-103	15-18
5	105-112	19-24	5	119-195	1-19

महत्वपूर्ण जानकारीहरु:

- स्वर्णबिन्दु खुवाए पश्चात आधा घण्टा सम्म खाना/दुध खुवाउनु हुदैन ।
- कुनै दुव्यप्रभाव देखिएमा चिकित्सकसँग तुरुन्त सल्लाह लिनुहोला ।
- बालबालिकाहरुलाई सन्तुलित आहार सेवन गराउनु होला ।
- बालबालिकाहरुलाई टि. भि. मोबाईल जस्ता स्क्रिनमा लामो समय हेर्न नदिऔं ।
- बालबालिकाहरुलाई बाहृय खेलकुदमा सक्रिय राखि समग्र स्वास्थ्यको प्रवद्धन गरौं ।

२. योग कक्षा संचालन

योग कक्षा संचालन

Monthly yog class reporting

सि.न.	मिति	योग कक्षामा सहभागीको संख्या	कैफियत

योग प्रशिक्षक

सि.न.	मिति	योग गराउने कर्मचारी (प्रशिक्षक)को नाम थर	कैफियत

योग कक्षामा सहभागीको १५ /१५ दिनमा BMI Test र blood sugar (random) test reporting

सि.न.	मिति	योग कक्षामा सहभागीको नाम थर	BMI	RBS	कैफियत

प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

(अ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरु

१. पालिका जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको लागि Kits, Consumables, Reagents खरिद
२. प्रदेशका प्रयोगशालाहरुको उपकरणहरुको AMC/CMC Maintence को लागि
३. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद
४. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद
५. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Bacteriological Culture सम्बन्धि तालिम
६. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Biosafety/Biosecurity सम्बन्धि तालिम
७. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Laboratory Quality Management सम्बन्धि तालिम
८. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई क्षमता अभिव्रीधि तालिम
९. प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि तालिम
१०. प्रयोगशालाकर्मीहरुका लागि समिक्षा गोष्ठी तथा बिबिध तालिम
११. Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम
१२. Non-Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम

(आ) पूँजिगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरु

१. क्षयरोग TB को प्रभावकारी खोजपड्तालका लागि पोर्टेबल ब्याट्री जडित (WHO-PQ) औजार उपकरण खरिद
२. सुरक्षित Sample ओसारपोसारको निमित पोर्टेबल ब्याट्री जडित पोर्टेबल Sample ट्रान्सपोर्ट रेफ्रिजिटेर (WHO-PQ)
३. सिकलसेल तथा थाईलेसेमिया स्क्रिनिंगका लागि पोर्टेबल ब्याट्री जडित माइक्रोचिप इलेक्ट्रोफोरिस उपकरण खरिद
४. Malditof mass Spectrometry for PPHL Janakpur 1 Set
५. CLIA Machine खरिद (१६ स्थान)

१. पालिका जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको लागि Kits, Consumables, Reagents खरिद

परिचयः	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा संचालन तथा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई निदान्तमक सेवा प्रदान गरी पहिचान गर्न ।
उदेश्यः	प्रयोगशालाको सेवा सर्वसुलभ प्रदान गर्न ।
अपेक्षित	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्नेछ ।

प्रतिफलः	
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

२. प्रदेशका प्रयोगशालाहरुको उपकरणहरुको AMC/CMC Maintence को लागि

परिचयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालामा जडित उपकरण को AMC/CMC Maintanceगर्न।
उदेश्यः	Realable Result गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्नु साथै उपकरणहरुको Performance राम्रो बनाउन ।
अपेक्षित प्रतिफलः	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रवाह गर्नेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ

	।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

३. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद

परिचयः	जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवाको रोग पहिचान गर्न अहमभूमिका रहेको छ ।प्रारम्भिक चरणमै रोगको पहिचान तथा सम्भावित रोगको जोखिममा रहेका व्यक्तिहरुको प्रयोगशाला जाँच गरी जनधनको क्षति लगायत catastrophic cost न्यून पार्न मद्त गर्दछ ।
उदेश्यः	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा संचालन तथा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई स्वास्थ्यका निदान्तमक सेवा प्रदान गरी रोगको पहिचान गर्न।
अपेक्षित प्रतिफलः	छिटो,सर्वसुलभ गुणस्तरीय प्रभाबकारी प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुनेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम	
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

४. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद

परिचयः	जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवाको रोग पहिचान गर्न अहम भूमिका रहेको छ । प्रारम्भिक चरणमै रोगको पहिचान तथा सम्भावित रोगको जोखिममा रहेका व्यक्तिहरुको प्रयोगशाला जाँच गरी जनधनको क्षति लगायत catastrophic cost न्यून पार्न मद्त गर्दछ ।
उदेश्यः	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा संचालन तथा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई स्वास्थ्यका निदान्तमक सेवा प्रदान गरी रोगको पहिचान गर्न।
अपेक्षित प्रतिफलः	छिटो, सर्वसुलभ गुणस्तरीय प्रभाबकारी प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुनेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम	
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रमभित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

५. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Bacteriological Culture सम्बन्धि तालिम

परिचयः	माइक्रोबायोलोजी प्रयोगशालामा Bacteriological Culture परिक्षणसम्बन्धि ज्ञान सीपको अहम भूमिका रहेको छ	जिबानुबाट हुने संक्रामक रोगहरुको निदान गर्न र उपचार गर्न Bacteriological Culture जांचको नतिजा भरपर्दो र गुणस्तरीय हुनु पर्दछ	जांचको नतिजा भरपर्दो र गुणस्तरीय बनाउन प्रयोगशालाकर्मीहरु Bacteriological Culture परिक्षणमा दक्ष हुनु पर्ने भएकोले यो तालिम राखिएको हो	
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Bacteriological Culture सम्बन्धि परिक्षणमा दक्ष बनाई जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा हुने Bacteriological culture सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बढाउन	

अपेक्षित प्रतिफलः	जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा हुने Bacteriological culture सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बृद्धी हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम	
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ४ दिन (१ ब्याच) | • सहभागी संख्याः १२ देखि १५ जना | जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र प्रदेशका अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा Bacteriological culture सम्बन्धि जाँचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई सहभागिता गराउने | • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने | • श्रोत ब्यक्तिः प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) | • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास | • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	Bacteriology SOP, Protocols र उल्लेखित तालिम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु |

६. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Biosafety/Biosecurity सम्बन्धि तालिम

परिचयः	प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित बिभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन नभएमा प्रयोगशालामा काम गर्ने कर्मचारीहरु र प्रयोगशाला बाहिर को मानिसहरुलाई बिभिन्न किसिमको जोखिम हुने भएकोले प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Biosafety/Biosecurityसम्बन्धि ज्ञान सीपको आवश्यकता हुने भएकोले यो तालिम राखिएको हो |
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुमा Biosafety/Biosecurityसम्बन्धि ज्ञान सीपलाई बृधि गरि प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित बिभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन गर्न र सो बाट हुन सक्ने जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्न |

अपेक्षित प्रतिफलः	गरि प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित बिभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन हुने र सो बाट हुन सक्ने जोखिमहरुको न्यूनीकरण हुने |
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) | • सहभागी संख्याः १८ देखि २० जना | प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने | • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने | • श्रोत ब्यक्तिः प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) | • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास | • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	WHO Biosafety Manual, NPHL Guidelines, Biosafety/Biosecurity संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु|

७. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Laboratory Quality Management सम्बन्धि तालिम

परिचयः	प्रयोगशाला परिक्षणमा गुणस्तर सुनिश्चितता (Quality Assurance) सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ज्ञान शिपको अहम भूमिका रहनुका साथै प्रयोगशालाहरुको आन्तरिकर बाह्य गुणस्तर नियन्त्रण (Internal and External Quality Control) ले प्रयोगशाला सेवा र प्रयोगशाला जांचको नतिजा गुणस्तरीय भई रोगहरुको सहि तरिकाले निदान हुने र बिरामीहरुको सहज र सर्वसुलभ उपचारमा टेवा पुर्याउने जिम्मेवारी प्रयोगशालाको हुने भएकोले यो तालिम राखिएको हो |
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई परिक्षणको गुणस्तर सुनिश्चितता, प्रयोगशालाहरुको आन्तरिक र बाह्य गुणस्तर नियन्त्रणर गुणस्तरीय प्रयोगशाला व्यवस्थापन (Laboratory Quality Management)

	सम्बन्धि ज्ञान शिप बढाई गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रयोगशालाकर्मीहरुको प्रयोगशाला गुणस्तर व्यवस्थापन सम्बन्धि ज्ञान शिप बढ्ने र गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्याः १८ देखि २० जना । प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत व्यक्तिः प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	Laboratory Quality Management संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

८. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई क्षमता अभिव्रीधि तालिम

परिचयः	गुणस्तरीय र भरपर्दो प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्नु, प्रयोगशालाहरुमा हुने जाँचको गुणस्तर बढाउनु, रिपोर्ट वितरणको समय घटाउनु र सहि जांच सहि समयमा हुनुको साथ साथै प्रयोगशाला क्षेत्रमा बिकास भईरहेका नयाँ प्रबिधिहरुको प्रयोग गर्नु जसले गर्दा रोग निदान र उपचारमा टेवा पुर्याउने जिम्मेबारी प्रयोगशालाकर्मीहरुको हुने भएकोले प्रयोगशालाकर्मीहरुको ज्ञान, शिप र क्षमता अभिव्रिधि गर्न यो तालिम राखिएको हो ।
उदेश्यः	गुणस्तरीय र भरपर्दो प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न प्रयोगशालाकर्मीहरुको ज्ञान, शिप र क्षमता अभिव्रिधि गर्न ।

अपेक्षित प्रतिफलः	प्रयोगशालाकर्मीहरुको क्षमता अभिव्रिधि भई गुणस्तरीय र भरपर्दो प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने, प्रयोगशालाहरुमा हुने जाँचको गुणस्तर बढ्ने, रिपोर्ट वितरणको समय घट्ने र सहि जांच सहि समयमा हुने |
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) | • सहभागी संख्याः १८ देखि २० जना | प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने | • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने | • श्रोत ब्यक्तिः प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) | • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास | • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	उल्लेखित तालिमसंग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु |

९. प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि तालिम

परिचयः	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका प्रयोगशालाहरुमा प्रयोगशाला सेवा दिने क्रममा प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई संक्रमणको उच्च जोखिम हुने गर्दछ | तसर्थ सम्भावित संक्रमणहरुको जोखिम न्यूनीकरण, संक्रमण नियन्त्रण र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन र ति संक्रमणहरुबाsट जोगिन प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि ज्ञान सीपको आवश्यकता रहेकोले यो तालिम राखिएको हो |
उदेश्यः	प्रयोगशालाहरुमा हने सम्भावित संक्रमणहरुको जोखिम न्यूनीकरण, संक्रमण नियन्त्रण र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ज्ञान सीप बढाउने |

अपेक्षित प्रतिफलः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई संक्रमणहरुको जोखिम न्यून हुने, संक्रमण नियन्त्रण हुने र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्याः १८ देखि २० जना । प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत व्यक्तिः प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	National IPC Guideline, HCWM Guideline र IPCसंग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

१०. प्रयोगशालाकर्मीहरुका लागि समिक्षा गोष्ठी तथा बिबिध तालिम

परिचयः	यस प्रदेशका बिभिन्न प्रयोगशालाहरु बाट प्रादान भई रहेको सेवाहरु, जाँचको विधि, गुणस्तर नियन्त्रण, नतिजाको अवस्था बारे जानकारी लिन र नियमति रुपले गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न भईरहेको कठिनाईहरु लाई न्यूनीकरण गर्न प्रयोगशालाकर्मिहरु र सरोकारवालाहरु बीच छलफल गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उदेश्यः	प्रयोगशालाहरुबाट प्रादान भई रहेको सेवाहरुको अवस्था बारे जानकारी लिन र नियमति रुपले गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न भईरहेको कठिनाईहरु लाई न्यूनीकरण गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	नियमित रुपले गुणस्तरीय र सर्वसुलभ प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	• कार्यक्रम अवधिः १/१ दिन (अर्धबार्षिक र बार्षिक गरि २ पटक) । • सहभागी संख्याः २० देखि २५ जना । प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई प्रस्तुतिताकरण सहित सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत ब्यक्तिः प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • कार्यक्रम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • कार्यक्रम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	उल्लेखित कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

११. Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम

परिचयः	हाल बिश्वब्यापी रुपमा बिभिन्न किसिमको नयाँ तथा पुराना सरुवा रोग (CommunicableDisease) हरुको प्रकोप बढिरहेको सन्दर्भमा प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ति रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप भएमा सरुवा रोगहरुको निदानमा मदत पुर्याउने काम गर्छ । तसर्थ बिभिन्न किसिमका सरुवा रोगहरुको बारेमा ज्ञान, शिप, जानकारी र सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न प्रयोगशालाकर्मीहरुको लागि यो तालिम राखिएको हो ।
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई बिभिन्न किसिमका सरुवा रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप बढाई सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न र सरुवा रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बढाउन ।
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा रहेको प्रयोगशालाहरुमा सरुवा रोगहरुको निदान हुने र सरुवा रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बृद्धी हुने ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्याः १८ देखि २० जना । प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट सरुवा रोग सम्बन्धि जांचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत ब्यक्तिः प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	Communicable Diseases संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

१२. Non-Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम

परिचयः	हाल बिश्वब्यापी रुपमा बिभिन्न किसिमको नसर्ने रोग (Non-communicableDisease) हरुको प्रकोप बढिरहेको सन्दर्भमा प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ति रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप भएमा नसर्ने रोगहरुको निदानमा मदत पुर्याउने काम गर्छ । तसर्थ बिभिन्न किसिमका नसर्ने रोगहरुको बारेमा ज्ञान, शिप, जानकारी र सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न प्रयोगशालाकर्मीहरुको लागि यो तालिम राखिएको हो ।
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई बिभिन्न किसिमका नसर्ने रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप बढाई सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न र नसर्ने रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बढाउन ।
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा रहेको प्रयोगशालाहरुमा नसर्ने रोगहरुको निदान हुने र नसर्ने रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बृद्धी हुने ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्याः १८ देखि २० जना । प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट नसर्ने रोग सम्बन्धि जांचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत ब्यक्तिः प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	Non-communicable Diseases संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

(आ) पूँजिगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरु

१. क्षयरोग TB को प्रभावकारी खोजपड्तालका लागि पोर्टेबल ब्याट्री जडित (WHO-PQ) औजार उपकरण खरिद

परिचयः	शकास्पद क्षयरोग बिरामीको खोजपड्ताल गर्न तथा क्षयरोगका विरामी Notification दर बढाउनमा मद्त पुऱ्याउनको साथै संक्रमितहरुलाईउपचारको दायरामा ल्याई यसलाई नियन्त्रण गर्न मद्तको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उदेश्यः	क्षयरोगको संभावित विरामीको Notification दर बढाउनमा मद्त गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	क्षयरोगबाट संक्रमित विरामीलाई पहिचान गरी उपचार दायरामा ल्याई क्षयरोग नियन्त्रणको राष्ट्रिय स्तरको कार्यक्रम सफल हुनेछ। पहुँच नपुगेका ठाउँमा Portable battery र WHO-PQ वा USFDA औजार उपकरणद्वारा नियन्त्रण हुनेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम	
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

२. सुरक्षित Sample ओसारपोसारको निमित पोर्टेबल ब्याट्री जडित पोर्टेबल Sample ट्रान्सपोर्ट रेफ्रिजिटेर (WHO-PQ)

परिचयः	नमुना ओसार पोसार गर्दा जिवाणुलाई जिवित आवस्थामा राख्न Portable Battery जडित Portable sample ट्रान्सपोर्ट रेफ्रिजेरेरको USFDA Approved आवश्यकता भएकोले यो कार्यक्रमा राखिएको हो।
उदेश्यः	नमूना ओसार पोसार गर्दा जिवाणुलाई जिवित अवस्थामा राख्न, अनावश्यक जिवाणुको संख्यामावृद्धिलाई रोकी नमुनाहरुको Biochemical Parametreहरुमा कुनै किसिमको असर पर्न नदिई यथास्थितिमा नमूनाको ढुवानी गर्ने।
अपेक्षित प्रतिफलः	सबै तथा नसर्न रोगको समयमै निदान गरी रोगीदर (morbidity) मृत्यूदर (mortality) लाई न्यूनीकरण गर्न सहयोग पुर्याउनेछ ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

३. सिकलसेल तथा थाईलेसेमिया स्क्रिनिंगका लागि पोर्टेबल ब्याट्री जडित माइक्रोचिप इलेक्ट्रोफोरिस उपकरण खरिद

परिचयः	सिकलसेल तथा थालेसेमिया एक प्रकारको नसर्ने रोग हो बिगतका अनुसन्धानहरुको रिपोर्ट अनुसार मुख्य गरी आदिवासी समुदायमा देखिएको हुनाले, प्रयेगशालासेवाको पहुँचमा नरहेका जनसमुदायको यी रोगहरूको स्क्रिनिङगकाPortable Battery जडित माइक्रोचिप इलेक्ट्रोफेरिस उपकरण आवश्यक भएकोले यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उदेश्यः	सिकलसेल तथा थाईलेसेमियाको screeningगरी उपचारका दायरामा ल्याउन।
अपेक्षित प्रतिफलः	सिकलसेल तथा थाईलेसेमिया रोगबाट हुने मृत्युदरलाई न्यूनीकरण गर्न सहयोग गर्नेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।

बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

४. **Malditof mass Spectrometry for PPHL Janakpur 1 Set**

परिचयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको सेवा प्रवाहलाईFast Bacteriology and mycology सँग सम्बन्धित Micro organs हरुको पहिचानमा थप प्रभावकारी भई छिटो छरितो सेवाका लागि Maldit of mass spectrometry आवश्यक परेकोले यो कार्यक्रम राखिएको हो।
उदेश्यः	न्यून समयमा Bacterial identification गरी सेवाग्राहीहरुको गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न।
अपेक्षित प्रतिफलः	न्यून समयमा रोग निदान गरी उपचारका दायरामा लाई Mobility & Mortality घटाउनमा मद्त गर्नेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

५. **CLIA Machine खरिद (१६ स्थान)**

परिचयः	स्थानीय तह सम्म गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा बिस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ, Endocrinology परीक्षण सेवा सहितको गुणस्तरीय प्रयोगशाला प्रदान गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो।
उदेश्यः	पहुँच योग्य गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रवाह गरी रोग निको पार्नका साथै रोग नियन्त्रण गर्न र

	मृत्युदर घटाउन मद्त पुर्याउन।
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रदेश बासीलाई, पहुचयोग्य, सर्वसुलम प्रयोगशाला सेवा प्रदान गरी, Screening, Diagnosis, monitoring, prognosis गर्नेछ	
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम	
संचालन प्रकृयाः	• वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्रका क्रियाकलापहरु

१. X-Ray Film and Reagent for Lab खरिद

२. प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरिद

३. निःशुल्क वितरणका लागि औषधी खरिद

४. श्वास प्रश्वास सम्बन्धी रोगको उपचार मा प्रयोग हुने औषधी खरिद

५. NCD को औषधी खरिद

६. सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई सासाहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिद

७. हेमोफिलिया रोगीहरुको लागी औपधी तथा Factor viii, ix Thalassemia का Medicine खरिद

८. यौनरोग औषधि खरीद

९. २D म्यामोग्राफी मेसिन ३D मा अपग्रेड गर्न)Kalaiya, Siraha, Sarlahi and Gaur hospital)

१०. मन्त्रालय मातहतका अस्पतालको लागि DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका विभिन्न उपकरणहरु

११. ईएनटी एन्डोस्कोप र ईएनटी माइक्रोस्कोप प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र कलैया

१२. प्रादेशिक अस्पतालहरू मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेको जेनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि) Janakpur, Siraha, Bara and Lahan hospital)

१३. अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा RO DRINKING WATER जडान

१४. प्लाज्मा स्टेरिलाइजर प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर, लहान, सिरहा र कलैया

१५. प्रादेशिक अस्पतालहरूका लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER

१६. सीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पतालजनकपुर र लहान

१७. None Invasive Hemoglobinometer Machine खरिद

अनुसूची १, २, ३, ४

१. X-Ray Film and Reagent for Lab खरिद

परिचय	X-Ray Film and Reagent for Lab खरिद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	ल्याब केमिकल ,रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस, लगायतको सामानहरु खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	ल्याब केमिकल ,रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस, लगायतको सामानहरु खरिद तथा आपुर्ति भई स्वास्थ्य सेवा संचालन भई सहज हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• ल्याब केमिकल, रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस, USG- ECG Paper लगायतको सामानहरु खरिद सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने ल्याब केमिकल, रिएजेन्ट, एक्स रे फिल्मस ,कन्जुमेबल्सको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा प्राबिधिकको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि सामान आपुर्ति गर्नु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

२. प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संविधानमा व्यवस्था भएको - धारा ५१ को ज(७) नेपालको परम्परागत चिकित्सा पद्धतिकोरुपामा रहेको आयुर्वेदिक, प्राकृतिक चिकित्सा र होमियोपेथिक लगायत स्वास्थ्य पद्धतिकोसंरक्षण र प्रवर्धन गर्नर नेपालको हालको स्वास्थ्य समस्यामा नसर्ने रोगको अनुपात बढ्दो भएको रत्यस्ता प्रकारका रोगहरुको रोकथाममाआयुर्वेदमा व्यवस्था भएको चिकित्सार स्वस्थवमहत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ ।तसर्थ प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरिद

	तथा ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरीद गरी नेपालको परम्परागत चिकित्सा पद्धतिकोरुपामा रहेको आयुर्वेदिक र प्राकृतिक चिकित्सा लगायत स्वास्थ्य पद्धतिकोसंरक्षण र प्रवर्धन गर्दै स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुबाट औषधी वितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई सर्वसाधारणलाई आयुर्वेदिक र प्राकृतिक चिकित्साको प्रत्यक्ष लाभ हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुबाट वितरण हुने औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीको दर तथा आपतकालीन अवस्था समेतलाई आकलन गरी आवश्कता पहिचान गरि सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गर्नुपर्ने औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरु अनुसूची* बमोजिम हुने छ। • औषधी खरिद गर्दा GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, आयुर्वेद बिभाग, टेकुको सहायता लिन सकिने छ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३. निःशुल्क वितरणका लागि औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संविधानले सवै नागरिकले सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ रनागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ तसर्थ निःशुल्क वितरण गर्ने औषधि खरीद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ।
उद्देश्य	निःशुल्क वितरण गर्ने गुणस्तरीय औषधि खरीद गरी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले निःशुल्क वितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई

	सर्वसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• निःशुल्क वितरणहुने औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीकोदर तथा आपतकालीन अवस्थासमेतलाई आकलन गरी आवश्कता पहिचानगरिसार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री को खरिद स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले जारि गरेको बर्गिकरण सुची अनुसार सम्पूर्ण औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरु प्रदेश अन्तर्गत का स्वास्थ्य संस्था हरुमा आवश्यक पर्ने हुदा सोहि अनुसार खरिद गरि वितरण गर्ने ब्यस्वस्था मिलाउनु पर्ने छ ।खरिद गर्नुपर्ने औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरु अनुसूची* बमोजिम हुने छ। • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को साहेता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, National Essential drug list (अनुसूची १) भित्रका निःशुल्क वितरण गर्ने औषधिहरु

४. श्वास प्रश्वास सम्बन्धी रोगको उपचारमा प्रयोग हुने औषधी खरिद

परिचय	श्वास प्रश्वास समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशको गरिब र बिपन्न जनताहरुको लागि श्वास प्रश्वास रोगिहरुको रोग निदान र उपचारको लागि औषधी खरिद गरि गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशको गरिब ,बिपन्न र पिछिडिएको जनताहरुमा भएको श्वास प्रश्वास रोगहरु निर्मुल गर्न सहयोग हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।

सञ्चालन प्रकृया	• मधेश प्रदेशमा श्वास प्रश्वास रोगीहरुको अत्यधिक मात्रामा रहेकोले सो रोगको निदान र उपचारको लागि औषधी खरिद सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणहरुको स्पेशीफिकेसनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा प्राबिधिकको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि मालसामान आपुर्ति गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्त्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

५. NCD को औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संबिधानले सबै नागरिकले सर्बसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने अधिकार सुनिश्चितता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ । तसर्थ नर्सने रोग सम्बन्धीको औषधी खरिद ब्यबस्थापन गर्न यस शिषर्कमा बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	नसर्ने रोगको उपचार गर्न गुणस्तरिय औषधी खरिद तथा बितरण गरि स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले नर्सने रोगको लागि तोकेको औषधी समयमा आपुर्ति भई सर्बसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हे छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• नसर्ने रोग सम्बन्धी औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो बर्षको खपत प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थय कार्यालयहरु संग सम्नब्य गरि बिरामी तथा बिरामीहरुको दर तथा आपतकालिन अबस्था समेतलाई आंकलन गरि आबश्यक्ता पहिचान गरि खरिद सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • नसर्ने रवग समन्धी र्षधीहरु अनुसुचि बमोजिम हुने छ । • नसर्ने रोग सम्बन्धी औषधीहरु आबश्यक्ता अनुसार अनुसुची बाहेकका

	औषधी समेत खरिद गर्न सकिनेछ । • खरिद गर्ने औषधीको स्पेशीफिकेसनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा प्राबिधिकको सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP Certified वा औषधी ब्यबस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनी हु्‌ पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

६. सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका बालबालिका, किशोर किशोरी, गर्भवती तथा सुत्केरी र अन्य प्रजनन् उमेरका महिलाहरुको पोषणका अवस्था चिन्ताजनक रहेको छ । यसलाई सुधार गर्न प्रदेश स्तरबाट मधेश प्रदेश सरकारले पोषणका विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै आइरहेका छ । पोषण अवस्था सुधार गर्नको लागि पोषण सम्बन्धि बानी व्यवहार, खानपानका अस्वस्थकर शैलीलाई सुधार गर्नु पर्दछ । साथै समयमै बालबालिकाको पुरक आहार प्रदान गर्नु पर्दछ त्यकारण प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरुको सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिद तथा वितरण ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron Folic Acid and albendazole लागि सामाग्री खरिद तथा वितरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिद हुने र कुपोषण न्यूनिकरण हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole को

	अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने Iron, Folic Acid and albendazole को स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को साहेता लिन सकिने छ तथा प्राविधिकबाट सहयोग लिने। • प्रदेशभरि भएका गर्भवती महिला, सुत्केरी तथा कुपोषित बालबालिकाहरु संख्या यकिन गरि खरिद पश्चात आवश्कता पहिचान गरी वितरण गर्ने।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय पोषण नीति तथा रणनीति २००४, सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

७. हेमोफिलिया रोगीहरुको लागी औपधी तथा Factor viii, ix Thalassemia का Medicine खरिद

परिचय	हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानहुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधिको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीकोदर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ । • निःशुल्क वितरण कार्य मन्त्रालयसंग समन्वय गरी संचालन गर्नु पर्ने छ ।

बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, National Essential drug list भित्रका औषधिहरु

८. यौन रोग औषधी खरिद

परिचय	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानहुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधिको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीकोदर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायतालिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified वा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानका लागि स्वास्थ्य सेवा बिभागले तोकेको औषधिको सूची अनुसार

९. २D म्यामोग्राफी मेसिन ३D मा अपग्रेड गर्न (Kalaiya, Siraha, Sarlahi and Gaur hospital)

परिचय	अस्वस्थ खानपिन तथा परिवर्तित जिवनशैलीले महिलाहरुमा पाठेघर तथा स्तन क्यान्सर समस्या विश्वब्यापी रुपमा बढ्दै गइरहेको छ।हाल मधेश प्रदेशमा पनि सो रोगको संख्या बढ्दो छ र समयमा रोगको परिक्षण तथा निदान हुन नपाउँदा बर्सेनी

	हजारौ महिलाहरुले अकालमा ज्यान गुमाउने गर्ने गर्दछन् ।यो विषयलाई सम्बोधन गर्नका लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	महिलाहरुमा हुने पाठेघर तथा स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरणका लागि प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालहरुका लागि पाठेघर तथा स्तन क्यान्सर रोगको परिक्षण तथा निदानको लागि औजार उपकरण (Mammography Machine high upgradable to 3D) खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	महिलाहरुमा हुने पाठेघर तथा स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरण भई समयमै उपचार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• महिलाहरुमा हुने पाठेघर तथा स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरणलागि चाहिने रोग परिक्षण तथा निदानको लागि चाहिने औजार उपकरण प्रदेश अन्तर्गतका अस्पतालहरुका लागि आवश्यक संख्यामा प्रदेश मातहतका अस्पतालहरुसंग समन्वय गरि खरिद सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन सकिने छ । • High-end full-field digital integrated mammography system and mammography system and detector should be from same manufacturer. Detector pixel should be 65 micron or less and should be USFDA certified product. • खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भएको नभएको सुनिश्चित गरी सबै प्रदेश अन्तर्गतका अस्पतालहरुमा वितरण तथा जडान गर्ने।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,Technical Specification Bank

१०. मन्त्रालय मातहतका अस्पतालको लागि DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका विभिन्न उपकरणहरु

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा ल्याब, OT र ICU सम्बन्धीसेवा तथा उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट

	विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशमा ल्याब, OT र ICU सम्बन्धी सेवा तथा उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमाDR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण आपूर्तिभई उच्चस्तरिय दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरणखरिदसार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि **प्रदेश** स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन लाई आधार बनाई सोही अनुसार खरिद गर्ने वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

११. ईएनटी एन्डोस्कोप र ईएनटी माइक्रोस्कोप प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र कलैया

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पताल कलैयामा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण (E.N.T. Operating Microscope and E.N.T. Endoscope) खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशमा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पताल कलैयामा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण (E.N.T. Operating Microscope and E.N.T. Endoscope) खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पताल कलैयामा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण (E.N.T. Operating Microscope and E.N.T. Endoscope) आपूर्तिभई

	उच्चस्तरिय दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पताल कलैयामा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण (E.N.T. Operating Microscope and E.N.T. Endoscope)खरिदसार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank तथा प्राविधिकले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पताल कलैयामा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१२. प्रादेशिक अस्पतालहरूमा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि (Janakpur, Siraha, Bara and Lahan hospital)

परिचय	प्रादेशिक अस्पतालहरू मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि (Janakpur, siraha,) को लागि उपकरणहरु खरिद सञ्चालन तथा ब्यबस्थापन शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरू मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि (Janakpur, siraha,) को लागि उपकरणहरु खरिद गरि मधेश प्रदेशको अस्पतालहरुमा स्वास्थ्य सेवा थप बिस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरू मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि (Janakpur, siraha,) को लागि उपकरणहरु खरिद तथा जडान भई मधेश

	प्रदेशको अस्पतालहरुमा स्वास्थ्य सेवा सेवा थप बिस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरू मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि (Janakpur, siraha,) को लागि उपकरणहरु खरिद सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुनेछ । • खरिद गरिने औजार उपकरणहरुको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन सकिने छ। • खरिद पश्चात तपसिलका स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गर्ने। • उपकरण full Set र सो मा लाग्ने फर्निचर फिक्स्चर र AC हरु जडान गर्ने। • संचालन गर्न लाग्ने ४८०० देखि ५००० टेस्टको लागि टेस्ट किट Consumables हरु आपूर्ति गर्ने । • आपुर्तिकर्ताले यो सेवा २ बर्ष सम्म सेवा संचालन गरि अस्पताललाई हस्तान्तरण गर्ने व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने । • सेवा संचालन गर्नको लागि आपुर्तिकर्ताले राष्ट्रिय प्रयोगशाला बाट क वर्ग को प्रमाणपत्र पाएको र ISO१५१८९/२०१२ द्वारा प्रमाणित भएको ल्याब हुनु पर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,तथा अन्य सो संग सम्बन्धीत कार्यविधि

१३. अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा RO DRINKING WATER जडान

परिचय	मधेश प्रदेशका अस्पताल तथा स्वास्थय केन्द्रहरुमा सुरक्षित पिउने पानीको आपुर्ति सहज र व्यवस्थित वनाई सेवा प्रवाहमा टेवा पुर्याउन RO DRINING WATER जडान

	तथा स्थापना गर्न यो शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशका अस्पताल तथा स्वास्थय केन्द्रहरुमा सुरक्षित पिउने पानीको आपुर्ति सहज र व्यवस्थित वनाई सेवा प्रवाहमा टेवा पुर्याउने।
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशका अस्पताल तथा स्वास्थय केन्द्रहरुमा सुरक्षित पिउने पानीको आपुर्ति सहज र व्यवस्थित वनाई सेवा प्रवाहमा सहजता हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• मधेश प्रदेशका अस्पताल तथा स्वास्थय केन्द्रहरुमा सुरक्षित पिउने पानीको आपुर्ति सहज र RO खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने RO प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, प्राविधिकले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात वितरण तोके बमोजिम गर्नुपर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१४. प्लाज्मा स्टेरिलाइजर प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर, लहान, सिरहा र कलैया

परिचय	मधेश प्रदेशका प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर लहान सिरहा र कलैयामा प्लाज्मा स्टेरिलाइजरखरिदका लागि योशिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर लहान सिरहा र कलैयामा प्लाज्मा स्टेरिलाइजर खरिद गरी स्वास्थ्य सेवा विस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर लहान सिरहा र कलैयामा प्लाज्मा स्टेरिलाइजरखरिदगरी स्वास्थ्य सेवा विस्तारहुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर लहान सिरहा र कलैयामा प्लाज्मा स्टेरिलाइजरखरिदसार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने प्लाज्मा स्टेरिलाइजरको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा प्राविधिकले बनाएको

	स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात वितरणतोके बमोजिम गर्नुपर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१५. प्रादेशिक अस्पतालहरूका लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER

परिचय	मधेश प्रदेशमा STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER उपकरण जडान मार्फत अस्पतालहरुमा थप सेवा बिस्तारका लागि मेशिन खरिद सञ्चालन तथा ब्यबस्थापन शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	अस्पतालहरुको लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER मेशिन खरिद गरि मधेश प्रदेशको अस्पतालहरुमा स्वास्थ्य सेवा तथा अन्य सेवा थप बिस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	अस्पतालहरुको लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER मेशिन तथा अन्य आबश्यक मेशिन खरिद जडान भई मधेश प्रदेशको अस्पतालहरुमा स्वास्थ्य सेवा तथा अन्य सेवा थप बिस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• अस्पतालहरुको लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER मेशिन तथा अन्य आबश्यक मेशिन माग अनुसार खरिद सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणहरुको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि मालसामान आपुर्ति तथा जडान गर्ने ।

बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१६.सीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पतालजनकपुर र लहान

परिचय	मधेश प्रदेशमा रेडियोलोजी तथा थप सेवा विस्तारगर्न अस्पतालहरुको लागिसीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पतालजनकपुर र लहानमा गर्न र मेशिन तथा अन्य आवश्यक साम्रागी खरिद गर्न यो शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	अस्पतालहरुको लागिसीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पतालजनकपुर र लहानमा गर्न र मेशिन तथा अन्य आवश्यक साम्रागीखरिदगरी मधेश प्रदेशको अस्पतालहरुमा रेडियोलोजी तथा थप सेवा विस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	अस्पतालहरुको लागिसीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र लहानमा गर्न र मेशिन तथा अन्य आवश्यक साम्रागीखरिद भई मधेश प्रदेशका अस्पतालहरुमा रेडियोलोजी तथा थप सेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• अस्पतालहरुको लागि १२८ सलाइस को CT SCAN मेशिन तथा अन्य आबश्यक मेशिन माग अनुसार पुर्बाधार निर्माण सहित खरिद सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणहरु १२८ सलाइस ८ mhu tube को high end USFDA approved स्पेशीफिकेसनको लिने र खरिद turnkey project अनुसार गर्ने र स्पेसिफिकेशन को लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन लाई आधार बनाई सोही अनुसार खरिद गर्ने वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र प्रादेशिक अस्पताल लाहान

	मा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१७. None Invassive Hemoglobinometer Machineखरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका किशोरी, गर्भवती तथा सुत्केरी र अन्य प्रजनन् उमेरका महिलाहरुमारक्तअल्पता प्रकोप रहेको छ । यसलाई सम्बोधन गर्न प्रदेश स्तरबाट मधेश प्रदेश सरकारले आइरन चक्की वितरण तथा विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै आइरहेका छ । सोही सिलसिलामा एनेमिया जाँचका लागि नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिन एनालायजर खरिद शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिन एनालायजर खरिद भई एनेमिया जाँच विस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिन एनालायजर खरिद भई एनेमिया जाँच विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिन एनालायजर खरिदका लागि सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार None Invassive Hemoglobinometer Machine USFDA प्रमाणित हुनु पर्ने र उपकरणहरुको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को वा बायोमेडिकल प्राविधिकको सहायता लिन सकिने छ। • खरिद पश्चात तोके बमोजिमको अस्पतालमा वितरण, जडान तथा संचालन गर्ने।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

अनुसूची १

LIST OF FREE ESSENTIAL MEDICINE

S.No.	Medicine Name	Unit	Strength	Remarks
1	Acetylsalicylic Acid (Aspirin)	Tablet	75mg	
2	Adrenaline (Epinephrine)	Injection	1mg in 1ml	
3	Albendazole	Chewable Tablet	400mg	
4	Albendazole	Suspension	200mg / 5ml	
5	Driedalumium Hydroxidege + Magnesium Hydroxide	Tablet	250 mg+250 mg	
6	Amitriptyline	Tablet	10 mg	
7	Tab Amitriptyline	Tablet	25 mg	
8	Tab Amlodipine	Tablet	5mg	
9	Oral Tab Amoxicillin	Oral Tablet	500mg	
10	Amoxicillin	Powder For Oral Suspension	125mg	
11	Dispersible Tab Amoxicillin	Dispersible Tablet	125 mg	
12	Amoxicillin	Dispersible Tablet	250mg	
13	Ampicillin	Powder For IV/IM Injection	250 mg/vial	
14	Ampicillin	Powder For IV/IM Injection	500mg /vial	
15	Inj Atropine	Injection	0.6 mg /Ml in 1ml Amp	
16	Inj Atropine	Injection	0.6 mg/Ml in 30ml Amp	
17	Tab Azithromycin	Tablet	250 mg	
18	Tab Azithromycin	Tablet	500m g	
19	Inj Benzathine Benzypenicillin	Powder For Injection	600000IU Or 1200000IU	
20	Calamine Lotion	Lotion	155 w/v , 30ml	
21	Inj Calcium Gluconate	Injection	1gm per 10ml	
22	Tab Carbamazepine	Tablet	100mg	
23	Tab Carbamazepine	Tablet	200mg	
24	Carbamazepine	Oral Liquid	100mg/5ml	
25	Tab Cefixime	Tablet	200mg	
26	Ceftriaxone	Dry Powder For Dilution Injection	250 mg /vial	
27	Ceftriaxone	Dry Powder For Dilution Injection	500mg /vial	
28	Ceftriaxone	Dry Powder For Dilution Injection	1gm /vail	
29	Tab Cetirizine	Tablet	10 mg	
30	Syp Cetrizine	Syrup	5mg /5ml	
31	Charcoal Activated	Powder In Sachet	10 gm	
32	Chlorhexidine Solution	Solution	solution ,0.2% Oral 100 ml	
33	Chlorhexidine Ointment	Ointment	4%, 5gm	
34	Tab Ciprofloxacin	Tablet	250 mg	
35	Tab Ciprofloxacin	Tablet	500mg	

36	Ciprofloxacin	Eye Ear Drops	0.3% w/v 5ml	
37	Ciprofloxacin Eyeointment	Eyeointment	0.3% ,5gm	
38	Inj Ciprofloxacin	Injection	200mg /100ml	
39	Clotrimazole Skin Cream	Skin Cream	1%,25gm	
40	Clotrimazole Vaginal Tablet	Vaginal Tablet	100mg	
41	Clotrimazole Mouth Pant	Mouth Paint	1%,w/v,15ml	
42	Clove Oil	Liquid	5ml	
43	Cap Cloxacillin	Capsules	250mg	
44	Cap Cloxacillin	Capsules	500mg	
45	Inj Cloxacillin Powder	Powder For Oral Liquid	125mg/5ml inj 100m	
46	Tab Cotrimoxazole	Tablet	400 mg+80mg	
47	Tab Cotrimoxazole	Tablet	800mg +160mg	
48	Syp Cotrimoxazole	Syrup	200mg +40 mg/ 5ml ,50ml	
49	Inj Dexamethasone	Injection	4mg in 1ml Vial	
50	Infusion Dextrose (Glucose)	Infusion	5%-500ml	
51	Solution Dextrose (Glucose)	Solution	25%-50ml	
52	Inj Diazepam	Injection	2ml Amp (5mg/ml)	
53	Tab Diazepam	Tablet	5mg	
54	Inj Diclofenac Sodium	Injection	3ml Ampoul (25mg/2ml)	
55	Tab Diclofenac	Tablet	50 mg	
56	Cap Doxycycline	Capsules	100mg	
57	Tab Ferrous Sulphate	Tablet	60 mg elementaliron Plus 400mcg Folic Acid	
58	Cap Fluconazole	Capsules	150 mg	
59	Cap Fluoxetine	Capsules	20 mg	
60	Tab Folic Acid	Tablet	5mg	
61	Tab Furosemide	Tablet	40 mg	
62	Inj Gentamicin	Injection	40mg/ml	
63	Gentian Violet	Aqueoussolution	1% 10ml	
64	Tab Glimepride	Tablet	1mg	
65	Tab Glimepiride	Tablet	2mg	
66	Inj Hydrocortisone	Powder For Injection	100mg In Vial	
67	Inj Hyoscine Butylbromide	Injection	20mg //ml	
68	Tab Hyoscine Butylbromide	Tablet	10mg	
69	Tab Ibuprofen	Tablet	200mg	
70	Tab Ibuprofen	Tablet	400mg	
71	Syp Ibuprofen	Syrup	100mg/5ml	
72	Inj Lignocaine Hydrochloride	Injection	2% in Vail	
73	Inj Lignocaine With Adrenaline	Injection	2% Plus Adrenalin 1:10000	
74	Tab Losartan	Tablet	25mg	
75	Tab Losartan	Tablet	50 mg	
76	Inj Magnesium Sulphate	Injection	500mg /ml in 2ml amp	

77	Tab Metformin	Tablet	500mg	
78	Tab Metformin	Tablet	1000mg	
79	Tab Methyldopa	Tablet	250mg	
80	Tab Metoclopramide	Tablet	10 mg	
81	Metoclopramide Solution	Solution	5mg / ml	
82	Inj Metoclopramide	Injection	5mg/ml in 2ml amp	
83	Tab Metronidazole	Tablet	200mg	
84	Tab Metronidazole	Tablet	400mg	
85	Metronidazole	Oral Liquid	200mg /5ml	
86	Inj Metronidazole	Injection	500mg /100ml	
87	Tab Mifepristone + Misoprosal	Tablet	Combo Pack in cludes 200mg + 4(200)Mcg	
88	Tab Misoprostol	Tablet	200mg	
89	Neomycin Skin	Ointment	2% w/w	
90	Tab Nifedipine	Tablet	10 mg	
91	Tab Nitrofurantoin	Tablet	100mg	
92	Normal Saline (NS)	Solution	0.9% 500ml	
93	Oral Rehydration Salt (ORS)	POwder	WHO Formula Sachet	
94	Oxygen Inhalation	Inhalation	Medicine Gas	
95	Nasal Drops Oxymetazolin	Nasal Drops	0.025%,10ml	
96	Nasal Drops Oxymetazolin	Nasal Drops	0.05% ,10ml	
97	Inj Oxytocin	Injection	10IU	
98	Inj Paracetamol	Injection	150mg /ml	
99	Tab Paracetamol	Tablet	500mg	
100	Syp Paracetamol	Syrup	125mg	
101	Permethrin Lotion	Lotion	1% , 100ml	
102	Permethrin Cream	Cream	5%w/v 30gm	
103	Inj Pheniramine	Injection	22.75 mg	
104	Tab Phenobarbital	Tablet	30mg	
105	Inj Phenobarbital	Injection	100mg/ml	
106	Povidoneiodine Solution	Solution	5%w/v ,500ml	
107	Inj Pralidoxime Sodium	Injection	500mg,20ml	
108	Tab Prednisolone	Tablet	5mg	
109	Tab Prednisolone	Tablet	10mg	
110	Tab Prednisolone	Tablet	20 mg	
111	Tab Pyridoxine	Tablet	10gm	
112	Tab Ranitidine	Tablet	150 mg	
113	Inj Ranitidine	Injection	25mg /ml in 2ml	
114	Ringer Lactate	Injection Solution	500ml	
115	Tab Risperidone	Tablet	1 mg	
116	Tab Risperidone	Tablet	2mg	
117	Salbutamol Solution	Solution	For Nebulization 1mg /ml	

118	Salbutamol Oral Liquid	Oral Liquid	2mg /5ml	
119	Salbutamol	MDI	100mcg	
120	Silver Sulfadiazibne Cream	Cream	0.2% w/v 15gm	
121	Tetracyclin Eyeointment	Eye Ointment	1% 5gm	
122	Tab Tinidazole	Tablet	500mg	
123	Tab Sodium Valporate	Tablet	200mg	
124	Tab Vitamin B Complex	Tablet	Therapeutic Doses DDA	
125	Inj Vitamin K1	Injection	1mg/0.5ml	
126	Tab Zinc Sulphate	Dispersible Tablet	10mg (IMNCI)	
127	Tab Zinc Sulphate	Dispersible Tablet	20 Mg (IMNCI)	
128	Esmolol	Injection	10 mg /ml , 10ml	
129	Atropine Sulphate	PD Eye Drop	0.01%, 5ml	
130	Tetracycline Ointment	Eye Ointtment	5 gm	
131	Chloramphenicol	Eye Applicant	1.0%, 5gm	
132	Cloxacillin	Syrup	125mg / 5ml, 100ml	

S.No.	Items	Unit	Strength	Remarks
1	Absorbrnt Cotton 400gm	Roll	Net 400gm	
2	Adhesive Tape 4"	Roll	4"	
3	Bandage Than	Than	18*90Cm	
4	Catgut	Pkt	2	
5	Chlorine Powder	Pkt	200mg	
6	Condom (Male)	Pkt		
7	Disposable Syringe	Pcs	3ml , 5ml	
8	Gauze Than	Than	18*90Cm	
9	I And D Set	Pkt		
10	IV Cannula	Pcs	18/20/24 No.	
11	IV Set	Pcs	Diff Size	
12	Phenol	Bottles	500 ml	
13	Rectified Spirit	Bottles	500ml	
14	Rubber Cathetr	Pcs	DIff Size	
15	Silk	Pkt	2	
16	Surgical Blade	Pcs	Diff Size	
17	Surgical Gloves (Disposable)	pairs	6.5, 7	
18	Suture Set	Pkt		

अनुसूची २

LIST OF NCD MEDICINE

S.No.	Medicine Name	Strength	Unit	Remarks
1	Atorvastatin	5,10mg	Tab	
2	Enalapril	5mg	Tab	
3	Hydrochlorothiazide	25mg	Tab	
4	DPI Device	Set	Set	
5	Salbutamol (DPI)	200mcg	Rota Cap	
6	Inhaler Budesonide	100mcg	Rota Cap	
7	Inhaler Budesonide	200mcg	Rota Cap	
8	Tab Atenolol	50 mg	Tab	
9	Tab Amlodipine	5mg	Tab	
10	Tab Digoxin	0.25 mg	Tab	
11	Tab Metformin	500mg	Tab	
12	Tab Metformin	850 mg	Tab	
13	Tab Metformin	1gm	Tab	
14	Tab Enalapril	2.5 mg	Tab	
15	Tab Glimepiride	1mg	Tab	
16	Tab Glimepiride	2mg	Tab	
17	Tab Salbutamol	4mg	Tab	
18	Tab Amlodipine + Atenolol	5mg +50mg	Tab	
19	Tab Metformin + Glimepiride	500 mg + 1mg	Tab	
20	Tab Metformin + Glimepiride	500 mg +2mg	Tab	
21	Tab Metformin+ Glimepiride	1000mg + 1 mg	Tab	
22	Tab Metformin + Glimepiride	1000mg + 2mg	Tab	
23	Salbutamol Respules	2.5 mg	Respule	
24	Salbutamol Oral Liquid	2mg /5ml	Bottle	
25	Tab Telmisartan	40 mg	Tab	
26	Tab Losartan	25mg /50 mg	Tab	
27	Tiotropium Inhaler	18 mcg	Rotacaps	
28	Dizepam 2Mg	2 gm	Tab	
29	Dizepam 5 Mg	5 mg	Tab	
30	Fluxitine	20 mg	Cap	
31	Carbamazipine	100 mg	Tab	
32	Carbamazipine	200 mg	Tab	
33	Carbamazipine	400 mg	Tab	
34	Chlorpamazine	50 mg	Tab	
35	Chlorpamazine	100 mg	Tab	
36	Trihexphenidyl	2 mg	tab	
37	Phenibarbitone	30 mg	Tab	

38	Phenibarbitone	60 mg	Tab	
39	Empagliflozin	10 mg	Tablet	
40	Emagliflozin	25 mg	Tablet	
41	Torsemid Tablets	5 mg	Tablet	
42	Torsemide Tablets	10 mg	Tablet	
43	Torsemide Tablets	20 mg	Tablet	
44	Metformin Hydrochloride	500 mg	Tablet	
45	Metformin Hydrochloride	850 mg	Tablet	
46	Rivaroxaban	10 mg	Tablet	
47	Rivaroxaban	15 mg	Tablet	
48	Rivaroxaban	20 mg	Tablet	
49	Sitagliptin	100 mg	Tablet	
50	Sitagliptin	50 mg	Tablet	
51	Telmisartan + Amlodipine	40 mg+ 5 mg	Tablet	
52	Telmisartan Tablets + Hydrochlorothiazide	40 mg+12.5 mg	Tablet	
53	Sacubitril & Valsartan	24 mg+ 26 mg	Tablet	
54	Sacubitril & Valsartan	49 mg+51 mg	Tablet	

अनुसूची ३

LIST OF RESPIRATORY MEDICINES

S.N.	**Medicine Name**	**Strength**	**Unit**	**Remarks**
1	Ipratropium Br.	20mcg	Metered dose	
2	Aminopyrine	25mg		
3	Salbutamol Inhalation	100mcg	dose	
4	Rota haler			
5	Rotacap (Tiotropium Br 18mcg + Formoterol 12mcg)	30mcg		
6	Rotacap (Beclomethasone 50mcg + Levosalbutamol 50mcg)	100mcg		

अनुसूची ४

अत्यावश्यक आयुर्वेद औषधि सूची

१) अविपत्तिकर चूर्ण
२)हिंग्वाष्टक चूर्ण
३)महायोगराज गुगुल
४)महानारायण तेल
५) सितोपलादि चूर्ण
६)टंकन भष्म
७)पूष्यानुग चूर्ण
८)वालामृत्
९)मृगमदासव
१०)सर्पगन्धा घन वटी
११)निम्वादि चूर्ण
१२)गन्धक रसायन
१३)खदिरादि वटि
१४)षडविन्दू तेल
१५)योगराज गुगुल
१६)महासुदर्शन चूर्ण
१७)महाशंख वटि
१८)विल्वादि चूर्ण
१९)जात्यादि तेल
२०)कैशोर गुगुल
२१)चन्द्रप्रभावटि
२२)त्रिफला चूर्ण
२३)अश्वगन्धा चूर्ण

प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र अन्तर्गतका क्रियाकलापहरु

१. **Infection Prevention TOT and Basic** तालिम
२. आँखा, नाक, कान, घाँटी तथा ओरल हेल्थ प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम
३. राजमार्ग आसपासका स्वास्थ्यसंस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सुरक्षाकर्मी ट्राफिक प्रहरी सैन जनशक्तिका लागि एकिकृत बेसिक लाईफ सपोर्ट प्राईमरी ट्रामा केयर तथा ट्रयज तालिम
४. **Hemodialysis** तालिम
५. क. भ्यासेक्टोमी तालिम
५. ख. मिनिल्याप तालिम
६. सुरक्षित गर्भपनत सेवा तालिम
७. पाठेघरको मुखको **Cancer** को परिचानको लागि VIA तालिम
८. किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम
९. क्लिनिकल टेनिङ स्किल (CTS) तालिम
१०. चिकित्सक तथा नर्सिङ स्टाफलाई सुरक्षित गर्भपनत सेवा तालिम
११. स्थानीय स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन तालिम
१२. **Mid LevelParcticum (MLP)**तालिम
१३. **Snake Bite Management** तालिम
१४. नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि (पेन प्याकेज) प्रशिक्षक प्रशिक्षण
१५. मेडिकल अधिकृतहरुलाई मेडिको लिगल तालिम तालिम
१६. **General Training Skill (GTS)** तालिम
१७. नर्सिंग कर्मचारीहरुलाई ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड सम्बन्धी तालिम
१८. IUCD तालिम
१९. तालिम साइट स्थापना तथा एक्रेडिटेसन
२०. स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई क्रिटिकल केयर (CCU/ICU) सम्बन्धि तालिम

१. **Infection Prevention TOT and Basic** तालिम

परिचय	यो तालीम सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सेवा प्रदायक चिकित्सक), नर्स, प्यारामेडिक (तथा सहयोगि कर्मचारीहरुको लागि संचालन गर्नु पर्दछ । यो पनि दक्षतामा आधारित तालीम हो । यस तालीमको अन्त्यमासहभागिहरु संक्रमण रोकथामका सबै चरणहरु गर्न सक्षम भई सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको हुनु पर्दछ ।
उदेश्य	संक्रमण रोकथामको उचित अभ्यास गरी यसका फाईदाहरुको वारेमा सहभागिहरुको सकारात्मक धारणा निर्माण गर्न । सहभागिहरुले काम गरिरहेको स्वास्थ्य संस्थामा संक्रमण रोकथामको अभ्यासलाई सुधार गर्न उनीहरुमा आवश्यक ज्ञान र सिप अभिवृद्धि गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	संक्रमण रोकथामको अभ्यासलाई सुधार गर्न स्वास्थ्यकर्मीहरुमा आवश्यक ज्ञान र सिप अभिवृद्धि

	हुने छ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया
संचालन प्रकृया	**अवधिः** ५ दिन **सहभागी संख्याः** १० देखि १५ जनासम्म एक व्याचमा **प्रशिक्षकः** प्रशिक्षक सहभागिहरुको अनुपात १:३ हुनु पर्दछ । **सहभागि छनौटका आधारः** • प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम लिएको र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको जानकारी हुनु पर्दछ । **प्रमाणपत्र प्रदानः** • सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले स्वास्थ्य संस्थामा काम गर्ने चिकित्सक, नर्स तथा प्यारामेडिक्स हुनुपर्दछ । • तालीम सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामै हुने भएकाले कार्यालय सहयोगिहरु समेत यो तालीममा सहभागि हुनुपर्दछ । • प्रशिक्षक छनौटका आधारः संक्रमण रोकथाम सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका बमोजिम गरिने छ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

२. आँखा, नाक, कान, घाँटी तथा ओरल हेल्थ प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

परिचय	स्वास्थ्यकर्मीहरुका लागि आधारभूत तथा आकस्मिक सेवा अन्तर्गत आँखा,नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्वन्धि प्राथमिक उपचार बारे प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम ।
उदेश्य	• श्रोत व्यक्ति तयार हुने । • स्वास्थ्यकर्मी हरुको क्षमता विकास हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुको लागि आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्वन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम बाट जनशक्तिको सम्वन्धित विषयमा ज्ञान हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।

संचालन प्रकृया	• प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिमका लागि विज्ञ को सहयोगमा कार्यक्रम संचालन गर्ने । • यस अघि अभिमुखीकरण प्राप्त नगरेका स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख र • फोकल पर्सन र अन्य स्वास्थ्यकर्मीलाइ सहभागी गराउने । • तालिम संचालनको प्रक्रिया निर्माण गरि ३ दिने कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	उपचारात्मक सेवा महाशाखाले तयार गरेको आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्वन्धि प्राथमिक उपचार बारे निर्देशिका ।

३. राजमार्ग आसपासका स्वास्थ्यसंस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सुरक्षाकर्मी ट्राफिक प्रहरी सैन जनशक्तिका लागि एकिकृत बेसिक लाईफ सपोर्ट प्राईमरी ट्रामा केयर तथा ट्रयज तालिम

परिचय	बढ्दो शहरीकरण र घना आवादी, शहरकेन्द्रीत जनसंख्याको चाप, बढदो सवारी साधन र राजमार्ग आसपास आवादीको विस्तारीकरणले गर्दा सवारी साधनको खरिद तथा प्रयोग दुरत गतिमा बढेको छ । यसले गर्दा शहर तथा राजमार्ग केन्द्रित ठुला बजारहरुमा प्रत्येक दिन सडक दुर्घटनाहरु भइरहेका छन । साँघुरा र खाल्डा खुल्टी परेका सडक तथा सवारी चालक एवं यात्रुद्वारा उचित ट्राफिक नियमको पालना नगर्दा सडक दुर्घटनाहरु दिनानुदिन बढिरहेको र यात्रुहरुले दुर्घटनामा परि अंगभंग वा ज्यान गुमाउनु परेको छ । ठुला चाडपर्वको समयमा विभिन्न सडकमा ठुला ठुला दुर्घटनाबाट चालक तथा यात्रु दुवै गम्भिर घाईते हुने र मृत्यु समेत हुने गरेको छ । सडक दुर्घटनामा घाईतेहरुको तुरुन्तै उद्वार एव उपचार गर्न सकिएको खण्डमा दीर्घकालीन रुपमा शारीरिक अशक्तता मात्र होईन की मृत्यु समेतलाई न्युनिकरण गर्न सकिन्छ । तर उपचारमा सग्लंन हुने स्वास्थ्यकर्मी, नर्सिङ्ग स्टाफ र चिकित्सकहरुको सडक दुर्घटना र सुरक्षा व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्वी गर्न नसकिएको कारणले घाईतेहरुको प्रभावकारी उपचार तथा सुरक्षा व्यवस्थापन हुन सकेको छैन ।
उदेश्य	घाईतेहरुको शारीरिक चोटपटकको जाँच पड्ताल र प्रारम्भिक उपचार व्यवस्थापन, दुर्घटना स्थलबाट घाईतेहरुलाई सुरक्षित उपचारस्थल सम्म पुर्याउने, निश्चित स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने, आधारभुत जिवन सुरक्षा विधिको प्रयोग र घाईते र सरोकारवाला निकायसँग उचित संवाद संचार गर्ने गराउने क्षमता अभिवृद्वी गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	यो तालीम पश्चात सहभागीहरुको दुर्घटना स्थलमा घाईतेहरुको उपचार, व्यवस्थापन, सुरक्षा र जटिल प्रकारको शारीरिक चोटपटकका लागी विशेषज्ञ अस्पतालमा प्रेषण गर्ने विधि र क्षमतामा अभिवृद्वी भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	सहभागीको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएका सेवा प्रदायक चिकित्सक, नर्सिङ्ग स्टाफ र पारामेडिक्स यस तालीममा सहभागी हुनेछन । कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले प्रतिबेदन तयार गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौं ।

४. Hemodialysis तालिम

परिचय	नर्सहरूका लागि हेमोडायलासिस तालिम कार्यक्रम तीन महिनाको सीपमा आधरीत तालिम हो । नर्सहरूलाई हेमोडायलासिस उपचार र मिर्गौलाका बिरामीहरूलाई कुशल हेरचाह प्रदान गर्न आवश्यक ज्ञान र सीपहरू प्रदान गर्न।
उदेश्य	यस प्रदेशका सबै प्रादेशिक अस्पतालहरुमा होमोडाइलाइसिस सेवा प्रदान गर्न दक्ष स्वास्थ्यकर्मी विकाश गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	होमोडाइलाइसिस सेवा प्रदान गर्न दक्ष स्वास्थ्यकर्मी तयार हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः ३ महिना सहभागी संख्याः १२-१४ जना सहभागी हरेक व्याचमा प्रशिक्षकः ४ जना सहभागीको मापदण्ड

	सम्बन्धित काउन्सिमा दर्ता भएका स्टाफ नर्स पदमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरु प्रमाणपत्र प्रदानः सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्नेर सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले प्रतिबेदन तयार गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

५. क. भ्यासेक्टोमी तालिम

परिचय	यो तालीम चिकित्सकहरुको लागि सेवाग्राहीहरुलाई स्वैच्छिक रुपमा परिवार नियोजनको स्थायी विधि Local Anesthesia दिएर गरिने भ्यासेक्टोमीको गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न सक्षम वनाउनको लागि तयार गरिएको दक्षतामा आधारित तालिम हो । यो तालीम भ्यासेक्टोमी सेवा प्रदान गरिरहेका स्वास्थ्य संस्था वा तालीम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सकको लागि प्रदान गरिन्छ । यस तालीम अवधिमा क्लिनिकल अभ्यासको लागि पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने संस्था हुनु पर्दछ र क्लिनिकल अभ्यासका सबै चरणहरु तालीम प्राप्त सुपरिवेक्षक वा क्लिनिकल कोचको उपस्थितिमा पुरा गर्नुपर्दछ ।
उदेश्य	उच्च गुणस्तरको भ्यासेक्टोमि सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी भ्यासेक्टोमि सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	भ्यासेक्टोमि सेवा प्रदायक तयार हुनेछ
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः १२ दिन सहभागी संख्याः २ जना चिकित्सक एक पटक (ब्याच) प्रशिक्षकः १ जना हरेक ब्याचमा १:२ को अनुपातमा सहभागि छनौटका आधारः • नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएको चिकित्सक हुनु पर्ने, • स्थायी कर्मचारी परिक्षणकालमा भएमा तालिमको लागि योग्य नहुने,

	• यो तालीम पहिले नलिएको हुनु पर्ने, • परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्ने, • उक्त सेवा दिनको लागि त्यहाँ अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन भने त्यस्तो संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । प्रशिक्षक छनौटका आधारः • क्लिनिकल तालीम सिप भएको हुनु पर्ने, • भ्यासेक्टोमी तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक हुनु पर्ने । (चिकित्सक) प्रमाणपत्र प्रदानः भ्यासेक्टोमी सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्ने, सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

ख. मिनिल्याप तालिम

परिचय	यो दक्षतामा आधारित तालीम चिकित्सक तथा नर्सहरुको लागि हो । यस तालीम अवधिमा, क्लिनिकल अभ्यासको लागि पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने संस्था हुनुपर्दछ र क्लिनिकल अभ्यासका सबै चरणहरु तालीम प्राप्त सुपरिवेक्षक वा क्लिनिकल कोचको उपस्थितिमा पुरा गर्नपर्दछ ।
उदेश्य	उच्च गुणस्तरको मिनिल्याप सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी मिनिल्याप सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।

अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः १२ दिन सहभागी संख्याः ४ जना एक पटक (नर्स र चिकित्सक) प्रशिक्षकः २ जना हरेक ब्याचमा सहभागी छनौटका आधार • नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएको चिकित्सक र नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भएको नर्स हुनु पर्ने, • स्थायी कर्मचारी परिक्षणकालमा भएमा तालिमको लागि योग्य नहुने, • यो तालीम पहिले नलिएको हुनु पर्ने, • परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्ने, • कर्मचारी कार्यरत स्वास्थ्य संस्थामा पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने देखि ३कम्तिमा) हुनुपर्दछ । (जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने ४ • परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नको लागि योग्य र तयार संस्था (मुल्याङ्न पश्चात) हुनुपर्दछ । • उक्त सेवा दिनको लागि त्यहाँ अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन भने त्यस्तो संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । प्रशिक्षक छनौटका आधारः • क्लिनिकल तालीम सिप भएको हुनु पर्ने, • मिनिल्याप तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक हुनु पर्ने । (चिकित्सक र नर्स) प्रमाणपत्र प्रदानः • मिनिल्याप सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्नेर सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र

	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

६. सुरक्षित गर्भपनत सेवा तालिम

परिचय	यो क्षमतामा आधारित तालीम हो र यस तालीम को पाठ्यक्रममा ज्ञान र सिप दुवै समावेश गरिएको छ । तालीमको पाठ्यक्रम अनुसार सहभागीहरुको ज्ञान र सिप हेर्नको लागि तालीम पूर्व तथा तालीम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरु प्रयोग गरिन्छ । मोडेलमा क्लिनिकल (टुलहरु) अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ । तालीमको अन्त्यमा आवश्यक सवै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको एकिन गर्नु पर्दछ । (मुल्याङ्कन)
उदेश्य	गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः १०/१४ दिन सहभागी संख्याः ५ जना सहभागी हरेक व्याचमा प्रशिक्षकः २ जना १:२ को अनुपातमा सहभागि छनौटका आधारः • Em ONC मा कार्यरत Obstetricians/Gynecologist / MDGP, • Second trimesterको सेवा दिन ईच्छुक, • दक्ष तथा आत्मविश्वासी तथा first trimester safe abortion (MVA)सेवा नियमित दिईराखेको, • Values Clarification and Attitute Transformation (VCAT)अभिमुखिकरणमा भाग लिएको, • Post training follow up गर्न ईच्छुक, प्रशिक्षक छनौटका आधारः • क्लिनिकल तालीम सीप भएको सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • तालीम प्राप्त Obstetricians/Gynecologist र MDGP हुनु पर्दछ । प्रमाणपत्र प्रदानः सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान

	गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — रिनेछ ।व्यवस्था ग
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

७. पाठेघरको मुखको Cancer को परिचानको लागि VIA तालिम

परिचय	यो क्लिनिकल तालीम हो । पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम कार्यान्वयन योजना २०१६ देखि २०२० को अनुसार क्षमतामा आधारित यो तालीम स्वास्थ्य संस्थाको तह र सेवाको किसिम अनुसार तयार गरिएको छ । यो तालीमले सैद्धान्तिक ज्ञान र क्लिनिकल अभ्यास दुवैलाई महत्व दिन्छ । सहभागीहरुमा रहेको सैद्धान्तिक ज्ञान तथा सीपको लेखाजोखा र दक्षता अभिबृद्धिको लागि तालीमको शुरुमा र तालीम अवधिभर केहि निश्चित टुलहरु प्रयोग गरिन्छ । सहभासीहरुलाई क्लिनिकल अभ्यासमा दक्ष वनाउन शुरुमा मोडेलमा अभ्यास गराईन्छ र मोडेलमा दक्षता हासिल गरी सकेपछि सुपरिवेक्षकको सहायतामा विरामीहरुमा अभ्यास गराईन्छ । तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरु प्रदेशीक अस्पतालमा यो तालीम संचालन गरीएको छ ।
उदेश्य	दक्षता VIA गर्न र प्रोटोकल अनुसार Positive भएकालाई थप उपचार, स्याहार र प्रेषण गर्नको लागि चिकित्सक, नर्स र अनमि आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः ३ दिने सहभागी संख्याः १२ जना प्रशिक्षकः प्रशिक्षक सहभागीको अनुपातमा १/३ प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः

	• सम्वन्धित व्यवसायी परिषदमा दर्ता भएका मेडिकल चिकित्सक, स्टाफ नर्स, अनमि, अहेव हुनु पर्ने, • सहभागिहरु कार्यरत ठाउमा विरामी आउने सम्भावना भएको हुनु पर्ने, प्रशिक्षक छनौटका आधारः • ६ दिने तालीम प्राप्त चिकित्सक र स्टाफ नर्स हुनु पर्ने, • क्लिनिकल सिप तालीम लिएका सेवा प्रदायकहरु चिकित्सक र स्टाफ नर्स हुनु पर्ने । **प्रमाणपत्र प्रदानः** सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

८. किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम

परिचय	यो तालीम रोप्स)ROPES: Review, Overview, Presentation, Exercise and Summaryमोडेलमा (आधारित छ । यस तालिममा प्रयोगात्मक अभ्यासहरु वढी आवश्यक हुन्छ । प्रदेश प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रहरुमा कार्यरत तालीम प्राप्त प्रशिक्षकहरुले यो तालीम संचालन गर्दछन र घ संस्थाआवश्यक परेको खण्डमा राष्ट्रिय प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्र र अन्य संबाट समेत प्रशिक्षक लिन सकिन्छ प्रयोगात्मक अभ्यासहरु वढी आवश्यक भएकोले यो तालीममा तालिम साईटमा गराईन्छ ।
उदेश्य	यस तालीमको मुख्य उद्देश्य राष्ट्रिय कार्यक्रम अनुसार किशोर किशोरी मैत्रि आधारभुत यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि सहभागिहरुको ज्ञान, सिप तथा धारणा अभिबृद्धि गराउनु हो ।

अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः ५ दिन सहभागी संख्याः १५ जना प्रशिक्षकः ५ जना एक ब्याचमा १ः३ को अनुपातमा हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः • प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पताल सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • सम्बन्धित काउन्सिलमा नाम दर्ता भएको मेडिकल अधिकृत हुनु पर्ने, प्रशिक्षक छनौटका आधारः कशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम लिएको प्रशिक्षक हुनु पर्ने । **प्रमाणपत्र प्रदानः** सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — रिनेछ ।व्यवस्था ग
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

९. क्लिनिकल टेनिङ स्किल (CTS) तालिम

परिचय	यो दक्षतामा आधारीत क्लिनिकल सिप तालीम संचालन गर्नको लागि दक्ष क्लिनिकल प्रशिक्षक निर्माण गर्न तयार गरिएको हो। यसले सहभागितामुलक र मानवीय सिकाईका सिद्धान्तहरुको आधारमा सिकाई आदान प्रदान गर्न क्लिनिकल तालीम, कोचिङ तथा सहयोगात्मक सुपरिवेक्षणको माध्यमवाट सहभागिहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्दछ । यस तालिममा क्षमतामा आधारित तालीम पद्धतिमा आधारित सहजिकरण, दक्षता लेखाजोखा तथा विकास, सहजिकरण,

	क्लिनिकल सीप सम्वन्धि तालीम गतिविधिहरु, तालीम अवधि तथा तत पश्चात आईपर्ने समस्याहरुको समाधान जस्ता गतिविधिहरु समावेश हुन्छन ।
उदेश्य	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको लागि क्षमतामा आधारित क्लिनिकल सिप भएको दक्ष क्लिनिकल प्रशिक्षक निर्माण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः ५ दिनको हुन्छ । सहभागी संख्याः १२-१६ जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ । प्रशिक्षकः ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । क्लिनिकल सीप तालीम पुरा गर्ने तरिकाः • ५ दिनको तालीम सकिए पश्चात सहभागिहरुले दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा अभ्यासको रुपमा २ व्याच तालीम सहजिकरण गर्नु पर्दछ । • तपशिल वमोजिमका क्लिनिकल तालीमहरुमा क्लिनिकल सीप तालीम आवश्यक पर्दछस्) • परिवार नियोजन तालीम No-Scalpel VasectomyNSV, Minilaparatomy -ML, Implant, IUCD, CoFP/C • दक्ष प्रसूतिकर्मी तालिम र ग्रामिण अल्ट्रासाउन्ड तालिम • मिड लेवल प्राक्टिकम तालिम र एनेस्थेसिया सहायकको तालिम सहभागि छनौटका आधारः • सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको चिकित्सक, जनस्वास्थ्य अधिकृत, स्वास्थ्य शिक्षा अधिकृत, स्टाफ नर्स, हेल्थ असिष्टेण्ट हुनु पर्ने, • क्लिनिकल सेवा प्रदान गरिरहेको दक्ष सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • क्लिनिकल तालीम प्रदान गर्न क्लिनिकल सेवा उपलब्ध भएको हुनु पर्ने, • तालीम संचालनको लागि आवश्यक सम्पुर्ण मापदण्डहरु पुरा गरी आधारभूत तालीम संचालन गर्न तयारी अवस्थामा हुनु पर्ने, • मेडिकल, नर्सिङ र प्यारामेडिकल स्कूलको हकमा क्लिनिकल कोच, तालीम तथा कोचिङ प्रदान गर्नको लागि दक्ष प्रशिक्षक नभएको संस्थामा कार्यरत स्टाफहरुलाई प्राथमिकताको साथ सहभागी गराउनु पर्दछ । प्रशिक्षक छनौटका आधारः • Advance Clinical Skill तालीम लिई सक्रिय CTS Trainer को रुपमा कार्यरत हुनु पर्दछ ।

	• CTS Packageमा Master Trainer Skillवा Standardizationतालीम लिएको हुनु पर्दछ । • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय ToTलिएको गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । प्रमाणपत्र प्रदानः तालीम पश्चात सहभागिहरुले २ व्याच तालीम सह प्रशिक्षक भएर संचालन गर्नु पर्दछ ।) Advance Trainer ले सहभागिको सहजिकरण सम्वन्धि दक्षतालाई कक्षा कोठामा र क्लिनिकल अभ्यासको दौरानमा उपयुक्त चेकलिष्ट प्रयोग गरि अनुगमन गर्नु पर्दछ । यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१०. चिकित्सक तथा नर्सिङ स्टाफलाई सुरक्षित गर्भपनत सेवा तालिम

परिचय	यो क्षमतामा आधारित तालीम हो र यस तालीम को पाठ्यक्रममा ज्ञान र सिप दुवै समावेश गरिएको छ । तालीमको पाठ्यक्रम अनुसार सहभागीहरुको ज्ञान र सिप हेर्नको लागि तालीम पूर्व तथा तालीम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरु प्रयोग गरिन्छ । मोडेलमा क्लिनिकल (टुलहरु) अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ । तालीमको अन्त्यमा आवश्यक सबै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको एकिन गर्नु पर्दछ । (मुल्याङ्कन)
उदेश्य	गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।

निकाय	
संचालन प्रकृया	अवधिः१० दिन र १४ दिन सहभागी संख्याः ५ जना सहभागी हरेक व्याचमा प्रशिक्षकः २ जना १/२ को अनुपातमा सहभागि छनौटका आधारः • EmONCमाकार्यरत Obstetricians/Gynecologist / MDGP, • Second trimesterको सेवा दिन ईच्छुक, • दक्ष तथा आत्मविश्वासी तथा first trimester safe abortion (MVA)सेवा नियमित दिईराखेको, • Values Clarification and Attitute Transformation (VCAT)अभिमुखिकरणमा भाग लिएको, • Post training follow up गर्न ईच्छुक, प्रशिक्षक छनौटका आधारः • क्लिनिकल तालीम सीप भएको सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • तालीम प्राप्त Obstetricians/GynecologistरMDGP हुनु पर्दछ । प्रमाणपत्र प्रदानः सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

११. स्थानीय स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन तालिम

परिचय	समुदायको स्वास्थ्य स्थीति राम्रो हुनका लागी समुदाय र स्वास्थ्य संस्था बीच समन्वय हुन आवश्यक हुन्छ । स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुको संचालन तथा व्यवस्थापन, स्थानीय तह

	अन्तर्गत रहेर संम्बन्धित व्यवस्थापन समितिले गर्ने कार्य प्रभावकारी रुपमा सम्पन्न गर्नका लागी समितिका पदाधिकारीहरुको स्वास्थ्य एजेन्डाहरुलाई बुझ्ने र स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने क्षमता अभिबृद्धी गर्दै लानु आवश्यक छ । समितिका पदाधिकारीहरुको लागी स्वास्थ्य परिभाषा, आवश्यकता पहिचान, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, समावेशी र आधारभुत स्वास्थ्य सेवा, सुशासन, नेतृत्व विकास र नयाँ परिस्थितीमा व्यवस्थापनका विविध पक्षहरुमा ज्ञान र सीप प्रदान गरि क्षमता अभिवृद्धी गर्ने प्रक्रियामा सञ्चालन हुने अभिमुखिकरण सम्पन्न गर्न यो तालीम राखिएको हो । यो तालीमको अवधी, तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थी तथा जनशक्तिहरुको मापदण्ड अनुसूची—१ मा उल्लेख गरे बमोजिमको हुनेछ ।
उदेश्य	स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति (Health Facility Operation and Management Committee-HFOMC)का पदाधिकारीहरुको व्यवस्थापकीय क्षमतामा अभिबृद्धी गरि प्रदान गरिने सेवा तथा कार्यक्रमहरुको गुणस्तर र प्रभावकारिता बढाउने र स्वास्थ्य सेवाका कार्यक्रमहरु सञ्चालनका लागी समुदाय समेत सँग आवश्यक सहकार्य, समन्वय र श्रोत परिचालन गर्न सक्ने बनाउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरुको व्यवस्थापकिय क्षमता अभिबृद्धी भई लैंगीक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सहितको सुशासन युक्त गुणस्तर र प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	सहभागी छनौटको मापदण्ड प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा तालीम केन्द्रहरुमा कार्यरत स्वास्थ्य अधिकृत तथा अन्य अधिकृतहरु यस तालीममा सहभागी हुनेछन् । कार्य सञ्चालन विधि वार्षिक कार्यक्रमभित्र रही चौमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक कार्यक्रम तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ र यो तालीम प्रशिक्षक निर्देशिका बमोजिम ३ दिनको हुनेछ
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य

प्रतिवेदन	रुपमा राखु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१२. Mid LevelParcticum (MLP)तालिम

परिचय	यो अस्पतालमा संचालन गरिने ६० दिनको क्लिनिकल तालीम हेल्थ असिष्टेण्ट र अहेवहरुको लागि तयार गरिएको हो । यो पनि क्षमतमा आधारीत तालीम हो र देशका विभिन्न ठाउहरुमा ' रहेकाMLP Training Site हरुले संचालन गर्दछन । यो तालीममा सहभागीताको लागि सहभागीहरुलाई उनीहरु कार्यरत स्वास्थ्य संस्था स्वास्थ्य चौकी), प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्ररअस्पताल र प्रदेश अस्पताल वाट (MLP Training Siteमा वोलाई तालिम दिइन्छ । MLPतालिममा क्लिनिकल मेडिसिनको आधारभूत कुराहरु समाबेश गरिन्छ जसमा .History taking, Physical examination, Infection Prevention and patient education), Emergency obstetric first aid, Top 20 problem -problem based commonly presenting medical and surgical problems prevailing in their work place discussed with the use of more than 200 case studies_, Top 10 procedure -Basic clinical procedures practiced in the model and real patient using check lists_ and Top chronic problems -Chronic problems discussed based on Package of Essential Non-communicable disease and Mental health पर्दछन ।
उदेश्य	मध्यमस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदायकले history taking, physical examination, emergency obstetric first aid, मुख्य २० वटा common problems, मुख्य १० वटा रोग तथा मुख्य chronic problems को बारेमा थाहा पाई बिरामीमा अभ्यास गर्न क्लिनिकल सीप अभिवृद्धि गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधि : ६० दिन सहभागी संख्याः ८-१२ जना सहभागिहरु प्रशिक्षकः ४ जना १प्रशिक्षक सहभागी)/३ अनुपातमा हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः • स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नमा अनुभवी हुनु पर्ने, • स्थायी सेवामा प्रवेश गरेको कम्तिमा २ वर्ष पुगेका हेल्थ असिष्टेण्ट र अहेवहरु हुनु पर्ने, • तालीममा सहभागीताको लागि प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रको अनुरोधमा स्वास्थ्य कार्यालय वा पालिकाले सहभागिहरु छनोट गरि MLP Training Siteमा पठाउने । प्रशिक्षक छनौटका आधारः

	• MLP Training Siteभएका अस्पतालमा कार्यरत CTS MLP Training तथा PTS -Primary Trauma Careतालिम लिएका मेडिकल अफिसर, हेर स्टाफ नर्स यो तालीममा .अ. प्रशिक्षक हुन सक्दछन । • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । प्रमाणपत्र प्रदानः सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१३. Snake Bite Management तालिम

परिचय	WHOको अनुमान अनुसार नेपालमा करिब २० हजार मानिसलाई सर्पले टोकेको छ ।सर्पदंशका कारण वर्षेनी १००० भन्दा बढीको मृत्यु हुन्छ । सर्पदंशबाट बच्ने सरल उपायबारे समुदाय अनभिज्ञ भएकाले,ज्यान गुमाउनेमा अधिकांश छन्, मानिसहरू हानिकारक पारम्परिक उपायहरू अभ्यास गर्दै छन् जस्तै टाइट टुर्निकिटहरू प्रयोग गर्दै र सक्शन, पीडित समयमै अस्पताल नपुगेको र अपर्याप्त प्रशिक्षण स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू आदि। सर्पदंशका कारण सन् २०३० सम्ममा मृत्यु र अशक्ततामा ५०५ घटाउने नेपाल सरकार राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्न प्रतिबद्ध छ ।
उदेश्य	स्वास्थ्यकर्मीहरुमा सर्पदंशको पहिचान उपचार व्यवस्थापन गर्न सिप बिकास हुनेछ ।
अपेक्षित प्रतिफल	सर्पदंश बिरामिको व्यवस्थापन सिप स्वास्थ्यकर्मीका हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः ३ दिनको हुन्छ । सहभागी संख्याः १२-१६ जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ । प्रशिक्षकः ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः प्रशिक्षक छनौटका आधारः **प्रमाणपत्र प्रदानः**

	तालीम पश्चात प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	Epidemiology and Disease Control Division, Teku, Kathmandu।

१४. नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि (पेन प्याकेज) प्रशिक्षक प्रशिक्षण

परिचय	मधेश प्रदेशमा नसर्ने रोगको प्रकोप बढी रहेको अवस्था भएको, क्यान्सर, मुटुरोग, मधुमेह, दिर्घ श्वासप्रश्वास तथा मृगौला सम्वन्धि नसर्ने रोगहरुको दर वढ्दै गएकोले यसलाई नियन्त्रण गर्न हरेक स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुमा नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि ज्ञान, धारणा र सीप विकास गर्नु जरुरि रहेको छ । यो क्षमतामा आधारित तालिम हो । यस पाठ्यक्रमलाई तपशिल वमोजिम ८ भागमा विभाजित गरिएको छ । • नसर्ने रोगहरुको • Cardiovascular Diseases-CVDs_ and Diabetes Mellitus-DM_ • WHO/ISH Risk Prediction Charts • Diagnostic Tools and Instruments • PEN Protocol 2 - Health Promotion, Education and Counseling_ • Chronic Respiratory Diseases • Screening and Early Diagnosis of Cancer -Breast and Cancer Cervix • नसर्ने रोगहरुको अभिलेख तथा प्रतिवेदन टुलहरु
उदेश्य	• मुख्य मुख्य नसर्ने रोगहरुकोलागि तालीम प्याकेजको प्रोटोकल ि (एभ्ल् एचयतयअब) अनुसार रोगको पहिचान, परिक्षण तथा प्रारम्भिक व्यवस्थापन गर्न सक्षम बनाउने । • नसर्ने रोगहरुको रोकथामको लागि स्वस्थ व्यवहार अपनाउन स्वास्थ्य प्रबर्धन, शिक्षा तथा परामर्श सेवा दिन सक्षम बनाउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।

निकाय	
संचालन प्रकृया	अवधिः ५ दिन सहभागी संख्याः १५/२० जना सहभागिहरु प्रशिक्षकः ४ जना सहभागि छनौटका आधारः • सम्वन्धित परिषदमा नाम दर्ता भएका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरु हुनु पर्ने, • स्वास्थ्य सेवा दिईराखेको अनुभव भएका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरु हुनु पर्ने, प्रशिक्षक छनौटका आधारः • चिकित्सा वा जनस्वास्थ्य वा स्वास्थ्य शिक्षा तथा प्रवर्धन वा नर्सिङ शिक्षामा स्नातक गरेको हुनु पर्ने, • PENप्रशिक्षण तालीम लिएको हुनु पर्ने, • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय PENToTलिएको गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । प्रमाणपत्र प्रदानः सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१५. मेडिकल अधिकृतहरुलाई मेडिको लिगल तालिम तालिम

परिचय	न्याय सम्पादन प्रक्रियामा आवश्यक स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रमाणको लागि विभिन्न जाँच शव परीक्षण), घाउ जाँच तथा बलात्कार आदिको वैज्ञानिक परीक्षण र प्रतिवेदनमा दक्षता हासिल गरी न्याय (प्रक्रियालाई सहयोग गर्नको लागि नेपाल सरकारमा कार्यरत चिकित्सकहरुलाई मेडिको लिगल तालीमको व्यवस्था गरिएको छ ।
उदेश्य	न्यायिक प्रक्रिया निरुपण गर्न स्वास्थ्यसँग सम्वन्धित आवश्यक चिकित्सकीय प्रमाणहरु उपलब्ध गराउनको लागि चिकित्सकहरुको दक्षता विकास गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	नेपाल सरकारमा कार्यरत चिकित्सकहरुको न्याय सम्पादन प्रक्रियामा आवश्यक चिकित्सकीय प्रमाणहरु उपलब्ध गराउने दक्षता विकास भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।

संचालन प्रकृया	सहभागी छनौटको मापदण्ड स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत स्थायी/ अस्थायी/ करार दरबन्दीमा कार्यरत चिकित्सकहरु यस तालीममा सहभागी हुनेछन् । प्रशिक्षकको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सीलमा दर्ता भएका मेडिको लिगल सम्बन्धि विज्ञ चिकित्सक वा **CTS** र मेडिको लिगल तालीम प्राप्त गरी यस केन्द्रको तालीम प्रशिक्षकमा सूचिकृत चिकित्सक यो तालीमको प्रशिक्षक हुनेछ । कार्य सञ्चालन विधि यो तालीम चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान महाराजगञ्ज मेडिकल क्याम्पसको ` Forensic Medicine विभागमा सञ्चालन गरिन्छ । कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१६. General Training Skill (GTS) तालिम

परिचय	यो दक्षतामा आधारीत तालीम संचालन गर्नको लागि दक्ष प्रशिक्षक निर्माण गर्न तयार गरिएको हो। यसले Adult Learning Principal आधारमा सिकाई आदान प्रदान गर्न सहयोगात्मक सुपरिवेक्षणको माध्यमवाट सहभागिहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्दछ । यस तालिममा क्षमतामा आधारित तालीम पद्धतिमा आधारित सहजिकरण, दक्षता लेखाजोखा तथा विकास, सहजिकरण, प्रशिक्षण सीप सम्वन्धि तालीम गतिविधिहरु, तालीम अवधि तथा तत पश्चात आईपर्ने समस्याहरुको समाधान जस्ता गतिविधिहरु समावेश हुन्छन ।
उदेश्य	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको लागि क्षमतामा आधारित प्रशिक्षण सिप

	भएको दक्ष प्रशिक्षक निर्माण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सबै जनस्वास्थ्य तालिम संचालन गर्न दक्ष प्रशिक्षक निर्माण हुनेछन ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधिः ५ दिनको हुन्छ । सहभागी संख्याः १२/१६ जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ । प्रशिक्षकः ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः • सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको चिकित्सक, जनस्वास्थ्य अधिकृत, स्वास्थ्य शिक्षा अधिकृत, स्टाफ नर्स, हेल्थ असिष्टेण्ट हुनु पर्ने, • जनस्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिरहेको कन्तिमा स्नातक योग्यता भएको प्रशिक्षक छनौटका आधारः • CTSतालीम लिएको हुनु पर्दछ । • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय बिज्ञलाई गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । **प्रमाणपत्र प्रदानः** तालीम पश्चात सहभागिहरुले २ व्याच तालीम सह प्रशिक्षक भएर संचालन गर्नु पर्दछ ।) Advance Trainer ले सहभागिको सहजिकरण सम्वन्धि दक्षतालाई कक्षा कोठामा उपयुक्त चेकलिष्ट प्रयोग गरि अनुगमन गर्नु पर्दछ । यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१७. नर्सिंग कर्मचारीहरुलाई ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड सम्बन्धी तालिम

परिचय	दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रमा बसोबास गर्ने गर्भवती महिलाहरुको गर्भ सम्बन्धि जटिलताहरुलाई समयमै पत्ता लगाई उचित व्यवस्थापन गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ । भौगोलिक विकट क्षेत्रमा रहेका गर्भवती महिलाहरुको पहुँचमा यो प्रविधि पुर्याउन सके उनीहरुमा रहेका जटिलता समयमै पहिचान र व्यवस्थापन गरी गर्भवती महिलाको स्वास्थ्यमा सुधार एवं मातृ तथा नवशिशु मृत्युलाई कम गर्न सकिन्छ । यसै अवधारण अनुसार दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रमा कार्यरत स्टाफ नर्सहरुलाई गर्भवती महिलाहरुको Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको Scanning गर्न सक्षम बनाउन तालीम कार्यक्रम राखिएको छ । यो तालीमको अवधी, तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थी तथा जनशक्तिहरुको मापदण्ड अनुसूची-१ मा उल्लेख गरे बमोजिमको हुनेछ ।
उद्देश्य	दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्सहरुले Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको क्अबल गरी जटिलताको समयमै पहिचान गरी सम्वन्धित संस्थामा प्रेषण गर्न सक्षम बनाउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	गर्भवती महिलाको Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको Scanning गर्न सक्षम जनशक्ति तयार हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
संचालन प्रकृया	सहभागीको मापदण्ड मधेश प्रदेशका दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रमा कार्यरत एस.बि.ए. तालीम प्राप्त गरेका र यो तालीम पश्चात सोही क्षेत्रमा बसी कम्तिमा २ बर्ष सेवा गर्न ईच्छुक स्टाफ नर्सलाई सहभागीको रुपमा छनौट गरिनेछ । प्रशिक्षकको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सीलमा दर्ता भएका रेडियोलोजी विषयमा स्नाकोत्तर उपलव्धी प्राप्त गरेका चिकित्सक वा CTS का साथै Portable Ultrasound Machine सम्बन्धि तालीम लिई यस केन्द्रको प्रशिक्षकको सूचीमा सूचिकृत चिकित्सक यो तालीममा प्रशिक्षक हुन सक्नेछन् । कार्य सञ्चालन विधि कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि - १

	बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	उल्लेखित तालिम संग सम्बन्धित निर्देशिकाहरु

१८. IUCD तालिम

परिचय	.मि.न.अ) यो तालीम नर्सिङ स्टाफ, स्टाफ नर्स, नर्सिङ अधिकृतहरुलागि (सेवाग्राहीहरुलाई परामर्श गर्न तथा स्वैच्छिक रुपमा परिवार नियोजनको अस्थाई साधन को गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न .डि.सि.यु.आईसक्षम वनाउनको लागि तयार गरिएको दक्षतामा आधारित तालिम हो । यो तालीम आईप्रदान (नकम्तिमा हप्तामा एक दि) सेवा .डि.सि.यु. गरिरहेका स्वास्थ्य संस्था वा तालीम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको लागि प्रदान गरिन्छ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय आई .डि.सि.यु.सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी आई .डि.सि.यु. मको उद्देश्य रहेको छ ।सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालि
अपेक्षित प्रतिफल	सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी .डि.सि.यु.गुणस्तरीय आई सेवा प्रदायक तयार .डि.सि.यु.आई
	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
संचालन प्रकृया	संचालन प्रकृया अवधिः ८ दिन सहभागी संख्याः एक पटक ४ जनाका दरले प्रशिक्षकः २ जना सहभागि छनौटका आधारः १.नर्सिंग परिषद मा दर्ता भएको २. स्थायी कर्मचारी परिक्षणकालमा भएमा तालिमको लागि योग्य नहुने, ३. यो तालीम पहिले नलिएको हुनु पर्ने, ४. सम्बन्धित संस्था परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न योग्य हुनु पर्ने ५. परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न सहभागी प्रतिबद्ध हुनु पर्ने ६. भने त्यस्तो संस्थालाई उक्त सेवा दिनको लागि त्यहाँ अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । प्रशिक्षक छनौटका आधारः ७. क्लिनिकल तालीम सिप भएको हुनु पर्ने, ९. आइ यु सि डी तालिम लिएका सेवा प्रदायक प्रमाणपत्र प्रदानः १०. आधारभूत सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक

	ल्याएको सहभागी हुनु पर्ने, । अभिलेख तथा प्रतिवेदन ११. कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेजिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि –१ बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	उल्ले खित तालिम संग सम्बन्धित निर्देशिकाहरु

१९. तालिम साइट स्थापना तथा एक्रेडिटेसन

परिचय	नेपालको संघीय प्रणाली अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य तालिमहरू व्यवस्थापन गर्न जिम्मेवारी पएको छ । नेपालको संविधानलेआधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू आफ्ना नागरिकहरूलाई निःशुल्क व्यवस्था गरेको छ । गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सेवा प्रदायकलाई तालिम दिनुपर्छर आ आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा सेवा प्रदान गर्न- सक्छन्। मधेश प्रदेशमा तालिम साईटको अभव भएकोले अस्पतालहरुलाई क्लिनिकल तालिम साइटको रूपमा स्थापाना गर्नु आवस्यक रहेको छ ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशमा प्रशिक्षण अघि प्रस्तावित प्रशिक्षण साइटहरू र क्लिनिकल स्वास्थ्य प्रशिक्षण साइटको रूपमा स्थापाना तथा स्वीकृति प्रदान गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशमा तालि साईटको अभाव पुरा हुनेछ र आफ्नै प्रदेश भित्र धेरै किसिमका तालिम संचालन गर्न सक्षम हुनेछ ।
	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
संचालन प्रकृया	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकु ले तयार पारेको Minimum Training Site Standards(Chicklist for Accrediation of Clinical Training Site) अनुसार राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय,जनकपुरधाम रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय संग समन्वय गरी तालिम साईट स्थापना तथा एक्रेडिटेसन गर्नुपर्छ । • संस्थाको माग बमोजिम प्रस्तावित तालिम साइटहरू • चेकलिस्ट प्रयोग गरेर प्रस्तावित प्रशिक्षण साइटहरूको NHTC द्वारा गठन गरिएको मूल्याङ्कन टोलीले भ्रमण गर्नेछ • यदि प्रस्तावित प्रशिक्षण साइटहरूले गुणस्तर प्रशिक्षण प्रदान गर्न आधारभूत मापदण्ड र आवश्यकताहरू पूरा गर्दछ,

	• मूल्याङ्कन टोलीले NHTC लाई स्वीकृति र प्रमाणीकरण प्रदान गर्न सिफारिस गर्नेछ तालिम साईट १ वर्षको लागी अस्थायी प्रमाणपत्र दिईने व्यव्था मिलाउने । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि १ — बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको Minimum Training Site Standards(Chicklist for Accrediation of Clinical Training Site)

२०. स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई क्रिटिकल केयर (CCU/ICU) सम्बन्धि तालिम

परिचय	नेपालको संघीय प्रणाली अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य तालिमहरू व्यवस्थापन गर्न जिम्मेवारी पएको छ । नेपालको संविधानलेआधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू आफ्ना नागरिकहरूलाई निःशुल्क व्यवस्था गरेको छ । गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सेवा प्रदायकलाई तालिम दिनुपर्छर आवा प्रदान गर्न आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा से- सक्छन्। मधेश प्रदेशमा तालिम साईटको अभव भएकोले अस्पतालहरुलाई क्लिनिकल तालिम साइटको रूपमा स्थापाना गर्नु आवस्यक रहेको छ ।
उद्देश्य	सघन स्याहार कक्षमा काम गर्ने नर्सिङ्ग स्टाफको आवश्यक दक्षता विकास गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	अस्पतालका सघन स्याहार कक्षमा काम गर्ने सीप हासिल गरेको दक्ष जनशक्ति उत्पादन भएको हुनेछ ।
	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
संचालन प्रकृया	**सहभागी छनौटको मापदण्ड** सघन स्याहार कक्ष सेवा प्रदान हुने तथा प्रदान हुने क्रममा रहेका अस्पतालहरुमा कार्यरत सम्बन्धित नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भएका नर्सिङ्ग स्टाफ नर्सिङ्ग विषयमा प्रविणता प्रमाणपत्र) लाई मात्र यस तालीम (वा सो भन्दा माथिको शैक्षिक योग्यता भएकामा समावेश गराईने छ । **प्रशिक्षकको मापदण्ड** सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएका सघन उपचार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण, क्लिनिकल स्किल तालीम प्राप्त यस केन्द्रमा सुचिकृत नर्सिङ कर्मचारीहरु वा सम्बन्धित विषय विज्ञहरु यो तालीमको प्रशिक्षक हुनेछन् । तालीमको अवधी३० दिन तालीमको अवधी३० दिन तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थी १५ देखि २०

	प्रशिक्षकहरु ४ सुचीक्रित तालिम साईटमा तालिम संचालन गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि १ – छ ।बमोजिम व्यवस्था गरिने
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले तयार परेको सन्दर्भ तथा सहभागी पुस्तिका ।

तालिममा संलग्न प्रशिक्षक, प्रशिक्षार्थी तथा अन्य जनशक्तिहरुको मापदण्ड अनुसुचि-१

क सं	तालिम कार्यक्रम	अवधि	सहभागी संख्या	श्रोत/ विशिष्ट व्यक्ति	प्रशिक्षक	संयोजक	कार्यालय सहयोगी	कैफियत
१	Infection Prevention TOT and Basic तालिम	३/६ दिन	२०-२५	२	४	२	१	
२	स्वास्थ्यकर्मीका लागि आँखा, नाक, कान, घाँटी तथा ओरल हेल्थ तालिम	३दिन	२०-२५	२	४	२	१	
३	राजमार्ग आसपासका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सुरक्षाकर्मी ट्राफिक प्रहरी सैन जनशक्तिका लागि एकिकृत बेसिक लाईफ सपोर्ट प्राईमरी ट्रामा केयर तथा ट्रयज तालिम	३दिन	१६-२०	२	४	२	१	
४	Hemodialysis तालिम	३ महिना	१२-१६	२	४	२	१	
५	भ्यासेक्टोमी र मिनिल्याब तालिम	१२ दिन	२-४	२	२	२	१	
६	सुरक्षित गर्भपतन सेवा तालिम	५ दिन	५-६	२	४	२	१	
७	पाठेघरको मुखको Cancer को परिचान तथा रोकथामVIA तालिम	३दिन	१६-२०	२	४	२	१	
८	किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम	५ दिन	१५	२	४	२	१	
९	क्लिनिकल ट्रेनिङ स्किल तालिम CTS	५ दिन	१२-१६	२	४	२	१	
१०	चिकित्सक तथा नर्सिङ स्टाफलाई सुरक्षित गर्भपतन सेवा तालिम	१० दिन १४ दिन	५-६	२	२	२	१	
११	Mid Level Parcticum (MLP) तालिम	६० दिन	८-१२	२	४	२	१	
१२	स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन तालिम	३ दिन	१६-२०	२	४	२	१	
१३	Snake Bite Management तालिम	३ दिन	१६-२०	२	४	२	१	
१४	नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि (पेन प्याकेज) प्रशिक्षक प्रशिक्षण	५ दिन	१४-१६	२	४	२	१	

१५	मेडिकल अधिकृतहरुलाई मेडिको लिगल तालिम तालिम	१६ दिन	१०-१५	२	४	२	१	
१६	General Training Skill-GTS तालिम	५ दिन	१२-१६	२	४	२	१	
१७.	नर्सिंग कर्मचारीहरुलाई ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड सम्बन्धी तालिम	२१ दिन	५	२	४	२	१	
१८.	**IUCD** तालिम	८ दिन	४	२	२	२	१	
१९.	तालिम साइट स्थापना तथा एक्रेडिटेसन							
२०.	स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई क्रिटिकल केयर (**CCU/ICU**) सम्बन्धि तालिम							

स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गत संचालन हुने क्रियाकालापहरु

१.विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचार प्रसार तथा जनचेतना अभिबृधि कार्यक्रम २.एकिकृत सुपरिभिजन (पालिकाहरुसंग कार्यक्रम कार्यान्वन, समन्वय, र सहकार्य),
३.औषधि सामग्री ढुवानी,
४.डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जीका, इन्सेफ्लाईटिस, वायोलार्भिसाट (BTI) द्वारा नियन्त्रण,
५.सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषध न्यूनीकरण
६. सार्बजनिक निर्माण/खरीद कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरु

१. विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचारप्रसार तथा जनचेतना अभिवृध्दि कार्यक्रम

परिचय	मधेश प्रदेश समाजमा अहिले पनि पुरानो सोच, रितिरिवाज, धार्मिक मुल्य र मान्यतामा विश्वास गर्ने अर्कै खालको जमात रहेको छ, जुन विशेष गरि छोरा पाउने र छोराले मात्र आफनो वंशको उतराधिकारीको रुपमा हुने कुरामा धेरै जसोले विश्वास गर्ने कारणले छोरा जन्माउने लोभको करण लिंग पहिचान गरि गर्भपतन गराउनेको संख्या दिन प्रतिदिन वढ्दै गएको देखिन्छ र यो समाजमा धेरै नै ठुलो समस्याको रुपमा देखा पर्दैछ, यो कार्यक्रमले विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचार प्रसार सम्वन्धि कुराको समाजमा जनचेतना अभिबृधिको साथै असुरक्षित गर्भपतनबाट उत्पन्न हुने कठिनाई, जोखिम/रुघ्नता तथा मातृमृत्यु दर घटाउन उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्नेछ ।
उद्देश्य	• विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध समुदायमा प्रचार प्रसार हुनुको साथै सम्वन्धि कुराको समाजमा जनचेतना अभिवृध्दिमा उल्लेखनीय वुझाईमा परिवर्तन हुने र लिंग पहिचान गर्ने कार्यमा कमि हुनका साथै असुरक्षित गर्भपतनबाट उत्पन्न हुने कठिनाई जोखिम, रुघ्नता तथा मातृमृत्यु दर घटाउन उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्ने समस्यालाई ध्यानमा राखी त्यसको सम्बोधन हुने गरि संदेश उत्पादन/ प्रसारण गर्ने।
अपेक्षित प्रतिफल	विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध समुदायमा प्रचार प्रसार हुनुको साथै यस सम्वन्धि ज्ञान तथा चेतना अभिबृधि तथा व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन हुने साथै समाज र जनस्वास्थ्यमा उल्लेखनीय उपलव्धि हुनेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	❖ जिल्ला तथा स्थानिय सरोकारवालाहरु, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई ऐन नियमावलिको वारेमा एक दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. ३ लाख • यो कार्यक्रम जिल्ला स्तर र कम्तमि दुई वटा स्थानीय तहमा गर्नु पर्ने छ र यो कार्यक्रम एक दिनको हुने छ ।

	• यो कार्यक्रम गर्दा जिल्ला तथा स्थानीय तहमा भएका स्थानीय सरोकारवालाहरु, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरुको सुची तयार गरी आवश्यक समन्वय सहति कार्यक्रम हुने मिति तथा स्थान तय गर्नु पर्दछ । • कार्यक्रम सन्चालन गर्दा विनियोजित वजेटको परधि भित्र रही २५ देखि ३० जनाको समुहमा संचलान गर्नु पर्दछ । • स्थानीय सरोकारवाला, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई सम्वन्धति कार्यक्रम सम्वन्धमा अन्तरक्रिया, अन्तरसंवाद गर्ने । • भ्रमण खर्च नियमावली अनुसार गर्नु पर्दछ । कार्यक्रममा संग्लन प्रशिक्षार्थि र सहभागीहरुहरुलाई पारिश्रमिक तथा अन्य खर्च अर्थ मन्त्रालयको कार्यक्रम खर्च संचलान निर्देशिका वमोजिम गर्नुपर्ने छ । • **विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतनवाट हुने समाजमा र जनस्वास्थ्य असरबारे जनचेतनामुलक संदेश स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिङ प्रशारण प्रकासनको लागि रु. २ लाख** • प्रसारण गर्ने संदेशहरु सम्वन्धमा निर्णय गर्नेगराउने र/ स्थानीय भाषामा संदेश प्रसारणको व्यवस्था समेत गर्न । • संदेश प्रसारणको स्पेशिफेकशन तयार गर्ने • स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिकार/मिडिया हाउससंग नियम अनुसार संझौता गर्ने • संदेश प्रसारण गर्दा स्पस्ट, छोटो संवादमुलक सम्वन्धित विषयवस्तु :- विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध सूचनामुलक गर्ने । • संदेश प्रसारणको अनुगमन गर्ने • कार्यक्रम वा संदेश प्रसारण पश्चात रेडियो, पत्र पत्रिका/मिडिया हाउसले प्रसारण गरिएको प्रमाणपत्र, समय तालिका पेश गर्ने निकायमा पेश गरेपछि भुक्तानी प्रक्रिया अधि बढाउने |
वजेट बाँडफांड	• वजेट परिधि भित्र रही प्रचलित आर्थिक एन कानुनको परिधिमा रही सन्चालन गर्ने |
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस्वास्थ्य तथा , | जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने

२. एकिकृत सुपरिभिजन (पालिकाहरुसंग कार्यक्रम कार्यान्वन, समन्वय, र सहकार्य),

परिचय	यो नियमित प्रक्रिया हो स्थानीय तहमा सन्चालित कार्यक्रम प्रभावकारी कार्यन्वयनको | लागि पालिका र प्रदेश को समन्वय र सहकार्यमा एकिकृत सुपरिवेक्षण धेरै नै महत्व रहेको हुँदा पालिका स्तरमा सन्चालित कार्यक्रमहरु उद्देश्य अनुरुप कार्यान्वयन भए नभएको

	सुनिश्चित गर्नका साथै कार्यक्रम मापदण्ड अनुसार गुणस्तरीय रुपमा संचालन भएको एकिन गर्न कार्यक्रमहरुको प्रभवकारी कार्यन्वयन एवं कार्यक्रमहरुको रेकर्डिङ तथा रेपोर्टिंग सम्वन्धमा स्वास्थ्य कार्यालयवाट स्थानीय निकायका कर्मचारीहरुको क्षमता अभिबृधि गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रुपमा उद्देश्य अनुरुप सन्चालिन भएको सुनिश्चित गर्न ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	• कार्यक्रमहरुको नियमित एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमन भ्रमणका लागि मिति, स्थान, उद्देश्य, सहितको योजना वनाउने र सो अनुसार पालिका तथा स्वास्थ्य संस्था हरुमा अनुगमन गर्ने । • नियमित एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनका लागि सम्वन्धित कार्यक्रमहरुको चेक लिस्ट तयार गर्ने र चेक लिस्टको अनिवार्य प्रयोग गर्ने । • कार्यक्रमको प्रभावकारी मूल्यांकनको लागि आवश्यकता अनुसार मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा स्थानीय निकाय सम्मलित संयुक्त एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन टोलि वनाई समस्या पहिचान भएका पालिका तथा स्वास्थ्य संस्थाको एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गरि समस्याको निराकरण गर्ने । • अनुगमन पश्चात पश्चात तत्कालै पालिका तथा स्वास्थ्य संस्थामा देखिएका राम्रा सहित सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरुका छलफल गर्ने र सुधारका लागि गर्नुपर्ने क्रियाकलाप, सो को समय सिमा र जिम्मेवार व्यक्ति सहितको कार्य योजना वनाउने । • आवश्यकता अनुसार एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमनमा पहिचान भएका विषयहरुलाई सम्वन्धित स्थानीय तहलाई जानकारी गराउने र समस्या समाधानका लागि स्थानीय तहको जिम्मेवारी सहितको कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने । • योजना अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने । • प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
वजेट बाँडफांड	❖ यो कार्यक्रम सम्पन्न गर्न विनियोजित वजेटको परिधि भित्र रही विधमान आर्थिक एन, नियम अनुसार र कानुनको परिधिमा रही गर्ने ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमन पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय , स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र सम्वन्धित स्थानीय तहमा पठाउने।

३. औषधि सामग्री ढुवानी

परिचय	नियमित सन्चालन हुने कार्यक्रमको लागि प्रादेशिक स्टोर र जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तह सम्म स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरुवितरण तथा व्यवस्थापन गर्न यो वजेट उपलव्ध गराएकोछ । यो कार्य नियमितरुपमा संचालन गर्नु पर्ने छ ।
उद्देश्य	• प्रादेशिक स्टोर, जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तह सम्म नियमित

	रुपमा स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरु वितरण/ढुवानी गर्ने गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरुको नियमित आपूर्ति/वितरण व्यवस्थित हुन् गइ नियमित रुपमा स्वास्थ्य सेवा सन्चालन भएर कार्यक्रमको प्रगति र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा थप सहयोग पु-याउने छ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु तथा अस्पतालहरु
सन्चालन प्रक्रिया	• यो वजेट प्रादेशिक स्टोर, स्वास्थ्य कार्यालय जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तहसम्म कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न र कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन नियमित, मासिक र आकस्मिक अवस्थामा स्थानीय तह मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरु सम्म स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरु वितरण/ढुवानी र व्यवस्थापन गर्ने । • वितरण ढुवानी गर्ने योजना अनुसार खर्च योजना तयार गर्नु पर्दछ । • दैनिक भ्रमण भत्ता /यातायात/ ढुवानी रकमको अग्रिम योजना स्वीकृत गराई कार्य सन्चालनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ । • वितरण/ढुवानी गर्दा वितरण योजना अनुसार लागत र वास्तविक खर्च दुरीको आधारमा मनासिव बाँडफांड गरि सम्वन्धित संस्था/व्यक्तिलाई अग्रिम जानकारी गराई पारदर्शी गर्नुपर्दछ । • भुक्तानी सकेसम्म सम्वन्धित प्रणालीवाट गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
वजेट बाँडफांड	• चालु आ को लागि.व.स्वीकृत विनियोजित वजेट प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन नियम बमोजिम खर्च गर्नुपर्ने छ । • स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरु वितरणढुवानी/ शुरुको महिना देखि नै निरन्तर गर्नु पर्ने हुँदा प्राप्त वजेटको समयमै बाँडफांड योजना तयार गरि कार्य संचालनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस ,्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने ।

४. डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जीका, इन्सेफ्लाईटिस, वायोलार्भिसाट द्वारा नियन्त्रण,

परिचय	नेपालका डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका इन्सेफलाईटिस लगायतका भेक्टरबोर्न रोगहरु जनस्वास्थ्य समस्याको रुपमा रहदै आएको छ।प्रत्येक वर्ष सैकडौ डेंगु र मलेरियाका विरामीहरु देखापरिरहेकोले महामारीको रुप लिनसक्ने अवस्था विद्यमान रहेको अवस्था छ। प्रकोप एवं महामारी फैलिन नदिन भेक्टरको जिवनचक्र पुरा हुन नदिन बायो लार्भिसाईड एक प्रभावकारी उपायको रुपमा रहेको छ।
उद्देश्य	BTI को प्रयोग द्वारा लामखुटेका लार्भा नष्ट गरि प्रकोप एवं महामारी फैलिन नदिने एवं डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाईटिस लगायतका भेक्टरबोर्न रोगहरु नियन्त्रण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाईटिस लगायतका भेक्टरबोर्न रोगहरु निवारण गर्न सफलता हासिल हुनेछ ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य सेवा विभागको Epidemiology & Disease Control Division वाट जारी डेंगु रोग नियन्त्रणका लागि BTI प्रयोग सम्बन्धि कार्यविधी वमोजिम सम्बन्धित कार्यालयको हाता वरिपरि तथा जिल्लामा प्रकोप फैलिन सक्ने स्थानहरु पहिचान गरी कार्ययोजना बनाई कार्यक्रम संचालन गर्ने । <u>लक्षित स्थान-</u> एक वा एक भन्दा वढी विरामी देखिएका वडाहरु, टोलहरु तथा विगतमा विरामी भेटिएका र नया विरामी भेटिन सक्ने सम्भावित वडा, टोलहरुका लामखुटेले फुलपार्ने स्थानहरु।
वजेट बाँडफांड	❖ कार्ययोजना तयार गर्दा बिनियोजित बजेटलाई तपसिल बमोजिम बाँडफाँड गरी गतिविधिहरु संचालन गर्नु पर्नेछ। ❖ आवश्यकताको आधारमा :- • बायो लार्भिसाईट (BTI) खरिदका लागि ७०-७५%, • स्प्रे पम्प तथा आवश्यक सामाग्री खरिदको लागि-५-१०% • स्प्रे कार्यको लागि स्प्रेम्यान लगायतको जनशक्ति परिचालन एवं अनुगमन समेतको लागि १५-२०% आवश्यकताको आधारमा तपशिलका क्रियाकलापहरु गर्ने सकिने छ । • जिल्ला र स्थानिय तहमा BTI र Integrated Vector Management को बारेमा बायो लार्भिसाईट (BTI) छर्किनु अगावै सरोकारबालाहरुको अभिमुखिकरण • स्थानिय रेडियो, होडिङ् बोर्ड, पत्र पत्रिकाहरुबाट जनचेतना मुलक संदेश प्रकाशन प्रशारण • प्रचलित विधमान आर्थिक एन, नियम अनुसार र कानुनको परिधिमा रही गर्ने । • वजेट खर्च गर्दा अर्थ मन्त्रालय द्वारा जारी कार्यक्रम संचालन निर्देशिका पछिल्लो) (संस्करण, सार्वजानिक खरिद ऐन ,नियमावली तथा आर्थिक व्यवस्थापन समबन्धि नियम अनिवार्य पालना गर्नुपर्ने छ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस ,्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने ।

५. सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषध न्यूनीकरण

परिचय	• सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषधको अवस्था र त्यसवाट पर्ने व्यक्तिगत र सामुहिक असरको वारेमा सचेतना जगाउने तथा स्थानीय निकायहरुको सहकार्यमा सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषध न्यूनीकरणको अभियानमा उनीहरुलाई प्रतिवद्ध

	गराउन पहल गर्ने प्रयोजनले यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	• सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषधको अवस्था र त्यसवाट पर्ने व्यक्तिगत र सामुहिक असरको वारेमा सचेतना जगाउने । • स्थानीय निकायहरुको सहकार्यमा सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषध न्यूनीकरणको अभियानमा उनीहरुलाई प्रतिवद्ध गराउन पहल गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• समुदायमा मानिसको सुर्तीजन्य पदार्थ तथा लागु औषधसेवन गर्ने व्यवहार परिवर्तन गरि त्यसको प्रयोग दर कम गर्न सकिने र त्यस्ता लतको कारण हुन् सक्ने मृत्यु घटाउने । • सार्वजनिक स्थानहरुमा सुर्तीजन्य पदार्थ तथा लागु औषधसेवन पूर्णरुपमा निषेधित हुन्छ । • सुर्तीजन्य पदार्थ विक्री वितरण गर्न इजाजत पत्र लिएको हुने छ । • सुर्तीजन्य पदार्थ तथा लागु औषधसेवनको प्रयोगमा कमि आउने छ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	❖ जिल्ला स्तरिय सरोकारबाला र सिमा नाका जोडिएका स्थानिय तहका सरोकारवालाहरुसँगको १ दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. ३ लाख • सम्भवित सरोकारबाला र कम्तिमा दुई स्थानिय तहका सरोकारवालाहरु सँगको अन्तरक्रिया तथा पैरवी गर्न कार्यक्रम गर्ने । **<u>अन्तरक्रिया तथा पैरवी कार्यक्रममा समावेश गर्न सकिने विषयवस्तु-ः</u>** • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध वर्तमान अवस्था । • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध सेवनले स्वास्थ्यमा पर्ने असरहरु । • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध सेवनको न्यूनिकरणका लागि सम्वन्धित निकायको भूमिका । • उपलव्ध एन, नियमको, पालना र कानुनी प्रावधान । • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध पदार्थ नियन्त्रण तथा रोकथामको रणनीतिक कार्ययोजना । ❖ सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषधको सेवनबट हुने जनस्वास्थ्य असरबारे जनचेतना मुलक संदेशस्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिङ प्रशारण प्रकासन एवम् अनुगमन । • प्रसारण गर्ने संदेशहरु सम्वन्धमा निर्णय गर्नेगराउने र स्थानीय भाषामा संदेश / । प्रसारणको व्यवस्था समेत गर्न

	• संदेश प्रसारणको स्पेशिफेकशन तयार गर्ने । • स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिकार/मिडिया हाउससंग नियम अनुसारनुसार संझौता गर्ने । • संदेश प्रसारण गर्दा स्पस्ट, छोटो संवादमुलक सम्वन्धित विषयवस्तु • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषध न्यूनिकरण । • संदेश प्रसारणको अनुगमन गर्ने । • कार्यक्रम वा संदेश प्रसारण पश्चात रेडियो, पत्र पत्रिका/मिडिया हाउसले प्रसारण गरिएको प्रमाणपत्र, समय तालिका पेश गर्ने निकायमा पेश गरेपछि भुक्तानी प्रक्रिया अधि बढाउने । • कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक सामाग्रीहरु, संदेश तयारी गर्ने । • राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सन्चार केन्द्रको वेब साइटवाट र फेस वुक पेजवाट संदेश सामाग्रीहरु लिन सकिन्छ छ-www.nheicc.gov.np, www.facebook.com/nheicc.nepal • स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने, नेपाल सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कानुन अनुसार चुरोट, मदिराको विक्रि वितरणलाई नियमन गर्ने ❖ सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्रअ.जि., सहायक प्र.अ.जि., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्ने गराउने । • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्र.जि.अ, सहायक प्र.जि.अ., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्ने र नेपाल सरकारप्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कानुनमा व्यस्था भए अनुसारको उक्त पदार्थको विक्रि वितरणलाई नियमन गर्नेर रोक लगाउन प्रयास गर्ने । • कार्यक्रम सन्चालन गर्दाको दैनिक भ्रमण भत्ता सहजकर्ता ,पारिश्रमिकसहभागी यातायात खर्च विविध आदि भुक्तानीका दर हरु ,खाजा खर्च ,भत्ताआर्थिक कार्यविधि अनुसार हुनेछ ।
वजेट बाँडफांड	❖ यो कार्यक्रम सम्पन्न गर्न जम्मा रु. पाँच लाख सम्वन्धित प्रत्येक जिल्लाको लागि वजेट विनियोजित गरेको छ । • जिल्ला स्तरिय सरोकारबाला र कम्तिमा दुई स्थानिय तहका सरोकारवालाहरुसँगको १ दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. ३ लाख • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषधको सेवनवाट हुने जनस्वास्थ्य

	असरबारे जनचेतना मुलक संदेश स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिङ प्रशारण प्रकासनको लागि रु. १.५ लाख • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्र.जि.अ, सहायक प्र.जि.अ., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्न रु. ५० हजार
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस्वास्थ्य तथा , पठाउने जनसंख्या मन्त्रालय मा

६. सार्बजनिक निर्माण/खरिद सम्बन्धि क्रियाकलाहरु

परिचय	यस मन्त्रालय मातहतका आठ स्वास्थ्य कार्यालयहरुद्वारा प्रत्येकजिल्लामा विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार, अधुरो निर्माण तथा स्वास्थ्य सामग्री खरिद गर्नका लागि कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत भएको छ।
उदेश्य	प्रत्येक जिल्लामा विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माण मरम्मत ,तथा अधुरो भौतिक निर्माण एवं स्वास्थ्य सामग्री खरिद एवं आपूर्ति गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	जिल्लामा विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माणमरम्मत तथा अधुरो भौतिक , निर्माण एवं स्वास्थ्य सामग्री खरिद एवं आपूर्ति हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय कार्यालय/	स्वास्थ्य कार्यालय
संचालन प्रकृया	प्रत्येक स्वास्थ्य कार्यालयको लागि आवश्यकता तथा बजेट क्षमता अनुसार एक जना इन्जिनियर र दुई जना सबइन्जिनियरको- सेवा करार सम्झौताद्वारा सेवा लिने तथा सेवा करारका कर्मचारीहरुको तलब सुविधा जिल्ला दररेट अनुसार हुने छ । सेवा करारका कर्मचारीहरुको तलब सुविधा वापतको रकम निर्माण हुने लागतको ४ प्रतिशत (चार) कँटीन्जेंसीबाट भुक्तान हुने व्यवस्था गरिने छ। **प्राविधिक जनशक्तिको को कार्य विवरण यस प्रकार रहेको (इन्जिनियर तथा सबइन्जिनियर) छ।** कस्वास्थ्य कार्यालयबाट संचालित विकास . निर्माण र मरम्मत कार्यको ड्राइंग ,डिजाईन , लागत इष्टिमेट तयार गर्ने ख स्वास्थ्य कार्यालयबाट संचालन हुने सार्बजनिक निर्माण र मरम्मतको कार्य सम्पन्न गर्ने . गस्वास्थ्य कार्यालयबाट संचालन हुने आयोजना तथा कार्यक्रमहरु छिटो छरितो रुपमा . सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने ज्ञान सीप को संयोजन गर्ने ,

	घ स कार्यको अनुगमन गरी पृष्ठपोषण दिनेस्वास्थ्य कार्यालयबाट संचलन हुने विका . ङ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय तथा सरोकारवालासंग समन्वय गर्ने . च. निर्माण भएका संस्था हस्तान्तरण गर्ने छ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले आवश्यक ठानेका क्रियाकलाप तथा छनौट गरेका . योजना कार्यक्रमलाई कार्यान्वियन गर्ने
बजेट बाडफाड	प्रत्येक स्वास्थ्य कार्यालयको लागि इन्जिनियर सबइन्जिनियर- लगायतको आवश्यक जनशक्तिको सेवा करार सम्झौताद्वारा सेवा लिने तथा सेवा करारका कर्मचारीहरुको तलब सुविधा जिल्ला दररेट अनुसार हुने छ । सेवा करारका कर्मचारीहरुको तलब सुविधा वापतको रकम, कार्यलयको लागि आवश्यक मसलन्द, औजार उपकरण, इन्धन आदि खर्च निर्माण हुने लागतको ४ प्रतिशत (चार) काँटीन्जेंसी बाट भुक्तान हुने व्यवस्था गरिने छ । एउंटा क्रियाकलाप अन्तर्गत २ वा सो भन्दा बढी स्थानमा निर्माण काम गर्नु परेमा तोकिएको बजेट भित्र योजना सम्पन्न हुन सक्ने अवस्थाको सम्भाव्यता अध्ययन गरी मन्त्रालयको समन्वय र स्वीकृतिमा आवश्यक निर्णय लिन सकिन्छ । कुनै पनि निर्माण काम अधुरो रहने अवस्थालाई निरुत्साहित गर्नु पर्ने छ । नेपाल सरकार सार्बजनिक खरिद ऐन, नियमावली, मधेश प्रदेश सरकार उपभोक्ता समिति गठन परिचालन ,तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, मधेश प्रदेश विनियोजन ऐन २०८१ लगायतका प्रचलित ऐन, नियम निर् ,देशिका एवम मार्गदर्शन अनुसार निर्माण ,खरिद , आपूर्ति गर्नुपर्ने छ
सन्दर्भ सामग्री	सामाजिक विकास इकाई गठन निर्देशिका, सार्बजनिक खरिद ऐन, नियमावली, मधेश प्रदेश सरकार उपभोक्ता समिति गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, मधेश प्रदेश विनियोजन ऐन लगायतका प्रचलित ऐन, नियमनिर्देशिकाहरु ,

प्रादेशिक अस्पतालहरुबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

१. आकस्मिक उपचारका लागि औषधि खरीद

२. निःशुल्क वितरणका लागि औषधि खरीद

३. आवश्यक ल्याब केमिकल खरीद

४. न्युनतम सेवा मापदण्ड तथा अस्पताल सुद्रीढीकरण कार्यक्रम

१. आकस्मिक उपचारका लागि औषधि खरीद

परिचय	नेपालको संविधानले सबै नागरिकले सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ । तशर्त अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट आकास्मिक सेवा प्रदान गर्नका लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	आकास्मिक सेवाको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	रोग नियन्त्रण तथा निदान भई स्वास्थ्य सेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	• आकास्मिक सेवाको लागि औषधिको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, विरामी तथा बिरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, आकास्मिक सेवाका लागि स्वास्थ्य सेवा बिभागले तोकेको औषधिको सूची अनुसार

२. निःशुल्क वितरणका लागि औषधि खरीद

परिचय	नेपालको संविधानले सबै नागरिकले सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ तशर्थ निःशुल्क वितरण गर्ने औषधि खरीद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	निःशुल्क वितरण गर्ने गुणस्तरीय औषधि खरीद गरी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले निःशुल्क वितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई सर्वसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	• निःशुल्क वितरण हुने औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, विरामी तथा बिरामीको दर तथा आपतकालीन अवस्थासमेतलाई आकलन गरी आवश्कता पहिचान गरि सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री को खरिद स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले जारि गरेको बर्गिकरण सुची अनुसार सम्पूर्ण औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरु खरिद गर्नुपर्ने । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, National Essential drug list भित्रका निःशुल्क वितरण गर्ने औषधिहरु

३. आवश्यक ल्याब केमिकल खरीद

परिचय	आवश्यक Lab Chemical खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय Lab Chemical, Reagent, Consumables खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	Lab Chemical, Reagent, Consumables आपूर्ति भई ल्याब संचालन, X-Ray Films, Dialysis consumables, USG/ECG Papers लगायतका अन्य consumables खरिद गरि स्वास्थ्य सेवा संचालन सहज हुने।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	• Lab Chemical, Reagent, Dialysis, Consumables को अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत र आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने Lab Chemical, Reagent,Consumables को स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा प्राविधिकको सहायता लिन सकिने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

४. न्युनतम सेवा मापदण्ड तथा अस्पताल सुद्रीढीकारण कार्यक्रम

शिर्षक	विवरण
कार्यक्रमको परिचय	अस्पतालहरूको लागि न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अस्पतालहरूको अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। सबै तहका अस्पतालका लागि 'न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS)' टुलको प्रयोग गरी स्वयं र संयुक्त मूल्याङ्कन मार्फत गुणस्तरीय अस्पताल सेवाहरूप्रति तत्परता र सेवा उपलब्धता सुनिश्चित गर्न MSS २०१५ देखि सरकारी अस्पतालहरूमा लागू गरिएको छ र अवस्थित अन्तरहरू पहिचान गरि, र सुधारको लागि कार्य योजनाहरू विकास गर्न प्रोत्साहन गरिन्छ । नेपालमा ''National Hospital Standardized Monitoring/ Accreditation System'' स्थापना गर्ने लक्ष्यका साथ यो मापदण्ड प्रयोग गरिन्छ |
उद्देश्य	अस्पतालले प्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको कार्ययोजना बनाई अस्पताल सुदृढिकरण गर्न सहयोग गर्ने |
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी तोकिएको राष्ट्रिय मापदण्डमा पुगी अस्पतालहरुको प्रभावकारितामा वृद्धि गरी जनताको स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार सुनिश्चित हुने।
संचालन प्रक्रिया	१. प्रदेश मातहतका अस्पतालहरुमा MSS मापन कार्य अर्धवार्षिक वा चौमासिक रुपमा स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा अस्पतालले गर्नेछ र सोहि अनुरुप निस्किएका अन्तर (Gap) लाइ कार्य योजना बनाउनुपर्ने | २. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको अस्पताल स्तरीय गुणस्तर समन्वय समिति गठन गरि बैठक बसि अन्तर विश्लेषण गरिनुपर्ने र कार्ययोजना निम्न ढाचामा पारित

<table>
<tr><td></td><td>हुनुपर्ने| समितिको बैठक संचालन गर्दा आवश्यक पर्ने चियापान खर्च (खाजा खर्च) र बैठक भत्ता यस शीर्षकबाट खर्च गर्न सकिन्छ ।
३. कार्ययोजना सम्बन्धित निकाय स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा अनिवार्य पेश गर्नुपर्ने ।</td></tr>
<tr><td>बजेट बाडफाड</td><td>नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड अनुसार बजेटको परिधिभित्र रही योजना तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । खर्च निम्नानुसार हुनुपर्नेछ ।
<table>
<tr><th>S.N</th><th>COMPONENTS</th><th>SUBGROUPS</th><th>Percentage</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>अस्पताल व्यवस्थापन तथा सुशासन</td><td>Human Resources, Service delivery/Management, Meetings, Review Programs, Social Audit, Clinical Audit, Website update</td><td>३०%</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>क्लिनिकल सेवाहरु</td><td>Service expansion, laboratory and Blood service, emergency service, OPD service and other clinical service, Medico legal service</td><td>१०%</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>औषधी तथा फार्मेसी व्यवस्थापन</td><td>Procurement of medicines, Hospital formulary</td><td>१०%</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>स्वास्थ्य उपकरणहर तथा सामग्री</td><td>Procurement of medical equipment and other commodities</td><td>१००%</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>क्षमता विकास</td><td>Update of protocols, Orientation, CMEs, Library establishment/management</td><td>५%</td></tr>
<tr><td>6.</td><td>सहयोगात्मक सेवाहरु</td><td>Cleaning and waste management, security, gardening Repair and maintenance (building equipment), power backup, water supply, CSSD</td><td>१०%</td></tr>
<tr><td>7.</td><td>अस्पताल सूचना व्यवस्थापन</td><td>EMR, EHR, Recording reporting, Research and Studies, HMIS tools printing, annual report, communication</td><td>१०%</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

	8.	महामारी तथा विपद व्यवस्थापन	महामारी पूर्वतयारी तथा व्यवस्थापन , विपद प्रतिकार्य	१०%
	9.	अन्य	अन्य	५%
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	प्रत्येक चौमासिक वा अर्धवार्षिक भुक्तान भए पश्चात (चौमासिक वा अर्धवार्षिक अवधि भुक्तानी भएको सात दिन भित्र) र आर्थिक वर्ष समाप्त भएको १० दिन भित्रमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयलाइ यस क्रियाकलापको बारेमा प्रगति प्रतिवेदन गर्नुपर्ने हुन्छ |			
सन्दर्भ सामग्री	MSS सम्बन्धि tools, PowerPoint, Excel sheets तथा website https://msshealth.org.np/			

Annex: Action Plan Format

S.NO.	Code	Prioritized Gaps	Action Steps to be taken	Person Responsible	Time Frame	Tentative cost	Types of support (Managerial)	Types Of Support (Budgetary)	Remarks